

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

Aylık ücretsiz bülten. İLKE Vakfı tarafından yayımlanır.

MART
2022

15

Müslüman Dünyada Kadının
Siyasal Katılımına Bir Bakış

Müslüman Gençlik Dernekleri
Avrupa'da Kamusal Alanın
Bir Aktörü Olabilir mi?

İnsanî Yardım Yemen'deki İnsanî Krize
Bir Çözüm mü?

Rusya-Ukrayna Savaşının Müslüman
Dünyadaki Yansımaları

Cevdet Said:
Barış Aktivisti Endemik
Bir Entelektüel

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

Müslüman Dünyadan Fikrî Birikimler Bülteni, Müslüman Toplumlarında Düşünce ve Hareketler Projesi kapsamında aylık olarak yayımlanıyor. Bültende 43 ülkeden yaklaşık 200 sivil toplum, araştırma ve düşünce kuruluşunun yazılı ve sözlü faaliyetleri tanıyor. Bunlar arasından nitelikli içeriğe sahip faaliyetler "Temel Hak ve Özgürlükler"; "Strateji ve Enerji Çalışmaları"; "Toplumsal Refah" "Kültürel Faaliyetler"; olmak üzere dört farklı kategoride sunuluyor. Müslüman dünyanın gündemine dair oluşturulan bu envanter ışığında, önemli görülen konular hakkında analiz metinlerine yer veriliyor. Hem güncel gelişmelere hem de literatüre atıfla yazılan analizlerde Müslüman toplumların meseleleri mukayeseli ve bütüncül bir perspektifle inceleniyor.

Proje Yürütücüsü : Lütfi Sunar

Editör : Büşra İnce, Selvanur Demircan

Hazırlayanlar : Beyza Karabulut, Ceyda Bostancı, Fatıma Zehra Mican, Esra İbrahimagaoglu

Tasarım : Seyfullah Bayram

©İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı, İstanbul 2022

İLKE Yayın No : 130

E-ISBN : 978-625-7684-99-6

DOI : <http://dx.doi.org/10.26414/mdfbb01>

İLKE Vakfı, toplumsal meselelerle ilgili bilgi, politika ve strateji üreten, karar alıcılara yol gösterecek araştırmalar yapan ve gelecek için gerekli birikimin oluşmasına katkı sağlayan bir sivil toplum kuruluşudur.

Bu Müslüman Dünyadan Fikrî Birikimler Bülteni Toplumsal Düşünce ve Araştırmalar Merkezi (TODAM) tarafından hazırlanmıştır. TODAM; adil, hakkaniyetli ve müreffeh bir toplum hedefini hayata geçirmek üzere düşünce ve strateji üretmektedir.

Adres: Aziz Mahmut Hüdayi Mah. Türbe Kapısı Sk. No: 13 Üsküdar/ İstanbul Telefon: +90 216 532 63 70 E-posta: todam@ilke.org.tr Web: ilke.org.tr

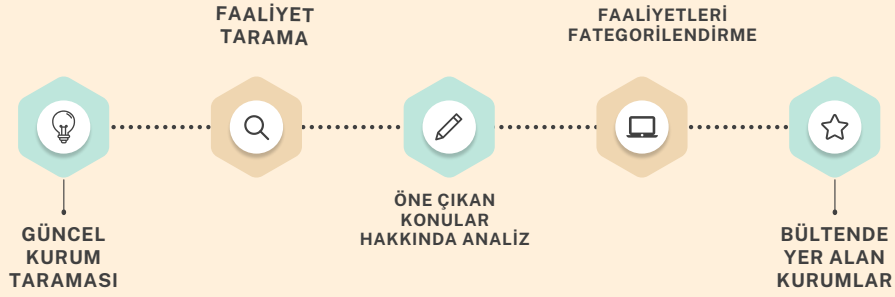
© Tüm hakları saklıdır. İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı'nın yazılı izni olmadan bu eserin hiçbir kısmı elektronik ya da mekanik yollarla çoğaltılamaz. Yazıda belirtilen görüşler yazara aittir ve İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı'nı bağlayıcılığı yoktur.

Müslüman Dünyadan Fikrî Birikimler Bülteninin 15. Sayısı Nasıl Hazırlandı?

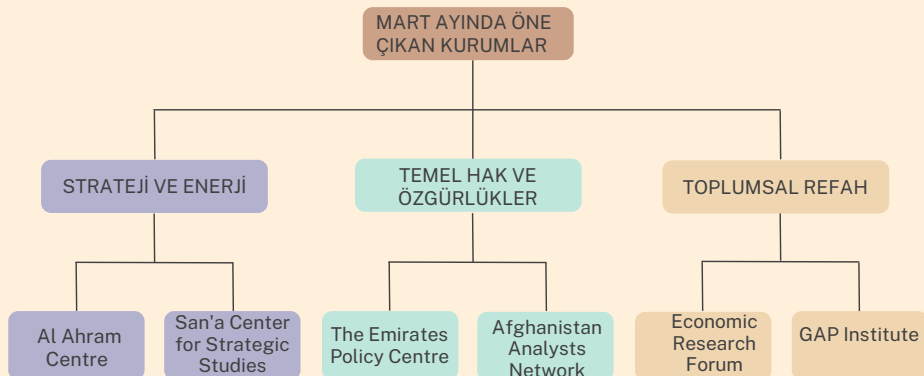
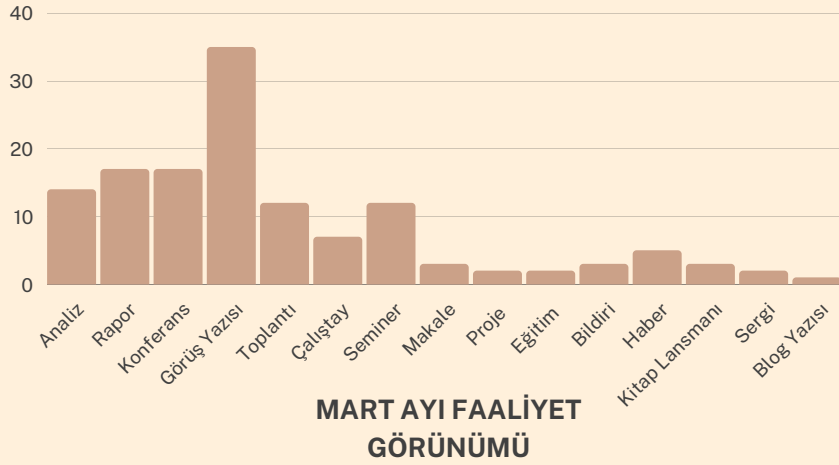

Mart ayında Müslüman Dünyadan 235 sivil toplum, araştırma ve düşünce kuruluşu tarandı.

Kuzey Afrika, Orta Doğu, Güney ve Güneydoğu Asya ülkeleri gibi Müslüman nüfusun yoğun olarak yaşadığı bölgelerin yanında Batı Avrupa, ABD, Balkanlar ve Orta Asya ülkeleri de incelendi.

Müslüman Dünyadan Fikri Birikimler Bülteni 15. Sayı Yayın Süreci

İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı, kurulduğundan bu yana araştırma birimleri ve alt kuruluşlarıyla birlikte Türkiye'nin yüzleşmekte olduğu sorunları tespit ederek çözüm önerileri getirmeye devam ediyor. Bu faaliyetler kapsamında bugüne kadar yayımlamış olduğu raporlar, politika notları, görüş yazıları; gerçekleştirdiği seminerler, söyleşiler ve çevrimiçi panellerin kapsamını büyütme üzere yeni ve iddialı bir adım atıyor. Çalışma alanlarını ve hedef kitesini büyütme üzere atacağı bu adımda "Toplumsal Düşünce ve Araştırma Merkezi" isimli yeni bir araştırma merkezini kurmuş bulunuyor. Toplumsal Düşünce ve Araştırma Merkezi (TODAM), Türkiye'den başlayarak Müslüman toplumların gündemini yoğun biçimde işgal eden kitlesel sorunları nedenleri ile incelemeyi ve aralarındaki ilişkileri analiz etmeyi, bu sorunlara incelediği toplumun birikimi ile İLKE tecrübesini birleştirerek somut çözüm önerileri getirmeyi hedefliyor. Merkezden çevreye yayılan bir yöntem ile gerçekleştireceği araştırma ve yayın çalışmalarında; Türkiye ve Müslüman toplumların en önde gelen işsizlik, gelir eşitsizliği, beyin göçü, sığınmacı, kentleşme, insan hakları ihlalleri, aile içi şiddet, emeklilik sistemi ve konut gibi sorunlarını ele alıp nicel veriler ışığında çözüm önerileri sunmayı hedefliyor. TODAM; bilhassa 2000 yılı sonrası Türkiye'de ve Müslüman toplumlarda hukuk, eğitim, ekonomi ve sosyal hizmet alanlarında yürütülen çalışmaların istatistiki verilerini araştırmacıların istediği biçimde kıyaslayabileceği yahut farklı verileri birleştirebileceği bir veri tabanında istifadeye sunuyor. Hedeflerini gerçekleştirmek üzere temin edeceği nicel verileri, oluşturduğu veri tabanı üzerinden araştırmacıların erişimine açarak yürütülecek bağımsız akademik çalışmalara da alan ve imkân sunan bir merkez işlevi görüyor. Böylelikle uzun yıllardır eksikliği hissedilen bir toplumsal ihtiyaç daha yine İLKE Vakfı tarafından giderilmiş oluyor.

İçindekiler

Müslüman Dünyada Kadının Siyasal Katılımına Bir Bakış <i>Büşra İnce</i>	8
Müslüman Gençlik Dernekleri Avrupa'da Kamusal Alanın Bir Aktörü Olabilir mi? <i>Ceyda Bostancı</i>	17
İnsanî Yardım Yemen'deki İnsanî Krize Bir Çözüm mü? <i>Beyza Karabulut</i>	25
Rusya-Ukrayna Savaşının Müslüman Dünyadaki Yansımaları <i>Fatıma Zehra Mican</i>	33
Cevdet Said: Barış Aktivisti Endemik Bir Entelektüel <i>Fatih Okumuş</i>	43
Mart Ayı Faaliyet Görünümü	49

Takdim

Müslüman Dünyadan Fikrî Birikimler Bülteni, TODAM bünyesindeki Müslüman Toplumlarda Düşünce ve Hareketler Projesi kapsamında 2021 yılından bu yana aylık olarak yayımlanmaktadır. Orta Doğu ve Kuzey Afrika, Güney-Güneydoğu Asya, Orta Asya, Batı Avrupa ve Balkan bölgelerinde yer alan 43 ülkeden yaklaşık 200 sivil toplum, araştırma ve düşünce kuruluşunun yazılı ve sözlü faaliyetleri taranarak hazırlanan Müslüman Dünyadan Fikrî Birikimler Bülteni, Müslüman dünyanın gündeminin kategorik sunmanın ötesinde analizlerle zenginleştirildi. Böylece bültenin 15. sayısında Müslüman dünyanın fikri gündemini meşgul eden meselelerin envanterinin sunulmasıyla birlikte en önemli görülen konular hakkında analiz metinleri kaleme alındı. Literatüre temas ederek yazılan analiz metinlerinde ayrıca Müslüman dünyadan konu ile ilgili yazılı ve sözlü faaliyetler metnin sonunda künye halinde okuyucuya veri olarak sunuldu.

Her ay yayımlanan bültenle birlikte Müslüman toplumlarda hangi meselelerin ön plana çıktığını, gündemlerinde neler olduğunu takip ederek Müslüman toplumların güncel meseleleri çok yönlü bir şekilde okuyucuya sunulmaktadır. Orta Doğu'dan Afrika'ya, Asya'dan Avrupa'ya pek çok ülkeden güncel çalışmaların takibi Müslüman toplumların gündemini bölgesel ve tematik olarak mukayeseli bir biçimde izleme imkânı sağlamaktadır. Bütün bu çalışmalar neticesinde Müslüman toplumların fikrî birikimini kayıt altına almakta ve geniş bir veri tabanı oluşturulmaktadır.

Müslüman Dünyadan Fikri Birikimler Bülteninin 15. sayısında "Müslüman Toplumlarında 'Kadın' Çalışmaları Yürüten Sivil Toplum Kuruluşları" başlıklı bir infografik yer almaktadır. Bu infografikle çeşitli ülkelerde sivil toplum alanında kadın konulu çalışmalar yapan nitelikli kurumların envanteri sunulmaktadır. Kadınların sivil toplumda artan rolü siyasi alana da yansımış ve Müslüman toplumlarda kadının siyasi katılımına dair faaliyetler ortaya konmuştur. Bu çerçevede "Müslüman Dünyada Kadının Siyasi Katılımına Bir Bakış" başlıklı analiz, kadının Müslüman toplumlarda seçimlerde oy kullanma ve siyasi pozisyonlarda yer alma durumunun ne olduğuna ilişkin bir değerlendirme sunmaktadır. Müslüman Dünya olarak ifade edilen coğrafyaya Avrupa toplumların da dahil olması ve "Avrupa'da İslam" realitesinden hareketle "Avrupa'da Kamusal Alanın Bir Aktörü Olarak Müslüman Gençlik

Dernekleri” adlı analiz metninde Avrupa’da İslam’ın kamusal alanda gençlik dernekleri üzerinden varlığı ve derneklerin yaptığı çalışmalar analiz edilmektedir.

Avrupa’da süregelen Rusya- Ukrayna krizi tüm dünyayı etkilediği gibi Müslüman Dünyayı da etkilemiş ve bu konu üzerine çeşitli faaliyetler yapılmıştır. Müslüman Dünyadan Fikri Birikimler Bülteni’nin 15. sayısında “Rusya-Ukrayna Savaşının Müslüman Dünyadaki Yansımaları” adlı analiz metni yer almaktadır. Müslüman Dünyanın halihazırdaki kriz bölgelerinden biri olan Yemen krizine dair “İnsanî Yardım Yemen’deki İnsanî Krize Bir Çözüm Mü?” başlıklı analiz, uluslararası kuruluşların başlattığı insani krizin ne ölçüde etkili olabileceğini ele almaktadır. Müslüman Dünyadan Fikri Birikimler Bülteninde son olarak Fatih Okumuş’un kaleme aldığı, Ocak ayında ahirete intikal eden mütefekkir Cevdet Said’in düşünce dünyasına dair bir metin yer almaktadır. Bültenin sonunda mart ayı boyunca Müslüman dünyada ortaya konmuş faaliyetlerin ve bültende yer alan kurumların envanteri bulunmaktadır. Yenilenen içeriğiyle bültenin okuyucuları ve ilgililerine yararlı olmasını temenni ediyoruz.

Prof. Dr. Lütfi Sunar

İLKE Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı

MÜSLÜMAN TOPLUMLARDA KADIN ODAKLI ÇALIŞMALAR

اسلام في كيرتاك

Sisters in Islam (SIS) 1988 yılında Malezya'da kurulmuştur. SIS, Malezya'daki Müslüman kadınların haklarını geliştirmek için çalışan bir sivil toplum kuruluşudur.

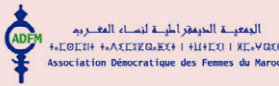
Libyian Kadınların Barış Platformu, 2011 yılında Libya'nın farklı şehirlerinden gelen kadınlar tarafından başlatılmıştır. Kurum, kadınların siyasi ve ekonomik katılımı, kadın hakları, anayasal reformlar ve güvenlik gibi konularda savunuculuk ve lobi faaliyetlerinde bulunmaktadır.

Sunbula, 1998 yılında Kudüs'te kurulmuştur. Sunbula, geleneksel el sanatları aracılığıyla Filistin'de yaşayan marjinal kadın gruplarını güçlendirmek ve ekonomik olarak bağımsızlaştırmak için çalışmalar yürütmektedir.

Uluslararası Müslüman Kadınlar Birliği (IMWU) 1996 yılında Sudan'da kurulmuştur. IMWU, eşitlik, barış ve adalet, her türlü ayrımcılığın reddedilmesi ve bütün kadınlar arasında kültürel ve dini diyalogun teşvik edilmesi için çalışmaktadır.

Fas Kadınları Demokratik Derneği (ADFM) 1985 yılında Fas'ta kurulmuştur. ADFM, kadın hakları ve cinsiyet eşitliği alanlarında lobicilik, ağ kurma ve kapasite geliştirmeye yönelik faaliyetler yürütmektedir.

Noor Eğitim ve Kapasite Geliştirme Teşkilatı, Ocak 2001'de, muhtaç Afgan kadınlara, gençlere ve çocuklara yardım etmek ve onları desteklemek için bir grup gönüllü tarafından kurulmuştur. Kurum mülteci kamplarında sosyal ve insani yardım faaliyetleri düzenlemekte ve Afgan kadınları, gençleri ve çocuklarına yönelik çalışmalar yürütmektedir.

YÜRÜTEN BAZI ÖNEMLİ STK'LAR

كلنا مريم
we are all
maryam
hepimizmeryemiz

“ Uluslararası Hepimiz Meryem Platformu, 2019 yılında Türkiye’de kurulmuştur. Platform Kudüslü kadınlara destek olmak ve yaşadıkları sıkıntıları duyurmak amaçlamaktadır. Farklı STK’lardan platform temsilcileriyle aracılığıyla Kadınların insan ve kadın haklarının korunması ve desteklenmesi amacıyla faaliyetler yürütülmektedir. ”

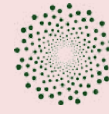
KARAMAH
MUSLIM WOMEN LAWYERS FOR HUMAN RIGHTS

“ KARAMAH, 1993 yılında Amerika’da kurulmuştur. KARAMAH, özellikle ABD’de cinsiyet eşitliği, din özgürlüğü ve medeni haklar olmak üzere küresel olarak insan haklarını destekleyen ve bu alanlarda çalışan bir sivil toplum kuruluşudur. Misyonunu eğitim, yasal erişim ve savunuculuk yoluyla sürdürmektedir. ”

MUSLIM
WOMEN’S
COUNCIL

“ Müslüman Kadınlar Konseyi, İngiltere’de bulunan Müslüman kadınların sosyal ağ kurmalarını sağlamak amacıyla oluşturulan bir platformdur. Müslüman kadınların ihtiyaçları doğrultusunda proaktif olarak hareket eden kurum, toplumsal, politik ve medyatik alanlarla etkileşimindedir. ”

Arab Women Organization

“ Arap Kadınları Örgütü (AWO), Arap Devletleri Ligi çatısı altında 2000 yılında kurulmuştur. Merkezi Mısır’da bulunmaktadır. AWO, Arap kadınlarını güçlendirmek, kadınları sosyal kalkınmaya eşit ortaklar olarak dahil etmek amacıyla çalışmalar yürütmektedir. ”

MWNUK
Muslim Women's Network UK

“ Müslüman Kadınlar Ağı, 2003 yılında İngiltere’de ortaya çıkmıştır. İslami feminizmi benimseyen kurum, Müslüman kadınların haklarını geliştirmek ve hakları konusunda kadınları bilgilendirmek için araştırmaların yanı sıra savunuculuk faaliyetleri ve kampanyalar düzenlemektedir. ”

Australian Muslim Women's
Centre for Human Rights

“ Avustralya Müslüman Kadınlar İnsan Hakları Merkezi, Avustralya’daki Müslüman kadınların haklarını ve statüsünün geliştirmek için çalışmaktadır. Müslüman kadınların eşitliği ve onuru için çalışan hareket, Avustralya’daki yerel Müslüman kadın toplulukları odağında faaliyetler yürütmektedir. ”

Müslüman Dünyada Kadının Siyasal Katılımına Bir Bakış

Büşra İnce

Giriş

Konvansiyonel ve alternatif siyasi katılım olarak ikiye ayrılan siyasi katılımda seçimlerde oy kullanma konvansiyonel olarak isimlendirilirken; protestolar, boykot, sosyal medyada siyasi tartışmalar alternatif siyasi katılım formu olarak karşımıza çıkmaktadır. Her ne kadar siyasi katılım demokrasi ile ilişkilendirilse de toplumların kültürlerinin de etkisiyle siyasi süreçlere katılım davranışları, toplumdan topluma değişiklik göstermektedir. Yine de ölçülüp analiz edilebilir olması hasebiyle, ana akım siyasi katılım türlerinden “seçimlerde oy kullanmaya” odaklanmak daha kullanışlı ve yararlı olmaktadır. Bu analiz metninde “Müslüman Dünya” olarak ifade ettiğimiz ve genel olarak Orta Doğu ve Kuzey Afrika, Güney ve Güneydoğu Asya bölgelerinde Müslüman nüfusun yoğun olarak yaşadığı ülkelerde, kadınların farklı düzeylerde siyasi süreçlere katılımı ve bu katılımın önündeki en önemli engeller değerlendirilecektir. Dünya genelinde siyasi katılım oranlarında düşüş yaşansa da kadının siyasi süreçlere katılımında ilerleme görülmektedir. İstatistiksel verilere bakıldığında Orta Doğu ve Kuzey Afrika böl-

gesinde kadının siyasi katılımının, dünya ülkeleriyle kıyaslandığında en düşük orana sahip olduğu görülmektedir. Kadın siyasi yöneticilerin bulunduğu Güney ve Güney Doğu Asya bölgelerindeyse kadının siyasi katılımı çok daha yüksek bir düzeyde seyretmektedir.

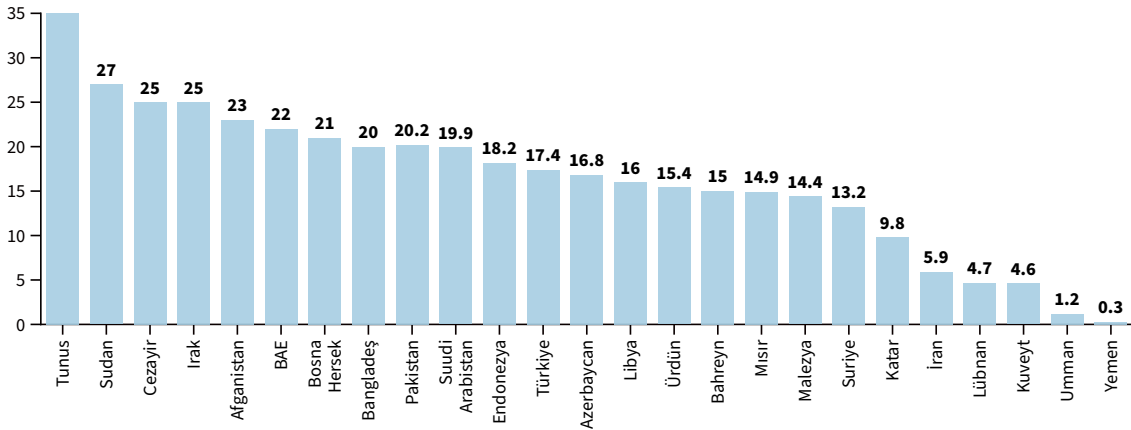
Özellikle Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesinde, Tunus dışında, demokratik sayılmayan Müslüman devletlerde konvansiyonel siyasi katılımın (seçimler) otoriteryanizmi hayatta tutan hatta güçlendiren bir unsur olarak görülmesi, siyasi katılımı ve özelden kadının siyasi katılımını ikincil plana indirgeyen bir yaklaşımı beraberinde getirmektedir. Oysa Müslüman Dünyadan Fikri Birlikler Bülteni'nin sağladığı veriler ışığında Orta Doğu ve Kuzey Afrika, Güney- Doğu Asya bölgelerinde kadınların siyasi katılımını teşvik eden çeşitli çalıştay, eğitim programları ve seminerler düzenlendiği görülmektedir. Kadının siyasi katılımının ve sivil toplumdaki yerinin önemsenmeye başlanması tespitinden hareketle metnin amacı V-Dem, The Economist, IPU Parline, Women's Power Index verilerine dayanılarak kadının siyasi alandaki etkinliğinin ne durumda olduğunu analiz etmektir.

Orta Doğu ve Kuzey Afrika Bölgesinde Kadının Siyasi Katılımı

Siyasi süreç ve mekanizmalara dolaylı veya doğrudan dahil olmak olarak tanımlayabileceğimiz siyasi katılım, seçimlerde oy kullanmaktan protestolara kadar geniş bir anlam yelpazesine sahiptir. Ana akım siyasi katılımın dünya trendine dair bir değerlendirme ortaya koyduğumuzda seçimlere katılımın Soğuk Savaş sonrasında en yüksek seviyede olduğu görülmektedir. Ancak demokrasinin temel yapıtaşlarından biri olan siyasi katılımın dünya genelinde özellikle Batı demokrasilerinde 1990'lı yıllardan 2020 yılına kadar aşamalı olarak düşüşü gözlenmektedir (Solijonov, 2016, s. 23). Siyasi katılımı cinsiyetlerin dağılımına göre incelediğimizdeyse dünya çapında bir trend olarak erkeklerin kadınlara göre çok daha aktif bir siyasi katılım gösterdiği görülmektedir. Literatüre cinsiyet boşluğu (gender gap) olarak geçen terime dair ya-

pılan çalışmalar Batı demokrasilerinde siyasi katılım alanında cinsiyet boşluğunun daraldığını ifade etmektedir.

1990 yılından bu yana seçimlerin yapıldığı ülkelerin sayılarında ve dünya nüfusundeki artış seçimlere katılımın da yüksek oranlarda seyretmesiyle sonuçlanmıştır. Dünya çapında Suudi Arabistan, Brunei Darusselam, Çin, Eritre ve Vatikan dışında tüm ülkelerin ulusal seçimleri gerçekleştiriyor olması siyasi katılım trendini önemli kılmaktadır. 1940 ve 1980 yıllarında stabil ve yüksek olan seçimler 1990 yılından itibaren ciddi bir düşüşe geçmiştir (Solijonov, 2016, s. 24). Bu düşüş cinsiyetlerin siyasi katılımındaki oranına yansımış olsa da kadının siyasi katılımı dünya çapında ilerleme kaydetmiştir. Dünya ortalamalarına bakıldığında kadın erkeğin eşit bir şekilde katılımının Arjantin ve Avustralya'da gerçekleştiği görülürken en düşük kadın katılımının Pakistan'da olduğu görülmektedir. Bölgesel olarak değerlendirildiğinde ise siyasi katılımında cinsiyet boşluğunun Orta

Şekil 1. Ulusal Meclislerde Kadın Milletvekili Yüzdesi (2021)

Kaynak: IPU Parline

Doğu bölgesinde yüksek olduğu görülmektedir (Solijonov, 2016, s. 31). Meclislerde ve senatolarda kadının temsil durumu dikkate alındığında MENA %16.8 oranında temsil edilirken bu oran Asya'da %20.7'e yükselmektedir. En yüksek kadın siyasi katılımının görüldüğü Amerika'da ise bu oran %33.9 olarak kendini göstermektedir (*Global and regional averages of women in national parliaments*, 2022).

Arap Barometer anketlerine göre, Orta Doğu'da kadınların erkekler ile aynı oranda haklara sahip olması gerektiği ifade edilmiş ve kadınların siyasi pozisyonlarda olması gerektiği düşüncesi %62 oranında destek bulmuştur. Kadınların siyasete olan ilgisi siyasi katılımı etkileyen sebeplerden biridir. Bu noktada Orta Doğu Bölgesinde siyasete en çok ilgi duyan kadınların Filistinli kadınlar (%37) olduğu gözlenirken %32 oy oranı ile ardından Tunus gelmektedir. En az siyasi ilginin ise Cezayir'de yer aldığı (%17)

gözlenmiştir (Robbins ve Thomas, 2018, s. 7). Ancak anketlerden bölgesel bir tespit yapıldığında bölgedeki kadınların yarısından fazlasının siyasete ilgi duymadığı sonucuna ulaşılmaktadır. 2006'dan bu yana kadınların siyasi katılıma ilgisinin düştüğü görülmektedir ancak bu durum cinsiyet ile alakalı olmaktan çok dünyadaki genel siyasi trend ile ilgilidir. Dünyada düşüşe geçen seçimlere katılım, dolaylı olarak kadınların da seçimlere katılım oranlarında düşüşle sonuçlanmıştır. Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesinde kadınların devlet başkanı ya da başbakan olabilme durumu ile ilgili yapılan ankette kadınların devlet başkanı olabileceklerine dair inancın en yüksek (%77) oranla Lübnan'da gerçekleştiği görülürken ikinci sırada Fas gelmektedir. Tunus bu noktada %63 oranında kalmış ve en az yüzdeye ise Cezayir'de ulaşılmıştır. Arap Barometer verilerine bakıldığında tüm kategorilerde yapılan anketlerde eğitim sevi-

Şekil 2. Katarlılar Ülkenin İlk Yasama Seçimlerinde Oy Kullanıyor, Furcoi/Aljazeera

yesi yüksek olan katılımcıların kadın erkek arasında daha eşitlikçi bir yaklaşım izlediği görülmüştür. Bu noktada eğitim seviyesinin siyasi katılım gibi daha birçok alanda etkisinin olduğu ifade edilebilir (Robbins ve Thomas, 2018, s. 15).

Arap ülkelerinde kadınların vekil olarak seçimlerde temsil edilmesi düşük oranlarda seyretse de atamalar sonucunda kadınların siyasi pozisyonlarda görev almasında artış gözlenmektedir (Sabbagh, 2007, s. 9). Devlet feminizmi (state feminism) çalışmaları, devlet tarafından atanan kadınların kadın hareketlerini baltalayacağını öne sürse de Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesinde bu durum kadının siyasi katılımını artıran önemli bir girişim olarak karşımıza çıkmaktadır. Mecliste yalnızca kadınlara ayrılan sandalye sayısı olarak ifade edebileceğimiz kota politikası Ürdün'de 2003 yılında uygulamaya konmuş ve kadınların siyasi katılımını önemli ölçüde artırmıştır. 170 sivil toplum kuruluşunu bir araya getiren Lübnan Kadın Konseyi, kadınların sivil toplumdaki rolünü artırmaya yönelik çalışan önemli kurumlardan biridir (Osseiran, 2007, s. 87). Kadınların sivil toplumdaki rolünün yükselişe geçmesiyle siyasi alandaki etkinliğinin de artması beklenmektedir.

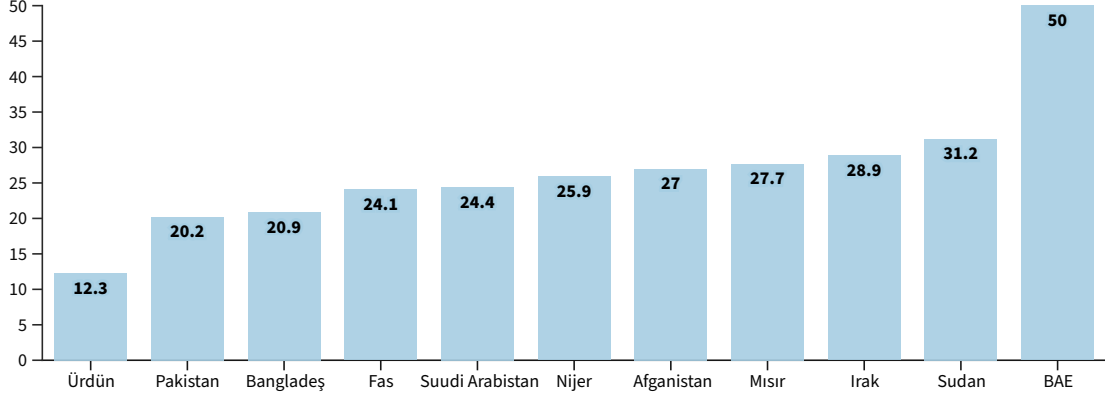
Güney ve Güneydoğu Asya Bölgesinde Kadının Siyasal Katılımı

Güney ve Güneydoğu Asya bölgesi, Orta Doğu'dan farklı olarak Bangladeş, Pakistan, Hindistan, Malezya, Endonezya gibi Müslüman nüfusun yoğun olarak yaşadığı ve

Dünya genelinde siyasi katılım oranlarında düşüş yaşansa da kadının siyasi süreçlere katılımında ilerleme görülmektedir.

aynı zamanda demokratik olan ülkelerin bulunduğu bir coğrafyadır. Siyasi katılım ve demokrasinin -zorunlu olmayan- yakın ilişkisi dikkate alındığında bu bölgelerde kadının siyasi katılımının daha yüksek olduğu görülmektedir. Inter-Parliamentary Union (IPU) verilerine göre, Güneydoğu Asya bölgesinde kadınların %20.6 oranında bir siyasi katılımı görülürken Güney Asya'da bu oran 17.8%'dir (IPU Parline, 2022). Bölgedeki Müslüman ülkelerin hepsi kadın bir başkan, başbakan ya da siyasi parti liderine sahip olmuştur. Bu noktada kadınların seçimlerde oy kullanmasının ötesinde doğrudan önemli siyasi pozisyonlarda yer alması bölgede kadının siyasi katılımın önemsendiğini göstermektedir.

Güneydoğu Asya bölgesinde kadınların siyasi katılım formlarından en çok oy kullanmaya yöneldikleri görülmektedir. Bölgede görece yüksek olan oy kullanma oranları Malezya'da %82, Endonezya'da ise %71.9'dır. Güneydoğu Asya bölgesinde kadınların kabinelerdeki pozisyonlarına bakıldığında en yüksek oranın (%22.22) Timor Leste'de olduğu görülürken ikinci en yüksek oran Endonezya'da görülmektedir. Malezya bu sıralamada %12.5 oranla 5. sırada yer almaktadır (Welsh, 2020, s. 128). Güneydoğu Asya bölgesinde kadınların

Şekil 3. 2021 Yılı Meclislerde Kadınlara Ayrılan Sandalye Oranı (%)

Kaynak: International Institute for Democracy and Electoral Assistance (IDEA)

meclislerde yer alma oranının (%21.9) yüksek bir seviyede olduğu görülmektedir. Dünyada bu katılımın %20 oranında seyrettiği dikkate alındığında bölgenin dünya ortalamasının üstünde bir siyasal katılıma sahip olduğu söylenebilir. Malezya ve Endonezya gibi ülkelerde görülen kadının siyasal katılımının yüksek oluşu bölgesel trendle yakın ilişki içerisindedir. Zira 2015 yılından 2020 yılına kadar bölgede kadının siyasal katılımının arttığı gözlenmektedir (Welsh, 2020, s. 123). İstatistiksel veriler böyle bir görünüm sunarken Asya Barometer anket sonuçlarına bakıldığında, vatandaşların çoğunluğu kadınların siyasal pozisyonlarda erkeklerle aynı oranda katılım göstermesini desteklememektedir (Welsh, 2020, s. 126). Ancak yine de kadına yönelik en fazla desteğin Malezya'dan geldiği görülmektedir.

Nepal, Butan ve Maldivler dışında diğer tüm Güney Asya ülkelerinde Güneydoğu Asya bölgesine benzer bir şekilde kadın başkan, başkan ya da siyasal parti liderleri görev

yapmıştır. Güney Asya bölgesinde ulusal meclislerde kadınların oranının -Pakistan hariç- %10 civarında olduğu görülmektedir. Bangladeş, Pakistan, Nepal ve Hindistan'da seçim sisteminde politika değişikliğine gidilerek kadınların siyasal katılımına daha çok alan açılmıştır. Yerel hükümetlere kadının katılımını yükselten "kota" ya da kadın temsilcilere "rezerve edilmiş sandalyeler" olarak bilinen politikalar nihai noktada kadının siyasal arenada söz sahibi olması ile sonuçlanmıştır. Ancak kotanın kadın erkek arasındaki ayrımı azaltmasına yönelik tartışmalara bakıldığında bir grup, kadınların siyasal katılımının artması için kotayı olumsuz bir uygulama olarak görürken bir diğer grupsa bu pozitif ayrımcılığın özü itibarıyla rekabetçi eşitliği zayıflattığını ileri sürerek kotanın uzun vadedeki olumsuz etkisini vurgulamaktadır (Kumari, 2012, s. 87).

Asya bölgesinde siyasal katılım da kadınların siyasetteki rolü de çok daha aktiftir. Dünyada en fazla Müslüman nüfusa sahip Endonezya'da Megawati Sukarnoputri ka-

dın bir lider olarak ülkeyi yönetmiştir. 2018 yılında Malezya'da Wan Azizah Wan İsmail, başbakan yardımcısı olmuştur. Kadınların Endonezya ve Malezya'da siyasal hayatta önemli siyasal pozisyonlarda bulunması dikkate alınması gereken bir olgudur. Ancak bu gelişimin arkasında yatan faktörler "hanımlar ve kız çocukları sendromu" olarak ifade edilen, siyasal hayatta babalarının ya da eşlerinin yerini alan kadınların siyasal hayata katılımıdır (Welsh, 2020, s. 121). Bu noktada siyasal aile bağları kuvvetli olan kadınların seçilmesi büyük bir olasılık olarak görüldüğü için kadınların siyasal hayatta aktifliği aile bağlarıyla yakından ilişkilidir. Güney Asya bölgesi söz konusu olduğunda kültürel kodlarda kendine yer bulan kast sisteminin siyasal katılımı etkisinin olduğu ifade edilmektedir. Kumari, yüksek kast seviyesine sahip ailelerin siyasal katılımının daha sınırlı olduğu bunun aksine düşük kast seviyesinde olan aile mensuplarının ise hareket özgürlüğünün daha fazla olduğunu ve dolayısıyla siyasal katılımının daha yüksek olduğunu belirtmiştir (Kumari, 2012, s. 91).

Müslüman Dünyada Kadının Siyasal Katılımının Önündeki Temel Engeller

Müslüman nüfusun yoğun olduğu ülkelerde kadının siyasal katılımı hem bölgesel hem de ülkesel düzeyde farklılıklar göstermektedir. Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesinde kadının siyasal katılımının artması noktasında çalışmalar gerçekleştirilse de bölgenin

Müslüman ülkelerde siyasal katılımındaki cinsiyet boşluğunun modernleşme seviyesi, cinsiyet eşitliği ve İslami yönetim ile ilişkisi bulunmamaktadır.

etnik, siyasal ve askeri çatışmalara ev sahipliği yapması, kadınları siyasal arenadan uzak tutan önemli nedenler arasında yer almaktadır. Bu toplumlarda egemen olan patriarkal yaşam tarzı düşük siyasal katılımın başat sebeplerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Siyaset de dahil olmak üzere aile dışı alanlarda erkeğin söz sahibi oluşu kadının siyasal katılımının düşük olmasının sebeplerinden biridir. Bir diğer neden olarak kadının erkeğe nispeten eğitime ulaşmakta güçlük çekmesi ve bunun sonucunda kadınların eğitim seviyelerinin daha düşük olması sayılabilir. Her ne kadar birtakım politikalarla kadının sosyoekonomik alanda konumu iyileştirilmeye çalışılsa da kadınların okuma yazma oranı erkeklere oranla daha düşük seyretmektedir (Sabbagh, 2007, s. 13). Halihazırdaki durum böyle olsa da Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesinde sosyoekonomik gelişmeler siyasal katılımı dolaylı bir etkide bulunmuştur. Öyle ki, kadınların seçimlerde oy kullanma oranlarının yıllara göre dağılımına bakıldığında siyasal katılımın arttığı kaydedilmektedir. Bölgede kadınların sivil toplum kuruluşlarında daha aktif bir rol üstlenmesi amacıyla yapılan çeşitli çalışmalar, kadının siyasal katılımındaki rolünü de artıracaktır.

Güney Asya bölgesinde Orta Doğu'dan farklı olarak kadınların siyasi katılımlarının önündeki engeller arasında siyasi kadınlara yönelik şiddet, ekonomik ve siyasi kaynaklara ulaşımındaki eşitsizlik sayılabilir (True vd., 2014, s. 22). Hindistan'da İndira Gandhi, Pakistan'dan Butto, Bangladeş'ten Sheikh Hasina'nın suikasta uğramaları siyasi kadınlara yönelik şiddetin örnekleri olarak kadınlar üzerinde olumsuz izlenimler bırakmıştır. Bunun dışında kadının siyasi katılımındaki düşük ya da yüksek oran bahsi geçen Müslüman ülkelerin Müslüman olmalarından kaynaklı bir durum değildir.

Coffe ve Dilli'nin 13 Müslüman ülke üzerinde yaptığı kantatif çalışmada Müslüman nüfusun yoğunlukta yaşadığı ülkelerde siyasi katılımda cinsiyet boşluğunun sebepleri araştırılmıştır (Coffe ve Dilli, 2015). Sosyoekonomik kaynakların cinsiyetler arasında dağılımı, kadın ve erkekler arasında siyasi meselelere ilgi yönündeki farklılıklar, Müslüman ülkeler arasında farklı seviyelerdeki modernleşme, cinsiyet eşitliği ve İslam'ın rolü bağımsız değişkenlerinin cinsiyetler arasındaki siyasi katılıma olan etkisi araştırılmıştır. Sonuçlara göre kadınların düşük sosyoekonomik seviyeleri beraberinde düşük siyasi katılım getirmektedir. Ancak Müslüman ülkelerde siyasi katılımındaki cinsiyet boşluğunun ülkenin modernleşme seviyesi, cinsiyet eşitliği ve İslami

yönetim ile ilişkisi bulunmamaktadır (Coffe ve Dilli, 2015, s. 538). Buradan hareketle Müslüman ülkelerde İslam ve siyasi katılımı cinsiyet boşluğu arasında negatif bir korelasyon bulunmamaktadır.

Sonuç

Dünya genelinde rejim türüne bakılmaksızın seçimlerin gerçekleştiriliyor olması ve vatandaşların siyasi görüşlerini seçim dışında farklı formlar aracılığıyla da ortaya koyuyor olması, siyasi katılım konusunu önemli kılmaktadır. Müslüman dünyada kadının siyasi katılımına odaklanıldığında Güney ve Güneydoğu Asya bölgesinde, Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesine nispeten çok daha yüksek bir siyasi katılım görünmektedir. Özellikle Güneydoğu Asya bölgesinde kadının siyasi katılımı dünya ortalamasının üzerinde bir oranda karşımıza çıkmaktadır. Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesinde düşük bir katılım görülse de kadının siyasi katılımının yıllara göre bir artış içerisinde olduğunu görmektedir. Kadının yüksek bir oranda siyasi katılımının önündeki temel engeller patriarkal yaşam tarzı, eğitim seviyesi, sosyoekonomik eşitsizlikler olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak Müslüman dünyada sivil topluma entegrasyon çalışmaları kadının toplumsal rolünü artırmakta ve bu da dolaylı olarak siyasi katılıma yansımaktadır.

Kaynakça

- Aliba, A. (2021). هل تشكل المبادرة الخليجية الثانية مخرجاً من مأزق الحرب في اليمن؟ <https://acpss.ahram.org.eg/News/17438.aspx#>
- Coffe, H., Dilli, S. (2015). The gender gap in political participation in Muslim-majority countries. *International Political Science Review*, 36(5), 526-544.
- Global and regional averages of women in national parliaments.* (2022, Mart 1). İPU Parline. <https://data.ipu.org/women-averages>
- Kumari, R. (2012). Creating Political Space for Women in South Asia. İçinde J. H. Bayes (Ed.), *Gender and Politics: The State of the Discipline*. Barbara Budrich.
- Osseiran, L. (2007). The Political Participation of Women in Lebanon. İçinde *The Arab Quota Report: Selected Case Studies*. International Institute for Democracy and Electoral Assistance.
- Robbins, M., Thomas, K. (2018). *Women in the Middle East and North Africa: A Divide between Rights and Roles* (Arab Barometer – Wave IV). Arab Barometer.
- Sabbagh, A. (2007). Overview of Women's Political Representation in the Arab Region: Opportunities and Challenges. İçinde *The Arab Quota Report: Selected Case Studies*. International Institute for Democracy and Electoral Assistance.
- Solijonov, A. (2016). *Voter Turnout Trends around the World*. 6 International Institute for Democracy and Electoral Assistance.
- True, J., George, N., Niner, S., Parashar, S. (2014). *Women's Political Participation in Asia and The Pasific* (Sy 3; Conflict Prevention And Peace Forum CPPF Working Papers on Women in Politics:). Social Science Research Council.
- Welsh, B. (2020). Worrying Flattening Curve: Women's Political Participation in Southeast Asia. İçinde C. Echle & M. Sarmah (Ed.), *Women, Policy and Political Leadership Regional Perspectives* (ss. 119-131). Konrad-Adenauer-Stiftung.

Öne Çıkan Faaliyetler

Kadınların Siyasete Katılımının Artması Bekleniyor

Partisipasi Perempuan dalam Politik Diharapkan Meningkat

T: 21.03.2022 D: Endonezce Ü: Endonezya T: Görüş Yazısı

Muhammadiyah tarafından yayımlanan görüş yazısında, Kadınların yasama ve yürütme alanlarındaki liderliği ve temsilinin bir ülkedeki demokrasi kalitesi için önemi ele alındı.

<https://muhammadiyah.or.id/partisipasi-perempuan-dalam-politik-diharapkan-meningkat/>

“Seçim Haklarının Farkındalığında Bir Topluma Doğru” Projesi

Towards a Society More Aware of its Electoral Rights

T: 05.12.2021 D: İngilizce Ü: Filistin T: Proje

Pal Think Stratejik Çalışmalar Kurumunda bir grup kadının katılımıyla kadınların siyasal katılımını artırma mekanizmaları hakkında tartışıldı.

<http://palthink.org/en/2021/12/11287/>

Siyasette Kadın: Geleceği Şekillendirmek

Women in Politics: Shaping the Future

T: 21.01.2022 D: İngilizce Ü: Bangladeş T: Seminer

Bangladeş Barış ve Güvenlik Araştırmaları Enstitüsü Westin Dacca'da kadınların siyasal katılımı üzerine bir seminer düzenledi. Tartışma, kadınların siyasal alana katılımıyla ilgili koşulları ve gelecekteki beklentileri ve zorlukları üzerinden gerçekleşti.

<https://bipss.org.bd/women-in-politics-shaping-the-future/>

Müslüman Gençlik Dernekleri Avrupa'da Kamusal Alanın Bir Aktörü Olabilir mi?

Ceyda Bostancı

Giriş

Avrupa'da İslam ya da Avrupa'nın İslam'ı, hangisi doğru bir tanımlamadır? Avrupa ve İslam tarihsel ve mekânsal bağlamda birbirinden bağımsız mı gelişmektedir? Sunar (2022, s. 3) İslam'ı modern Batı kimliğinin bir ötekisi değil, aynı zamanda modern dünya siyasetini inşa eden kurucu özne olarak düşünmektedir. Bu noktadan hareketle bu kavramsallaştırmalar İslam'ı nesneleştiriyor mu? Avrupa'ya uyum sağlayan bir İslam ya da İslam'a uyum sağlayan bir Avrupa düşüncesi mi inşa edilmektedir? Bu soruların cevabının belirsizliği bugün günümüzün de dikkat çeken problemlerinden biri olan kamusal alan pratiklerinde yaşanmaktadır. Peki bu bağlamda Avrupa'daki Müslüman gençlik derneklerinin kamusal alandaki temsil yetleri nasıldır?

Bu analiz Avrupa ve İslam'ın kamusal alandaki ilişkisini anlamlandırmayı ve Avrupa'daki Müslüman gençlerin bu ayrımındaki konumunu tespit etmeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın ilk kısmında kamusal alan ve İslam arasındaki ikilemler değerlendirilecektir. İkinci kısımda Avrupa'nın Müslüman gençlere yönelik politikaları analiz edilecektir. Son kısımda Avrupa'da oluş-

turulmuş kamusal alanda Müslüman derneklerin gençlik çalışmalarının niteliğine yer verilecektir. Bu bağlamda gençlik çalışmaları üzerine odaklanan Avrupa'daki Müslüman derneklerin etkisi tartışılacaktır. Bu çalışmayla Müslüman gençlere yönelik kamusal alandaki politikalar irdelenecektir. Müslüman gençlerin Avrupa'daki rolünün ve problemlerinin göz ardı edilmemesi gereklidir.

Kamusal Alan Tartışmalarında İslam

Kamusal alan yurttaşların bir arada bulunabildiği ve düşüncelerini ifade edebildiği ortak bir zemin olarak tanımlanabilir. Kamusal alan tartışmalarının merkezinde "diyalog" kavramı yer almaktadır. Kamusal alanla ilgili meselelerde din, dil, ırk ve cinsiyet merkezli problemlerin sınırları tartışılmaktadır. Bu bağlamda din ile ilgili sınırları çözüme kavuşturamayan Müslümanlar ve Avrupa devletleri arasında özellikle bu sınırlar güvenlik ile ilişki kurularak açıklanmaktadır.

Göle, kamusal alan tartışmalarının giderek günümüzde önem kazanmasını iki nedene bağlamaktadır. İlk olarak Batı toplumlarında çoğulculuk ilkesinin demokrasi

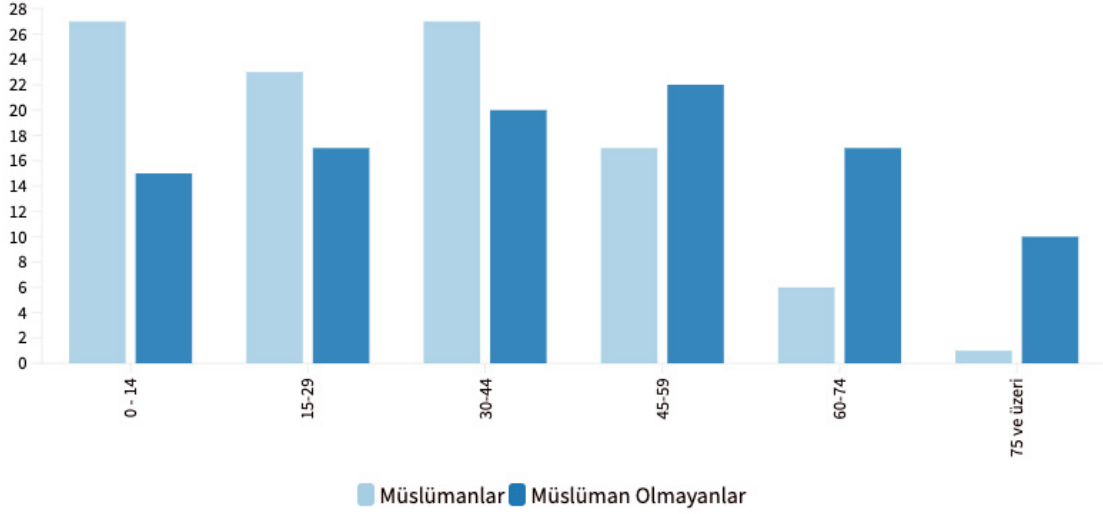
Avrupa devletlerinin kamusal alanda gençlere yönelik politikalarında Avrupa kimliğine uyumu sağlama, radikalleşmeyi ve ayrımcılığı önleme politikaları hakimdir. Bu üç politika anlayışı kamusal alan pratikleriyle ve eğitim aracılığıyla geliştirilmektedir.

tartışmalarında yerini bulmasını belirten yazar, ikinci neden olarak Habermas'ın kamusal alan teorisinde "çoğulculuk" ilkesini göz ardı etmesi ile düşünürlerin demokrasi ve çoğulculuk ilişkisini incelenmeye başlamasını önesürmektedir (Göle, 2013, s. 8). Bu noktada kamusal alanda etkili olan unsurlar ve aktörler de tartışma konusu haline gelmiştir. Bir başka mesele ise modernizm tartışmalarıdır. Modernizmle birlikte kamusal alan dönüşüm geçirmiştir. Modernizm düşüncesine göre kamusal alanda hâkim unsur "rasyonel akıl"dır. Rasyonel akıl aracılığıyla pratiklerin yürütüldüğü bir alanda din irrasyonel olarak görülmektedir. Bu ayrım kamusal alanın sekülerleşmesinin yanı sıra dinin "kişisel bir tercih" olarak algılanmasına yol açmıştır (Uluç, 2011, s. 358). Böylece din özel alanla daraltılmıştır. Ancak Müslümanların kamusal alandaki problemleri helal yemekten, eğitime ve siyasete kadar uzanan ve özel alanla sınırlandırılmayacak kadar geniş bir perspektifi barındırmaktadır.

Göle (2013, s. 14) İslami hareketlerin Batı'nın aksine kamusal alanı kadını merkeze alarak şekillendirdiğini ve kamusal alanın toplumun ahlaki yapısına yönelik tartışmalar üreterek geliştiğini düşünmektedir. İslami kamusal alanın "kadının görünürlüğü" ve erkek ve kadının toplumsal iletişimi üzerine kurulduğunu söylemektedir (s. 24). Göle, İslamcı hareketlerin ve İslami kamusal alanın sınırlarını dar çizmektedir. Şu belirtilmelidir ki Avrupa'daki kamusal alan tartışmalarında da "Müslüman kadın kimliği" Göle'nin anlayışı doğrultusunda şekillenmektedir.

Avrupa'nın Müslüman Gençlere Yönelik Politikaları

Kamusal alan ve demokrasi ile oluşturulan ilişkide "ortak bir alan" ve "ortak bir dil" inşa edebilmesi hedeflenmektedir (Göle, 2013, s. 10). Bu bağlamda Avrupa devletleri, entegrasyonu hedefleyen projeler geliştirmektedir. Bu projelerden biri olan "Avrupa İslamı" nda, ortak bir yaşam düşüncesi merkeze alınarak kültürel ve ahlaki entegrasyonun sağlanması amaçlanmaktadır. Avrupa devletleri bu projelerde özellikle gençlere odaklanmaktadır. Avrupa Komisyonu'nda 2004-2008 döneminde görev almış olan Franco Frattini, gençlere nefret ve şiddetten uzak bir eğitim anlayışının sağlanacağı ve Müslümanlarla ortak eğitim ve toplumsal kurumlar inşa etmeyi ve Avrupa'nın bu toplumu oluşturmayı hedeflediğini söylemektedir (DW, 2007). Böylece Avrupa devletleri "Avrupa İslamı" düşüncesiyle kamusal alanda Müslüman-

Şekil 4. Avrupa'daki Müslüman ve Müslüman Olmayan Nüfusun Oranları

Kaynak: PEW Araştırma Merkezi (2017)

ların dönüşümünü sağlayacak ve yeni aktörlerle iş birliği ve uyum sağlayacaktır. Bu noktada şu tartışma görmezden gelinmemelidir: Bu yeni aktörlerle oluşturulmak istenen İslam kimi temsil edecektir? Avrupa'da birtakım İslami hareketlerin bu bağlamda kendilerini nasıl tanımlayacakları da bir belirsizliğe neden olmaktadır. Bu İslam anlayışı Avrupa kimliğinin merkezîyetçiliğini ön plana çıkartmaktadır.

Avrupa İslam'ı düşüncesini destekleyen ve Habermas geleneğinin takipçilerinden olan Bassam Tibi ise İslamcılığın İslam'dan farklı bir çerçeveye sunmasından dolayı "İslam" üzerinden bir düşünce geleneğinin inşa edilmesini ve Müslümanların İslam, modernite ve demokrasi ile kuşatıcı bir birikim oluşturmasını söylemektedir (USHMM, 2007). Dolayısıyla Tibi "rasyonalite" üzerinden bir Avrupalı Müslüman kimliği inşa edilmesini hedeflemektedir. Genç nü-

fusun Avrupalı Müslüman kimliğini şekillendirdiği aşikardır.

Pew Araştırma Merkezi'nin yaptığı araştırmaya göre (2017) Avrupa'daki 0-29 yaş grubundaki Müslümanlar %50'lik bir orana sahip iken Müslüman olmayan 0-29 yaş grubu %32'lik bir orana sahiptir. Bununla birlikte 75 yaş üzeri kısımda Müslümanlar %1'lik bir dağılıma sahip iken, Müslüman olmayanlar %10'luk bir kısmı temsil etmektedir. Bu iki sonuç göstermektedir ki Müslüman genç nüfus Avrupa'da artmakta ve Müslüman olmayanlar yaşlanan kısımda yer almaktadır. Bu sebeple Avrupa'daki Müslüman genç nüfusun kamusal alanla ilgili problemleri ve değerleri göz ardı edilmemelidir.

Son dönemlerde özellikle İslamofobi üzerine tartışmalar artmıştır. Müslümanlar devlet merkezli ayrımcılıklara ve toplumsal

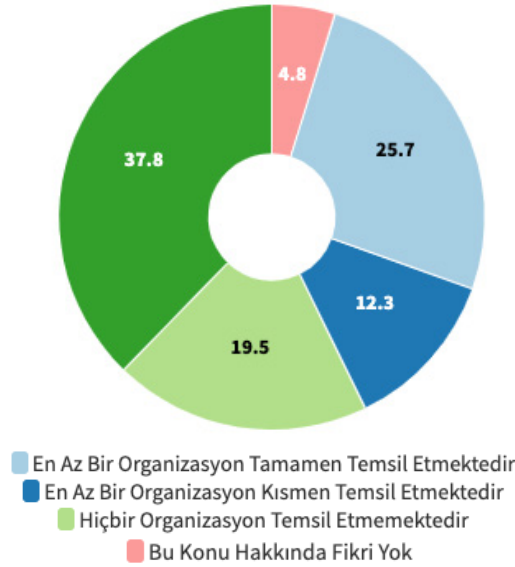
dışlanmalara da maruz kalmaktadır. Örneğin Fransa'da 2004 yılında devlet okullarındaki öğrencilerin herhangi bir dinsel sembol taşıması yasaklanmıştır (Yıldız, 2019). Bununla birlikte Müslüman kadının kamusal alanda görünümü üzerine de sınırlamalar getirilmektedir. Örneğin Fransa'da 2010'da, Belçika'da 2011'de, Danimarka ve Hollanda'da 2018 yılında kamusal alanda "güvenlik gerekçesiyle" burka ve peçe giyilmesi yasaklanmıştır (Yıldız, 2019).

Avrupa devletlerinin kamusal alanda gençlere yönelik politikalarında Avrupa kimliğine uyumu sağlama, radikalleşmeyi ve ayrımcılığı önleme politikaları hakimdir. Nitekim bu üç politika anlayışı kamusal alan pratikleriyle ve eğitim aracılığıyla geliştirilmektedir.

Avrupa'daki Müslüman Derneklerin Gençlik Faaliyetleri ve Çalışmaları: Bir Örnek Olarak Almanya

Avrupa'daki Müslüman gençlik çalışmalarında ve örgütlenmelerinde Millî Görüş Hareketi ve Diyanet İşleri Türk İslam Birliği (DİTİB) ön plana çıkmaktadır. Bu analizde Almanya'daki Müslüman gençlik dernekleri üzerinden bir değerlendirmede bulunulacaktır. Almanya, Müslüman derneklerle kurduğu bağlar ve gençlere yönelik politikalarla "Avrupa İslam kimliğini" inşa etmeye çalışmaktadır.

Almanya Müslüman gençlere yönelik eğitim alanında politikalar geliştirmektedir. 2010 yılında İslami teoloji kürsüleri kur-

Şekil 5. Almanya'daki Müslümanların Müslüman Organizasyonları Temsiliyet Açısından Değerlendirmesi

Kaynak: Pfündel, K., Stichs, A. ve Tanis, K., Executive Summary of the study Muslim Life in Germany (2020, 2021)

muştur ve böylece Alman okullarında okuyan Müslüman öğrencilere İslam dini dersini verebilecek öğretmenler yetiştirmeyi hedeflemektedir (Dilek, 2020, s. 131). Böylece kendi imamlarını yetiştirerek Alman devlet ideolojisini güçlendirebilecektir.

Almanya eğitim ve sosyal faaliyetler alanında Müslüman öğrencilerle ilişkisini güçlendirmek için toplum içerisinde değer gören cemaatlerle iş birliği yapmaktadır. 2006 yılında Almanya, İslam Konferansı düzenlenmeye başlamıştır. 2010 yılında düzenlenen konferansta “imamların ve Müslüman din adamlarının Alman yüksek okullarında eğitim alması, kadın-erkek eşitliği ve aşırılığın önlenmesi” olmak üzere üç hedef belirlemiştir (DW, 15 Mayıs 2010). Bu bağlamda hedefler incelendiğinde, Almanya’nın Müslümanların problemlerinden ziyade “Alman İslam”ı anlayışı güçlendirmeyi amaçladığı görülmektedir. Konferansta Müslüman olanlar ve olmayanlar üzerinden “bir ortak kimlik” anlayışı oluşturulmamış ve İslam’ın çerçevesi, İslami hareketler ve Müslümanların pratikleri görmezden gelinmiştir. Bununla birlikte Müslüman derneklerin ve İslami cemaatlerinin önemli bir sorunu da “Kamu Hukuku Kurumu” statüsüne erişememeleridir ve şu ana kadar sadece Hessen eyaletinde bulunan Ahmediye cemaati bu statüyü kazanabilmiştir (Dilek, 2020, s. 131).

Kamusal alanın önemli ilkelerinden biri de temsiliyettir. Almanya’da Müslüman Yaşam Projesi’ne göre 16 yaş ve üzerine Müslüman organizasyonların temsiliyetleri sorulmuştur. Buna göre %37.8’lik kesim organizasyonları bilmemekte ve %19.5’lik

Müslüman gençler, geleneksel düşünceler etrafında şekillenen ve herhangi bir cemaate bağlı olmayan derneklerde ve sosyal medyada bir araya gelmektedir. Özellikle Müslüman dernekler, eğitim ve sosyal meselelere odaklanmaktadır.

manları temsil ettiğini düşünmemektedir (Pfündel, Stichs ve Taniş, 2021). Nitekim bu veri derneklerin yeteri kadar tanınır olmadığını göstermektedir.

Müslüman gençler, geleneksel düşünceler etrafında şekillenen ve herhangi bir cemaate bağlı olmayan derneklerde ve sosyal medyada bir araya gelmektedir. Özellikle Müslüman dernekler, eğitim ve sosyal meselelere odaklanmaktadır.

Balkanlarda yer alan İslami Gençlik Forumu (Forum Rinor Islam) Almanya- Bremen’de de faaliyetlerini sürdürmektedir ve “Gençlik Mozaik Platformu” altında öğrencilere kişisel gelişim öncelikli olmak üzere birçok konuda çalışma organize etmektedir. Türkiye merkezli bir kuruluş olan DİTİB’e bağlı “Almanya Müslüman Gençlik Federasyonu” 2014’te kurulmuştur ve şu anda en fazla üyeye sahip kuruluş olarak kendini göstermektedir. Diğer etkin geleneksel İslam hareketlerinden biri olan Milli Görüş Hareketi ırkçılık, diyalog, şehirleşme ve birçok konuda üniversite öğrencileriyle bir araya gelmektedir. Bu üç

Şekil 6. IGMG Gençlik Teşkilatı Toplantısı, 2014, IGMG

kuruluş özellikle gençleri kişisel gelişim alanında güçlendirmeyi ve din ve kültür kimliğinden kopmamalarını sağlamayı hedeflemektedir.

2010 yılında kurulan Almanya Müslüman İzciler Derneği (BMPPD) 7- 21 yaş arasındaki gençlere izcilik eğitimi vererek hem liderlik eğitimi kazandırmayı hem de gençlerin diğer kültürlerle diyalog kurmasını hedeflemektedir. Almanya'daki Adanmış Müslümanlar (EMD) derneği ise Şii Müslüman gençlerin diyalog kurması için çalışmalarını sürdürmektedir. Bu dernek Bölgesel Eğitim, Entegrasyon ve Demokrasi Merkezinin (RAA Berlin) desteğini alan "Müslüman Gençlik Çalışmaları"nın üyesidir. Bu dernekler Almanya'nın politikalarını desteklemekte ve entegrasyonu güçlendir-

meye çalışmaktadır. Ayrıca aidiyet, diyalog ve kişisel gelişim meselelerine odaklanmalarının yanı sıra bir "ağ" oluşturmaya çalışmaktadır. Bu dernekler Almanya, Türkiye ve Balkan ülkeleri tarafından desteklenmektedir. Müslüman gençlik derneklerinin Müslüman gençlerin tercihlerini ne kadar dikkate aldığı ise bir başka sorunsaldır. Bununla birlikte Müslüman gençlik derneklerinin, Müslüman gençliğin ne kadarına ulaşabildiğine dair bir veriye ulaşılamamıştır.

Her ne kadar Almanya ve Müslüman dernekler eğitim politikalarıyla güçlü bir ilişki kurmaya çalışsa da Müslüman gençler farklı bir yönelim izlemektedir. Hristiyan Demokrat Birlik'e yakınlığı ile bilinen Konrad Adenauer Vakfı, Müslüman gençlerin yönelimlerini değerlendiren sempozyumda

Dautschke (Aktaran: DW, 16 Aralık 2010) gençlerin geleneksel akımlara katılmak yerine sosyal medya üzerinden kendi gruplarını oluşturduğunu, Müslüman örgütlerin çalışmalarını eleştirdiğini ve İslami, toplumsal ve siyasi meseleler hakkında fikir beyan ettiklerini söylemiştir. Sonuç olarak Müslüman derneklerin, gençliğe yönelik politikalarını yeniden gözden geçirmesi ve yeni doğan kamusal alanlarla ilişkisini güçlendirmesi gereklidir.

Kaynakça

- DW (2010, 15 Mayıs). "Almanya'nın açılımı: İslam Konferansı"
<https://www.dw.com/tr/almanyan%C4%B1n-a%C3%A7%C4%B1l%C4%B1m%C4%B1-i%C3%87slam-konferans%C4%B1/a-5576887>
- DW (2010, 16 Aralık). "Müslüman Gençlerin Tercihleri"
<https://www.dw.com/tr/m%C3%BCsl%C3%BCman-gen%C3%A7lerin-tercihleri/a-6349357>
- Dilek, A. Y. (2020). Avrupa'daki Müslümanlar ve Avrupa İslamı. *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 20(1), 124-137.
- Leloğlu, D. (2007, 13 Temmuz). "Avrupa İslamı'nın inşasında Türkiye'ye rol" <https://www.dw.com/tr/avrupa-i%C3%87slam%C4%B1n%C4%B1n-in%C5%9Fas%C4%B1nda-t%C3%BCrkiye-rol/a-2681273>
- Göle, N. (2013). *İslam'ın Yeni Kamusal Yüzleri: İslam ve Kamusal Alan Üzerine Bir Atölye Çalışması*. Metis Yayınları, İstanbul.
- Pfundel, K., Stichs, A., Tanis, K. (2021). "Executive Summary of the study Muslim Life in Germany 2020" https://www.ssoar.info/ssoar/bitstream/handle/document/75547/ssoar-2021-pfundel_et_al-Executive_Summary_of_the_study.pdf?sequence=1&isAllowed=y&lnkname=ssoar-2021-pfundel_et_al-Executive_Summary_of_the_study.pdf
- Pew Research Center (2017, 29 Kasım). "Europe's Growing Muslim Population"
<https://www.pewresearch.org/religion/2017/11/29/europes-growing-muslim-population/#:~:text=European%20Muslims%20are%20concentrated%20in,1%25%20of%20Muslims%20in%20Europe.>
- Sunar, L. (2022). "Modern Sosyal Teoride İslam'ın Yeri", *Müslüman Dünyada Çağdaş Düşünce*, Cilt 8, ss. 1-25
- Uluç, Ö. (2013). *Kamusal Alanda Din*. Yarın Yayıncılık, İstanbul.
- United States Holocaust Memorial Museum (USHMM). (2007, 29 Mart). "Bassam Tibi"
<https://www.ushmm.org/antisemitism/podcast/voices-on-antisemitism/bassam-tibi-tr>
- Yılmaz, Z. (2019, 26 Haziran). "Avrupa'da başörtüsü ve peçe yasağını hangi ülke nasıl uyguluyor?". *Euro News*
<https://tr.euronews.com/2019/04/28/avrupa-da-basortusunu-burkayi-ve-nikabi-yasaklayan-ulkeler>

Öne Çıkan Faaliyetler

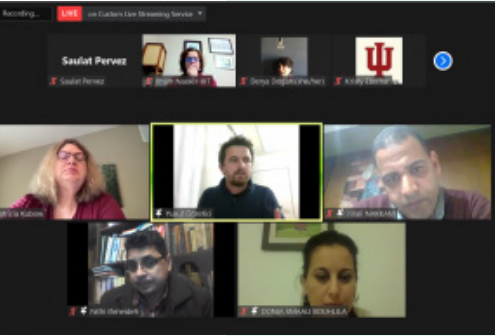

Avrupalı Gençlere Politika ve Sosyal Alanda Eğitim Sağlayan "Politicken" Başladı

T: 24.11.2021 D: Türkçe Ü: Almanya T: Eğitim

Fudul Derneği, İslam Toplumu Millî Görüş Gençlik ve Kadınlar Teşkilatı iş birliğinde gerçekleştirilen Politicken çalışması gençlerin politik ve sosyal konulardaki kapasitelerini artırmayı hedefliyor. Projenin kapsamında cami dernekleri gibi gençlik merkezleri başta olmak üzere sosyal hizmet kurumlarında ırkçılık, ayrımcılık, kimlik gelişimi ve demokrasi eğitimi gibi konularda çalışma atölyeleri düzenleyecek.

<https://www.igmg.org/tr/avrupalı-genclere-politika-ve-sosyal-alanda-egitim-saglayan-politicken-basladi/>

Müslüman Toplumlarda Eğitimin Geliştirilmesi

(AEMS): Politika, Pedagoji ve Kalkınma için Etkileri

Advancing Education in Muslim Societies (AEMS): Implications for Policy, Pedagogy, and Development

T: 10-11.11.2021 D: İngilizce Ü: ADB T: Sempozyum

Uluslararası İslam Düşüncesi Enstitüsü tarafından düzenlenen sempozyumda Eğitim Liderliği, Öğretmen Deneyimleri, Mülteci Entegrasyonu, Irk ve Azınlık Sorunları, Müslüman Gençliğin Karşılaştığı Söylemsel Pratikler ve Psiko-Duygusal Zorluklar, Cinsiyet ve Sosyo-Kültürel Faktörler başlıkları tartışıldı.

<https://iiit.org/en/fifth-annual-iiit-iu-symposium/>

İnsanî Yardım Yemen'deki İnsanî Krize Bir Çözüm mü?

Beyza Karabulut

İnsani kriz, büyük bir grup insanın sağlığını, güvenliğini veya refahını tehdit eden bir olay veya olaylar olarak kabul edilmektedir. Bu sene olduğu gibi, geçtiğimiz on senenin her birinde Yemen, dünyanın en kötü insanî krizleri sıralamasında ilk sıralarda bulunmaktadır. Bölgenin kaynakları kalkınma için yeterli olmayınca tek çare küresel çapta yapılan insanî müdahaleler olmaktadır. Yemen de bu ülkelerden biridir. 2014'te Yemen'de kurulan Sana'a Stratejik Araştırmalar Merkezi, bölgede bilgi üretimi yoluyla değişimi amaçlayan bağımsız bir düşünce kuruluşudur. Bu yazıda, Sana'a Stratejik Araştırmalar Merkezi'nin insanî yardım raporuna dair nitelikli bir analiz yapılacak olup, Yemen'de insani yardımın derinliklerine inilecek, karşılaşılan zorluklar ve engellerin bir değerlendirmesi yapılacaktır. Veri güvenliği ve sağlamlığı gibi problemlerin üzerinde durulacak ve bu meselelerin siyasi arka planları tartışılacaktır. Bölgedeki insanî kriz için yeni çözümler ve girişimlerden de ayrıca bahsedilecektir.

2021'de ivme kazanan Yemen insanî krizi, uzun bir geçmişe dayanan olayların mirası olan yerel, bölgesel ve uluslararası mücadelelerin kötü bir meyvesi durumundadır. Son yıllarda, cephe hatları büyük ölçüde durağan hale gelse de silahlı Husi hareketi,

ana yerleşim bölgeleri de dahil olmak üzere kuzey ve orta Yemen'in yaklaşık yüzde 75'ini kontrol etmektedir (Vuylsteke, 2021). Askeri zafer elde edilmesi zaten güç bir durumken, siyasi bir çözüm için de umut gözükmemektedir. Sana'a Stratejik Araştırmalar Merkezi raporuna (2021) göre, barış görüşmeleri şimdiye kadar başarısız olmuş ve son zamanlarda Marib vilayetinde çatışmalar artmıştır. BM tarafından desteklenen ve Aralık 2018'de savaşan taraflarca imzalanan Stockholm Anlaşması da büyük ölçüde uygulanmamıştır (Vuylsteke, 2021). Dolayısıyla savaşı durdurmak bu krizin mağdurları olan sivil halk için birincil ve etkili çözüm olmasa da yeni gelişmelere şiddetle ihtiyaç duyulmaktadır.

Yemen'deki ilk insanî müdahale, 2004 ve 2010 yılları arasında Yemen ordusu ve Husi güçleri arasında Sa'ada vilayetinde yaşanan çatışma nedeniyle yüz binlerce insanın yerinden edilmesinin ardından gerçekleşmiştir. (Vuylsteke, 2021). 2011'de Yemen'de yaşanan halk ayaklanması ve ardından Sana'a ve diğer kuzey vilayetlerinde yaşanan çatışmalar ve Arap Yarımadası'nda El Kaide'nin yeniden canlanması, yerel nüfusun yer değiştirmesine yol açmış olup daha fazla insani müdahaleyi gerekli kılmıştır (Vuylsteke, 2021). Aslında mevcut

Bugünlerde Yemen’de sürekli olarak devam eden bir insani yardımdan söz edilebilmektedir. Bu bağlamda, BM personellerinin bölgede aktif rol aldığı da bilinmektedir. Başlangıçta insani müdahale, acil durum ihtiyaçlarının uzun vadeli kalkınmaya da katkı sağlayacak şekilde gerçekleşmesi yönünde erken iyileşmeye odaklanmıştır.

ler Kalkınma Programı (UNDP) İnsani Gelişme Endeksinde 187 ülke arasında 154. sırada yer alarak Orta Doğu’nun en yoksul ülkesi olarak belirlenmiştir (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, 2011). Ne yazık ki kalkınma; sürekli çatışma patlamaları, siyasi iktidarsızlık, yolsuzluk, zayıf devlet kurumları, sınırlı eğitim fırsatları ve gelişmeye direnen siyasi aktörler nedeniyle kısıtlanmıştır (Vuylsteke, 2021).

Yemen’de vaziyet böyleyken, dünya da böylesi bir krize sessiz kalmamış ve çeşitli müdahalelere kalkışmıştır. Bugünlerde Yemen’de sürekli olarak devam eden bir insani yardımdan söz edilebilmektedir. Bu bağlamda, BM personellerinin bölgede aktif rol aldığı da bilinmektedir. Başlangıçta insani müdahale, acil durum ihtiyaçlarının uzun vadeli kalkınmaya da katkı sağlayacak şekilde gerçekleşmesi yönünde erken iyileşmeye odaklanmıştır (Vuylsteke, 2021). Fakat git gide büyüyen kriz, hızla

bozulan siyasi ve güvenli ortam, insanî yardım personelinin ilk kadrolarının ve diplomatik topluluğun çoğunun Yemen’den tahliye edilmesine sebep olmuştur (Vuylsteke, 2021). Böylece, yardım personeli bölgeyi terk etmiş ve büyükelçilikler güvenli bölgelere hatta ülkelere – bazıları Riyad’a (Suudi Arabistan) – gönderilmiştir (Klaauw, 2019). 2015 yılında uluslararası insani yardım kuruluşlarının Yemen’den tahliye edilmesinden altı hafta sonra, sınırlı sayıda personel tekrardan Sana’a dönmüştür (Vuylsteke, 2021). Bu sırada şehir dışında hiçbir harekete izin verilmemiştir. Buna ek olarak, ne yazık ki Sana’a dışındaki yardım ağı ve personel çok az olduğundan; ağır çatışmalar, hava saldırıları ve riskli yollar gibi mevcut güvenlik durumu göz önüne alındığında, nitelikli bir ihtiyaç değerlendirmesi yapmak imkânsız hale gelmiştir. (Vuylsteke, 2021).

İnsani Yardım Meselesine Genel Bakış

“İnsani yardım”ın altında yatan temel dayanak şudur: Çatışma ve doğal afetlere yakalanmış sivillerin ihtiyaçlarına odaklanarak, insanî ihtiyacın ortaya çıktığı yer ve zamanda ele alınması; çatışmalarda sivillerin korunmasını sağlamak ve yerinden edilmenin sonuçlarını ele almak (Vuylsteke, 2021). Bu kabul gören bir tanım olsa da insanî müdahale için tek bir tanım söz konusu değildir. Tanımın ortak olmaması yorumlanabilirliğe kapı açarken aynı zamanda tarafsızlık ilkesi bağlamında şüphe uyandırmaktadır. Bunun yanı sıra, gözlemlerini ve değerlendirmelerini

Şekil 7. Kadınlar Hacca İlinin Abs Kentindeki Sağlık Merkezinin Dışında Bekliyor, Sana'a Stratejik Araştırmalar Merkezi, 2021

yapacak olan yardım personellerinin içinde bulunduğu mevcut durum göz önüne alındığında sağlam ve güvenilir verilerin elde edilmesi konusundaki şüpheler artmaktadır. 2015 yılında bir BM görevlisine göre, kendisi dahil olmak üzere hiçbir arkadaşı şehir merkezinden çıkamadığı için, çatışmanın ana merkezlerinde ve çevre bölgelerde neler olup bittiğine dair bir bilgileri bulunmamaktadır (Vuylsteke, 2021). Yardımın devam edip etmediği, kimlere ulaştığı konusunda itimat edilebilecek veriler oluşturulmamıştır. Bu nedenle diğer veri setlerinin temelini oluşturacak olan 2015-2016 ihtiyaç değerlendirmesi sistematik olmayan ve metodolojik bir ana-

liz içermeyen bir rapora dayanmaktadır (Vuylsteke, 2021). 2018'de Yemen'in çoğu bölgesinde Çok Kümeli Konum Değerlendirmesinin (MCLA) kullanıma sunulması ile verilerin kalitesini artırmak için ortak bir çaba gösterilmesine rağmen 2019'da bu değerlendirmelerde yüzde 60'lık bir azalma görülmüştür (Vuylsteke, 2021). Ülke çapında yapılan önemli değerlendirme anketlerinden biri olan MCLA (Çok Kümeli Konum Değerlendirmesi) Husi yetkililerinin koyduğu engeller nedeniyle 2019'da tamamlanamamıştır. 2020 ve 2021 verilerinin çoğu 2018 MCLA anketine dayanmaktadır. Bu nedenle, 2020 ve 2021 verilerinin kullanılabilirliği ve uygulanabilirliği de şüpheli

li konumdadır. Aynı zamanda bu durum data setlerinde sürekli karşılaşılan “veri yok” ibaresini de açıklamaktadır.

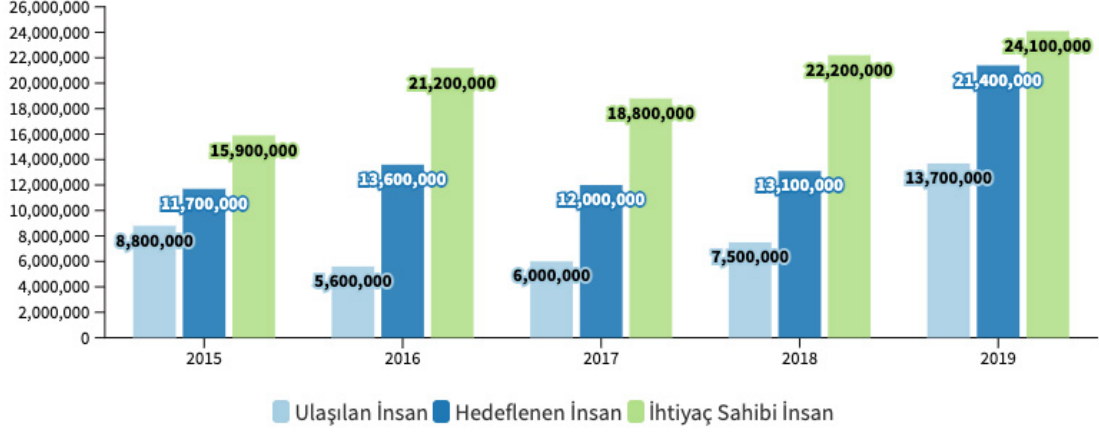
Verilerin Güvenilirliğinin Önemi?

Bölgenin dışındaki aktörler eylem planı yaparken belli verilere dayanarak bu planı şekillendirmektedirler. Dolayısıyla, bölgedeki durumu gözlemlemiş ve değerlendirmiş güvenilir veriye ihtiyaç duymaktadırlar. Bölgeye dair ulaşabildikleri tek bilgiler bu veriler olduğundan, verilerin güvenilirliği ve kalitesi müdahale planları için oldukça önem atfetmektedir. Örneğin, 2019 UIO (Uluslararası İnsani Ortaklık) yıl sonu raporunda, yıl içinde 13,7 milyon kişiye ulaşıldığını belirtmiştir (Vuylsteke, 2021). Bu sayı, bazı kilit bilgilere göre, en yaygın dağıtılan hizmet olan gıda dağıtımını alan kişilerin, o yıldaki en yüksek aylık toplamı kullanılarak oluşturulmuştur (Vuylsteke, 2021). Yıl sonu raporu, 2019’da 13,3 milyon kişinin acil gıda yardımı aldığını belirtmiş ve toplam 13,7 milyon kişiye erişim belirlenirken kümeler arası erişimin de dikkate alındığı belirtilmiştir (Vuylsteke, 2021). Buradaki gıda yardımı almayan ancak başka yardım alan 400.000 kişinin nasıl belirlendiği netlik kazanmamıştır. Buna ek olarak, aynı yıl içerisindeki Dünya Gıda Programı (World Food Programme/WFP) verileri bu sayıyla çelişmiş olup, bir ayda gıda yardımı ile ulaşılan en yüksek insan sayısının Kasım 2019’da 12,73 milyon olduğu belirtilmiştir (Dünya Gıda Programı, 2019). Dahası, 2018’in sonundan bu yana hem içeride

hem de dışarıda gıda yardımının yaygın bir şekilde saptırıldığı bildirilmiştir. Bütün bunların akabinde, verilerin güvensizliği Haziran 2019’da Sana’a’da gıda dağıtımının askıya alınmasıyla sonuçlanmıştır (Vuylsteke, 2021).

Bölgedeki siyasi durum düşünüldüğünde bu şüpheli verilerin varlığına çok da şaşırılmamaktadır. Husilerin bölgede aktif olmasının, önderlik ettikleri bazı bakanlıkların -rapora (2020) göre Millî Eğitim Bakanlığı bunlardan biri- yönlendirilmiş belgeleri ve yardımların bölgeye geldikten sonra takibinin mümkün olmaması gibi etkenler düşünüldüğünde yardımın tamamının, hatta çoğunun hedeflenen bölgelere ulaştığına inanmak oldukça mantıksız gözükmektedir. Aslında, bu yardımın doğru bir şekilde teslim edildiğini doğrulayacak güvenilir bir veri de bulunmamaktadır.

Yemen’de verilerin çoğu, hem silahlı Husi hareketinin kontrol ettiği bölgelerde hem de uluslararası destekli Yemen hükümetinin kontrolü altındaki bölgelerde yetkililer tarafından toplanmaktadır (Vuylsteke, 2021). Bu yetkililer, tüm ihtiyaç değerlendirmeleri ve veri toplama üzerinde kontrol sahibidir. Ne var ki, yapılan değerlendirmeler ve hazırlanan listelerin doğrulama süreci genellikle müdahalelerle gölgelenmekte olup, hatalar göz ardı edilmektedir. Raporda (2021), insanî yardım kuruluşlarındaki program personeli ihtiyaç değerlendirmeleri yürütürken bile, onlara sıklıkla bölgedeki yetkililerin eşlik ettiği belirtilmektedir. Dolayısıyla bu durum, bağımsız veri toplamayı son derece zorlaştırmıştır. Husi kuvvetlerinin çoğunun, ülke dışına

Şekil 8. Yemen İnsani Yardım Verileri 2015-2019

Kaynak: UNOCHA, Yemen'de İnsani Yardım Yıl Sonu Raporu (2019)

veri çıkarılmasına izin vermediği ve ne kadar bilginin paylaşılıp paylaşılmayacağına dair sınırlamalar koyduğu saptanmıştır. Nasıl toplandığı, kim tarafından ve hangi sınırlamalarla değerlendirildiği bilinmeyen hatalı veriler, müdahale için şeffaflığı sağlayamadığından yardım ivmesini düşürmektedir.

İnsani Yardım Bir Çözüm mü?

İnsani yardım daha çok hayat kurtarıcı olan acil yardımları kapsamaktadır. Fakat uzun vadede sorunlara çözüm oluşturduğu söylenemez. Yemen'de yerinden edilme, sel, kuraklık veya gıda güvenliği gibi birçok zor koşul açısından insani müdahale gerekmektedir. Bunların çoğu acil müdahalelerle karşılanmaktadır. Ne yazık ki, mevcut savaşta önce Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı İnsani Gelişim Endeksi'nde (UNDP, 2011) 187 ülke arasında 154. sırada yer alan Yemen'de artık daha uzun vadeli

önlemler alınması ve eylemlerin harekete geçmesi önem teşkil etmektedir. Bu uzun vadeli değişim için daha yapılandırılmış, etkili ve sürdürülebilir müdahaleler gerekmektedir. Fakat başta silahlı Husi hareketi olmak üzere birçok etken bu müdahalelerin önünde ciddi engel teşkil etmektedir. Husi hareketinin sınırlayıcı ve denetleyici müdahaleleri, veri ortamının şeffaflığını ve güvenilirliğini azaltmaktadır. Böylece bölge ve yardım kuruluşları arasında sağlıklı ve açık bir iletişim kurulamamış olmaktadır. Bu kusurlu veri durumu, yardımların ya da yatırımların alanını daraltıp gelişme yollarını kapatmaktadır.

Bütün bunlar ışığında varılan sonuç, Yemen'deki mevcut durum ve çözülmesi gereken problemlerin çoğunun politik olduğudur. O nedenle, insani yardım az da olsa çok da olsa bu krizin çözüme ulaşacağına ve gelecek neslin kurtarılmasına dair kesinlik vadetmemektedir.

Var olan Çözümler Nelerdir?

Bölge için aktif çalışmaları olan Mısır menşeli Al-Ahram Siyasi ve Stratejik Araştırmalar Merkezi'ne (ACPSS, 2022) göre, Yemen'de İkinci Körfez Girişimiyle çözüm oluşturmak mümkün gözükmemektedir. 2011 Nisan'ında başlatılan İlk Körfez Girişimiyle, Yemen Cumhurbaşkanıyla ortak bir süreç izlenmiş ve Yemen için daha sakin denebilecek siyasi bir ortam elde edilmiştir (Aliba, 2022). Ne yazık ki çok geçmeden gelişen yeni sorunlar Yemen hükümetince çözülememiştir. Seçilen cumhurbaşkanının ülkeden ayrılmasıyla ortaya çıkan siyasi boşluk, Husi hareketinin yayılmasına ve kontrolü ele geçirmesine neden olmuştur (Aliba, 2022). Başta geçmişe dair bilgilerin hatırlatılması önemlidir, çünkü 10 yıl sonra da Yemen'de pek bir değişiklik gözlenmemektedir. Bu durum, civardaki ülkeleri ve özellikle bölgede aktif rol oynayan Mısır'ı, Yemen'deki bu krizi çözmek için birleşmeye itmiştir. Körfez İşbirliği konseyi, ikinci bir Körfez Girişimini planladıklarını duyur-

muş olup Husi Hareketinin bu çağrıya dahil olmayı reddettiğini belirtmiştir (Aliba, 2022).

Yöntem olarak, Körfez girişimi, Husileri konumlarını gözden geçirmeye teşvik etmektedir. Buna paralel olarak, BM'nin Yemen misyonu, girişimi desteklemek için çaba sarf etmektedir (Aliba, 2022). Geçtiğimiz haftalarda BM'nin Yemen elçisi Hans Grundberg, girişime hazırlanmak için Yemen siyasi güçleri ve partileriyle kapsamlı görüşmeler yapmış ve bir ateşkes taslağı sunmuştur (Aliba, 2022). Burada Körfez Girişimine gelen uluslararası destek, Yemen'deki savaşın sona ermesine çok daha farklı bir boyut kazandırmaktadır. Hatta genel bir bakış yapılırsa, Ortadoğu'da savaşları sona erdirmek için uluslararası bir eğilim olduğunu da söylemek yanlış olmayacaktır.

Bu vesileyle, yeni bir Körfez girişiminin başarısının, Yemen saflarını birleştirmeyi ve siyasi reform süreciyle sınırlı kalmamayı içeren bir formülü elinde barındırmasına bağlı olduğu düşünülebilir. Bununla birlikte, Körfez Girişimi Husi birliklerinin kontrolü dışındaki alanlarda bir kalkınma modelinin etkinleştirilmesinin yanı sıra askeri sistemin geliştirilmesi ve profesyonel siyasi kurumların inşa edilmesini hedeflemektedir. Yemen'deki güç dengelerini başka bir seviyeye getirecek olan bu sonuçlar, zamanla Husi hareketini baltalayacak olup onu gerçek bir çıkmaza sokacaktır.

Bu durumun Yemen'deki insani krize de oldukça faydası olacaktır. Bir çözümü sunabilmenin yolu sorunu saptamaktan geçer. Politik zeminin bu denli karışık ve

Bütün bunlar ışığında varılan sonuç, Yemen'deki mevcut durum ve çözülmesi gereken problemlerin çoğunun politik olduğudur. O nedenle, insani yardım az da olsa çok da olsa bu krizin çözüme ulaşacağına ve gelecek neslin kurtarılmasına dair kesinlik vadetmemektedir.

yıpratıcı olması hem sosyal hem ekonomik birçok alanda krizi tetiklemede ve çözümsüz bırakmaktadır. Yukarıda belirtildiği gibi gıda güvensizliği gibi hiç politik olmayan bir konu bile politik problemler yüzünden çözümsüz kalmaktadır. Siyasi faktörler Yemen’de verilerin sağlamlığını şüphede bıraktığından müdahalelerin önü kesilmektedir.

Sonuç olarak Yemen, yıllardır süren bir krizin içinde bulunmaktadır. Bu yazıda bu sürecin arka planına ve karşılaştığı engellere dair bilgiler paylaşılmış ve katmanlı bir analiz yapılmıştır. Veri toplayıcılığının oldukça kötü şartlar altında gerçekleşiyor olması güvenilirliği zedelemektedir. Bu şartların çoğunun siyasi ortama dayanıyor olması ise şaşırtıcı değildir. Yapılacak olan müdahalelerin artık politik bağlam göz önüne alınarak gerçekleşmesi bu bölgede birçok taşı yerinden oynatıp, Yemen’in kalkınmasına sebep olabilir. Bu nedenle, Körfez girişimi Yemen’deki insani kriz için oldukça büyük bir umut vadetmektedir.

Kaynakça

- Aliba, A. (2021). هل تشكل المبادرة الخليجية الثانية مخرجاً من مأزق الحرب في اليمن؟
- Klaauw, J. van D. (2019, Aralık 16). Yemen: Exotic and utterly war-torn : Diplomat Magazine. Diplomat Magazine. <https://diplomatonline.com/mag/2016/12/yemen-exotic-and-utterly-war-torn/>
- Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP). (2011). Human Development Report 2011 Sustainability and Equity: A Better Future for All. https://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr_2011_en_summary.pdf
- Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi (UN OCHA). (2019, Aralık 1). Consolidated Appeals Process (CAP): Humanitarian Response Plan 2010 for Yemen - Yemen. ReliefWeb. <https://reliefweb.int/report/yemen/consolidated-appeals-process-cap-humanitarian-response-plan-2010-yemen>
- Vuylsteke, S. (2021, Ekim 27). *The Myth of Data in Yemen*. Sana’a Center for Strategic Studies. <https://sanaacenter.org/reports/humanitarian-aid/15353>
- Vuylsteke, S. (2021, Ekim 27). *Challenging the Narratives: Is Yemen Really the Worst Humanitarian Crisis in the World?* Sana’a Center for Strategic Studies. <https://sanaacenter.org/reports/humanitarian-aid/15352>
- World Food Programme. (2019, Ekim 30). Emergency Dashboard- Yemen | World Food Programme. Wfp.org. <https://www.wfp.org/publications/yemen>

Öne Çıkan Faaliyetler

“Hatalı Veriler Yemen’deki İnsani Müdahaleyi Engellemeye Devam Ediyor” Adlı Analiz Yazısı Yaymlandı

Flawed Data Continues to Plague Humanitarian Response in Yemen

T: 15.03.2022

D: İngilizce

Ü: Yemen

T: Analiz

Sana’a Stratejik Çalışmalar Merkezi tarafından yayımlanan analizde Yemen’deki insani ihtiyaçları değerlendiren raporların tutarsızlığı ve bu tutarsızlıkların ortaya çıkmasının nedenleri değerlendiriliyor.

<https://sanaacenter.org/the-yemen-review/jan-feb-2022/17010>

“Yemen Dosyasına İlişkin Körfez Kaygıları İkinci Körfez Girişimini Zorlayacak mı?” Adlı Analiz Yazısı Yaymlandı

Will Gulf Concerns over the Yemeni Dossier Push for a Second Gulf Initiative?

T: 28.03.2022

D: İngilizce

Ü: Yemen

T: Analiz

Abaad Çalışmaları tarafından yayımlanan bu analiz yazısında KİK ülkelerinin ve Yemenli aktörlerin istişareleri Yemen krizini nasıl dönüştüreceğine odaklanılıyor.

<https://abaadstudies.org/news-59897.html>

Rusya-Ukrayna Savaşının Müslüman Dünyadaki Yansımaları

Fatıma Zehra Mican

Rus tanklarının 24 Şubat 2022'de Ukrayna'ya girmesinden bu yana geçen sürede Rusya-Ukrayna Savaşı çeşitli Müslüman sivil toplum kuruluşları, araştırma merkezleri ve benzer kurumlar tarafından ele alınmıştır. Özellikle Mısır ve Fas gibi Kuzey Afrika ülkeleri ve Ortadoğu'daki ülkeler savaşın ekonomik, askeri ve insani boyutlarını tetkik eden çalışmalar yapmıştır. Bu yazıda Müslüman Dünyadan Fikri Birikimler Bülteni'nde faaliyet takipleri yapılan merkezlerin Ukrayna- Rusya Savaşının askeri, insan hakları ve göç alanındaki etkileri incelenecektir. Ardından savaşın bölge devletleri üzerindeki yansımaları değerlendirilecektir.

Savaşın Askeri Boyutu

Rusya -Ukrayna Savaşı'nın, ilk başlarda konvansiyonel bir savaşmış gibi başlasa da, ilerleyen süreçte silahlı grup savaşı, gerilla savaşı, vekalet savaşı gibi türlerin bir kombinasyonu olacağı anlaşılmıştır. Savaşın askerî açıdan dikkat çekici özelliklerinden bir tanesi, Ukrayna yetkililerinin daha savaşın ilk günlerinde Ruslara karşı savaşmak için gönüllüleri kabul ettiklerini açıklamasıdır. (President of Ukraine, 2022) Ardından Moskova da Ukrayna'daki güçlerinin yanında savaşmak için Rus vatan-

daşı olmayan savaşçıların kabul edildiğini ve örgütlendiğini duyurmuştur. (Allam, 2022) Bu durum yakın zamanda zaten Suriye'de ya da Irak'ta tanık olduğumuz yabancı savaşçılar olgusunu tekrar gündeme getirmektedir.

Ukrayna'daki yabancı askerlerin büyük kısmını çifte vatandaşlığa sahip yurt dışında yaşayan Ukraynalılar oluşturmaktadır. Ukrayna asıllı olup başka ülkelerde hayat süren bu gönüllüler Zelenski'nin çağrısı sonrasında işlerini bırakarak "daha önce dedelerinin savaştığı topraklara savaşmaya" gelmişlerdir. Ukrayna Savunma Bakanı Oleksii Reznikoz, bu şekilde gelen gönüllü savaşçıların sayısının 66.000'den fazla olduğunu açıklamıştır. (Harding, 2022)

Ukrayna'ya giden yabancı savaşçılar arasında Ukrayna ile herhangi bir bağlantısı olmayan insanların sayısı da oldukça yüksek görünmektedir. Zelenski yaptığı bir açıklamada bu sayının 16.000'den yüksek olduğunu ifade etmiştir. Gönüllülerin çoğu NATO ülkelerinden gelmektedir ancak Japonya, Jamaika ve Kolombiya gibi daha farklı 25 ülkeden gelenler mevcuttur. Gelenlerin çoğunun asker emeklisi olduğu hatta İngiltere'den taburlarından kaçıp gelen askerlerinde içinde olduğu yönünde haberler vardır. (Marshall, 2022) Gönüllü

olarak Ukrayna'ya giden savaşçılar arasında daha önce Sovyetler Birliği'ne bağlı olan ülkelerden giden savaşçı sayısı da oldukça fazladır. Bu ülkelerden gidenler de Rusya'ya karşı iç hesaplaşmalarını gütmek için gitmekteledir. Çeçenistan gibi mevcut Rus cumhuriyetlerinden giden askerlerde mevcuttur.

Rusya ise Orta Doğu'dan 16.000 yabancı savaşçının konuşlandırılmasını onaylamıştır. Ancak ABD'li yetkililer henüz böyle bir olay gerçekleştiğine dair kanıt görmedikleri konusunda açıklama yapmışlardır. Suriye merkezli haber kuruluşları ise Rus destekli en az bir milis gücünün komutanlarının asker göndermeyi kabul ettiğini ifade etmiştir. (Seldin, 2022) Bazı kaynaklar ise şehirde savaşmak konusunda tecrübeli olan bu askerlerin Moskova tarafından kullanılmasının resmi asker kayıplarını azaltacağı için mantıklı olduğunu ifade etmektedir. (Lubold, Youssef ve Cullison, 2022) Çeçen Devlet Başkanı Ramzan Kadirov'a gelince, 25 Şubat'ta yaklaşık 10.000 savaşçının yer aldığı bir askerî geçit töreninde Başkan Putin'e tam destek verdiğini ve Ukrayna'daki Rus güçlerinin yanında savaşa katılacağını duyurmuştur. (Mchedlishvili, 2022) Kadirov'un açıklamasının aksine 2014'den bu yana Donbas'ta Savaşan iki Çeçen Taburu da bulunmaktadır. Çeçen askerler ateş hattının iki tarafında savaşmaktadırlar.

Yabancı savaşçı akınının avantajları olduğu kadar dezavantajları da bulunmaktadır. İlk olarak farklı çatışma bölgelerinden gelen savaşçılar geldikleri bölgelerdeki çatışmanın karmaşıklıklarıyla yüklüdür ve bu mevcut çatışma ortamının daha da kar-

maşıklaşmasına sebep olur. Ayrıca her ne kadar deneyimli savaşçılar gönüllü olarak gelse de savaş durumu hakkında çok az farkındalığa sahip siviller de savaşmak için seyahat etmektedir. Ayrıca gönüllü savaşçıları ulaştırmak ve istihdam etmek için kurulan lojistik hatlarının kötü niyetli aktörler tarafından aşırılıkçı şiddet yanlısı kişileri savaş alanına göndermek için kullanılması olasıdır. Ayrıca yabancı aktörlerin çokluğu, çatışmanın süresini ve şiddetini arttıran bir etmendir. Çatışma yerel bir çatışma iken ulus ötesi etkenler dayatılarak boyutu değiştirilebilir. Ayrıca Terör Uzmanı Daniel Byman, çatışma bölgesindeki idealist yabancıların çok daha kolay bir şekilde radikalleşerek terörize olduklarını ifade etmiştir. (Fink ve Clarke, 2022) Ayrıca bu grupların daha sonra ülkelerine gidip gidemeyecekleri belirsiz bir konudur ya da dönseler bile uyum sağlama konusunda büyük zorluklar çekecekleri aşıkardır.

İnsan Hakları ve Göç

Bazı kurumlar ise savaşın insan hakları ihlali ve göç konularını ele almışlardır. Kahire İnsan Hakları Araştırmaları Enstitüsü (CIHRS), Rusya'nın uluslararası hukuku ihlal ederek Ukrayna'yı askeri olarak işgal etmesini kınayan bir yazı yayınlamıştır. CIHRS, Rusya'nın Esed diktatörlüğünün sivil nüfusuna karşı acımasız askeri güç kullanarak iktidarda kalmasını sağlamada doğrudan bir role sahip olduğunu ifade etmiştir. Suudi Arabistan ve BAE gibi Ortadoğu'daki otoriter güçlerin de Rusya'nın yaptığı gibi herhangi bir demokratik ilerlemeye müsamaha göstermediklerini eklemiştir. CIHRS

ve bölgedeki diğer insan hakları örgütleri, insanların adalet ve haysiyet için meşru isteklerini desteklemede başarısız olursa, küresel otoriterliğin güçleneceği ve sonunda Batı Avrupa ve Kuzey Amerika'daki yerleşik demokrasileri bile tehlikeye atacağı konusunda uyarıda bulunmuştur. ABD'nin Irak'ı işgali veya İsrail'in Golan Tepeleri ve Doğu-Kudüs'ü ilhakı ve Batı Şeria'yı ilhak etmesi gibi ihlaller karşısında uluslararası hukuku korumadaki başarısızlıklar mevcut durumun sebeplerinden biridir. Yemen, Mısır ve Filistin'de devam eden ihlaller ve Rusya'nın büyük sorumluluk taşıdığı Suriye'deki ağır ihlaller karşısında uluslararası toplumun pasifliğini, artık egemen devletleri tehlikeye atacak duruma gelmiştir. (The Cairo Institute for Human Rights Studies, 2022)

Rusya saldırılarının Ukrayna'da insani yöndeki ağır tahribatı devam etmektedir. BM İnsan Hakları Konseyi, Rusya'nın nüfuslu bölgeleri bombalamasının yaşam, eğitim ve sağlık gibi birçok insan hakkının kullanılmasına yönelik belgelenmiş zararından büyük endişe duyduğunu belirten bir karar yayınlamıştır. (The Cairo Institute for Human Rights Studies, 2022) Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNCHR) ise insan haklarının ağır ve sistematik ihlalleri sonucunda bölgede 1,2 milyondan fazla insanın komşu ülkelere sığınmak zorunda kaldığını, 1 milyon insanın ise ülke içinde yer değiştirmek zorunda kaldığını raporlamıştır. Ayrıca, önümüzdeki haftalarda bu sayının 4 milyonun üstüne çıkabileceği uyarısında bulunmuştur. (The UN Refugee Agency, 2022)

Avrupa eşi benzeri görülmemiş büyüklükte bir göç kriziyle karşı karşıya kalırken, bu yeni mültecileri en iyi insani koşullarda barındırmak ve nihayetinde onları Avrupa toplumlarına ve işgücü piyasalarına dahil etmek için sakın bir şekilde hazırlanıyor gibi görünmektedir.

Avrupa'nın kapıdaki bu mülteci krizine tepkisi ise Suriye kaynaklı mülteci krizine olan tepkisinden oldukça farklıdır. 2015 yılında yaşanan göçmen krizinin Avrupa Birliğinde dağılmaya varacak sert tepkiler ve sonuçsuz krizleri getirmesinden sonra Ukrayna göç krizinin, Avrupa ülkelerinde sınırlı bir endişe ile ortaya çıktığı görülmektedir. Avrupa Birliği ilk defa 2001 Geçici Koruma Yönergesinin hükümlerini uygulamaya geçirecek bir kriz sırasında mültecilerin sınırsız olarak kabul edilmesini, mülteci statüsünün anında ve otomatik olarak kabul edilmesini iltica başvurusu gerektirmeden sağlamıştır. AB üyesi olmayan mültecilere kapıların açılmasına kesinlikle karşı çıkan Polonya ise ilginç bir şekilde Ukraynalı sığınmacıları kabul etmeye her zaman açık olduğunu belirtmiştir (Martin, 2022).

Bu ironik durumun sebepleri savaşın uzunluğu ve seyri sonucu değişecekse de şimdilik şöyle açıklanabilir: İlk olarak, Ukrayna'daki savaş ve Ukraynalı mültecilerle dayanışma Avrupalılar için Rusya'ya karşı

Şekil 9. Ukraynalı Mülteciler Polonya'nın Medyka Kentine Gidiyor, 2022, The Conservation

duruşun bir parçası olarak görülmektedir. Suriye, Afganistan, Libya veya Etiyopya'daki savaşlar, Avrupa kamuoyunu Avrupa topraklarındaki bir savaşla aynı şekilde harekete geçirmemektedir. Ayrıca Avrupa ülkelerinde 90'lı yıllardan itibaren gelmeye başlayan ve büyük bir diasporayı oluşturan göçmen işçilerin mevcudiyeti bu konuda etkilidir. Ukraynalı diaspora akrabalarını karşılamak için hızla harekete geçmiştir. Üçüncü olarak kültürel ve etnik benzerlik önemli bir etkendir. Son olarak Ukraynalı mülteciyi engellemek Suriyeli veya Afgan mültecileri engellemekten daha zordur çünkü Ukrayna'nın Avrupa ülkeleri ile yaklaşık 1.400 km'lik doğrudan sınırı vardır. (Fink ve Clarke, 2022)

Avrupa eşi benzeri görülmemiş büyüklükte bir göç kriziyle karşı karşıya kalırken, bu yeni mültecileri en iyi insani koşullarda barındırmak ve nihayetinde onları Avrupa toplumlarına ve işgücü piyasalarına dahil etmek için sakin bir şekilde hazırlanıyor gibi görünmektedir. Bu durum 2015'de yaşanan krizin aslında Avrupalı olmayan göçmenlerin kabulü ve reddi krizi olduğunu göstermektedir. Ayrıca Ukrayna'da bulunan on binlerce Afrikalı öğrenci gibi üçüncü dünya ülke vatandaşları aynı şekilde karşılanılmaktadır. Bu insanlara ya kendi ülke sınırlarına gidinceye kadar geçici vize verilmekte ya da trenlere bile bindirilmeyerek geçişleri engellenmektedir. Afrika Birliği (AU) bu konu hakkında "şok edici ve ırkçı" açıklamasını yapmıştır. (African Union, 2022)

Savaşın Bölgesel Etkileri

Rusya-Ukrayna Krizi'nin bölgesel etkileri Müslüman ülkelerdeki kurumlar tarafından etraflıca ele alınmış ancak belli birkaç bölge üzerine çalışmalar yoğunlaşmıştır. Bu bölümde çalışmaların yoğunlaştığı bölgeler üzerinden ilerlenecektir.

İran

Ukrayna Rusya Krizinin Rusya-İran ilişkilerini nasıl etkilediği Müslüman Dünya'daki sivil toplum kuruluşlarının birçoğunun yayınladığı analizlerin konusunu oluşturmaktadır. Şu ana kadar geçen sürece bakıldığında krizin ilk aşamasında Rusya'nın nükleer anlaşmadaki rolünü kullanarak Batılı ülkeler üzerinde kurmaya çalıştığı baskı sonucunda İran ile ilişkilerinde olumsuz etkiler görülmüştür (Viyana müzakereleri). Ancak Tahran'ın Moskova ile ilişkilerini güçlü tutmak yönündeki isteği iki ülke arasındaki geçici gerginliğin kontrol altına alınmasını sağlamıştır. İran ve Rusya, birçok konuyla ilgili kayda değer yakınlaşma ışığında aralarında güçlü ilişkiler kurmaya istekli olmuşlardır. İki ülke arasındaki yakınlaşmanın en önemli eksenleri Kafkasya bölgesinin istikrarını korumak ve Suriye rejimini desteklemenin yanı sıra bölge dışından gelen güçlerin Orta Asya ve Hazar Denizi ülkelerinde hakim olmasına izin vermemektir. İran üzerine uygulanan yaptırımlar, İran'ı Rusya ve Çin ile ilişkilerin güçlendirilmesine yönlendirmiştir. (Al-Sami, 2021)

Rusya ve İran arasındaki iş birliği, yıllar önce kendilerine uygulanan sert ABD yaptırımlarıyla karşı karşıya kalmaları ve bu neden-

le ekonomik, askeri ve güvenlik ilişkilerini sürekli olarak güçlendirmeleri nedeniyle son yıllarda dikkate değer bir büyüme kaydetmiştir. Ekonomik tarafta; iki ülke enerji, altyapı (demiryolları) ve havacılık gibi alanlarda iş birliği yapmaktadır. Ayrıca İran ve Rusya, Azerbaycan'ın Dağlık Karabağ bölgesindeki çatışmada Ermenistan'a karşı askeri zaferinin ardından Türkiye'nin Kafkasya bölgesine müdahalesiyle ilgili artan endişeyi de paylaşmaktadır (Saber, 2022).

Rusya- Ukrayna krizi konusunda da İran "40 yıldır ABD'ye karşı birlikte mücadele ettiği" Moskova'nın yanında yer almaktadır. İran Dini Lideri Ali Hamaney bir konuşmasında "Rus işgaliyle karşı karşıya olan Ukrayna'nın Amerika Birleşik Devletleri politikalarının kurbanı olduğunu" ifade etmiştir. Krizin ekonomik boyutu ise İran için bir fırsat olabilir. Petrol ve gaz fiyatlarının yıllardır ulaşamadığı bir seviyeye çıkması sebebiyle küresel enerji piyasasına hemen girebilmek İran için önemli finansal getiriler sağlayabilecektir (Saber, 2022).

Suriye

Ukrayna- Rusya savaşının bölgesel yansımaları incelenirken ilk akla gelen bölgelerden birisi de Rusya'nın kilit bir aktör olduğu Suriye'dir. Esed rejimi savaşın ilk zamanlarında Rusya tarafında olacağını açıkça belirtmiştir. Rusya'nın Ukrayna'yı işgali, Moskova'nın Suriye krizine olan ilgisinde, özellikle askeri düzeyde "göreceli bir düşüşe" yol açmıştır. Rus kuvvetlerinin Suriye'nin birçok bölgesindeki faaliyetlerinde gözle görülür bir düşüş görülmektedir. Ukrayna'daki Rus-Amerikan etkileşimi ve bunun Suriye dosyasındaki yansımaları,

Rusya'nın Ukrayna'yı işgaliyle Türkiye'nin değişken etkileşimi bağlantılıdır.

Rusya'nın Ukrayna'yı işgali sonucunda Suriye'nin etkileneceği en ciddi faktörlerden biri de olumsuz ekonomik etkilerdir. Şam'ın Ukrayna ile Rusya'dan gıda maddeleri, petrol ve gaz ithalatına bağımlı olması, doğalgaz ve petrolü etkilemeye başlayan Rusya'ya yönelik yaptırımların yanı sıra ABD'nin kendisine uyguladığı yaptırımların ağırlığını artıracaktır. Ayrıca bu gelişmelerin Suriye lirasının değerini etkilemesi ve satın alma gücündeki düşüşün Suriyelilerin hayatları üzerindeki günlük yükleri artırması beklenmektedir (Ahmed, 2022).

Afrika

Yeni Güney Politika Merkezi Rusya- Ukrayna Krizinin Afrika üzerindeki etkilerini ele alan bir analiz yayınlamıştır. Bu savaşın enerji, gıda güvenliği ve demokratik yönetim açısından Afrika kıtasına geniş kapsamlı etkileri olacaktır. Rusya'nın Afrika üzerindeki etkisi son yirmi yıldır istikrarlı bir şekilde genişlemektedir. Moskova, kısmen silah satışları yoluyla Afrika başkentlerinde avantajlar elde etmiştir. Bu arada, Ukrayna dünyanın en büyük 10 silah ihracatçısından biridir ve Ukrayna silahlarının önemli bir yüzdesi Afrika'ya gitmektedir. SPIRI, 2005 ve 2009 yılları arasında Ukrayna'nın silah ihracatının %20

Tablo 1. Ukrayna'nın Sahra altı Afrika'ya küçük ve hafif silah ihracatı (SALW), 2005–2009

SALW Çeşitleri	Miktar	Sevkiyat Yılı
Otomatik tüfekler ve makineli tüfekler	42 500	2007-2009
Hafif makineli tüfekler	100	2009
Bombaatar	655	2007-2009
Otomatik tüfekler ve makineli tüfekler	31 100	2006-2009
Hafif makineli tüfekler	150	2008
Ağır makineli tüfekler	200	2009
Bombaatar	1500	2008-2009
Tüfekler ve karabinalar	1000	2007

Kaynak: SIPRI, Sahra Altı Afrika'ya Ukrayna Silah Tedariği, 2011

'sinin Afrika ülkelerine gittiğine dair bir rapor yayınlamıştır (Holtom, 2011)

Ayrıca başka bir raporda, Afrika devletlerinin 2014 yılından beri Rusya'ya karşı herhangi bir yaptırım uygulamadıkları ortaya koyulmuştur. BM'nin Ukrayna kararlarına ise kıta ülkelerinin birçoğu tarafsız duruş sergilemiştir (Barabanov, 2022). Bazı Afrika ülkeleri Avrupa'nın kalbindeki çatışmanın ve ardından gelen jeopolitik yeniden düzenlemelerin kıta için ekonomik fırsatlar sağlayabileceğini, özellikle de Avrupa'da ekonomik fırsatlar sağlayabileceğini hesaplamaktadır. Avrupa devletleri Rus doğalgazından ve petrolünden uzaklaşmaktadır. Hint Okyanusu'nda yeni keşfedilen petrolün yararlanmak için 30 milyar dolarlık yatırım yapmak isteyen Tanzanya Devlet Başkanı Samia Suluhu Hassan da "İster Afrika, ister Avrupa, ister Amerika; pazar arıyoruz." ifadelerini kullanmıştır (Norbrook, 2022).

Ukrayna'nın işgali, gıda güvenliğini etkileyebilir ve petrol fiyatlarında ani bir artış tetikleyerek Afrikalı hanelere ekonomik baskı uygulayabilir. Karadeniz bölgesi, geniş verimli tarım arazilerine ev sahipliği yapmaktadır. "Dünyanın ekmek sepeti"ndeki savaş, buğday ve gübre kaynaklarını tehdit edebilir. Sovyetler Birliği çöktüğünde, Rusya ve Ukrayna net tahıl ithalatçısıydı; günümüzde, iki ülke dünya buğday ihracatının %29'unu gerçekleştirmektedir. Buğday fiyatlarındaki son artış, özellikle 2020'de buğdaylarının yüzde ellisini veya daha fazlasını Rusya veya Ukrayna'dan alan Bangladeş, Pakistan ve Sudan gibi ülkelerde, Afrika ve Asya'da gıda güvenliğini tehlikeye atabilir (Yee ve Alami, 2022).

Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgeleri, bilhassa buğday olmak üzere önemli gıda maddesi ithalatçısı olmaları ve özellikle Rusya ve Ukrayna ihracatına bağlı olmaları nedeniyle, artan emtia fiyatlarına karşı savunmasızlardır

Ukrayna'nın 2010 yılında buğday ihracatını kısıtlaması, MENA bölgesinde gıda fiyatlarında artışa yol açmış ve aynı zamanda protestolara da yol açan bu durum Arap Baharı ile sonuçlanmıştır. Rusya ve Beyaz Rusya da önemli gübre ihracatçılarıdır ve fiyatlardaki son artış küresel mahsul üretimini tehdit etmektedir. Michael Puma ve Megan Konar'ın kısa süre önce yazdığı gibi, Rusya'ya uygulanan yaptırım rejimi, düşük gelirli ülkelerde gıda kıtlığını artırmamak için dikkatli bir şekilde ayarlanmalıdır (Puma ve Konar, 2022).

Artan ekonomik sıkıntı ve sosyal hoşnutsuzluk, özellikle son zamanlarda yaşanan askeri darbelerin ışığında, Afrika'daki demokratik yönetim için iyiye alamet değil. Son 18 ayda Burkina Faso, Çad, Gine, Mali ve Sudan'da askeri liderler yönetimi ele geçirdi. Demokratik durgunluk, Rus-Ukrayna savaşının ekonomik yansımaları ve Rusya'nın agresif anti-liberal diplomasisiyle daha da kötüleşebilir (Aidi, 2022).

Ukrayna'daki kriz küresel ekonomi için kritik bir anda gelmiştir. Başta tedarik hat-

larındaki kesintiler ve yaptırımlar enerji, tahıl, gübre ve mineraller de dahil olmak üzere birçok emtianın en büyük ihracatçısı olan Rus ticaretine etki ederek enflasyondaki artışı şiddetlendirebilir. Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgeleri, bilhassa buğday olmak üzere önemli gıda maddesi ithalatçısı olmaları ve özellikle Rusya ve Ukrayna ihracatına bağlı olmaları nedeniyle, artan emtia fiyatlarına karşı savunmasızlardır. Buna ek olarak, birçok MENA ülkesi döviz sıkıntısı yaşamaktadır ve yakında para birimlerini devalüe etmek zorunda kalabilirler; bu da iç enflasyonu artırabilirken Tunus ve Lübnan gibi bazı MENA ülkeleri borç krizi riskleriyle karşı karşıya kalabilir (Al-Ahram Center for Political and Strategic Studies, 2022). Bu baskılar gıda güvenliğini tehlikeye atabilir ve bölgedeki yoksulluğu ve toplumsal huzursuzluğu artırabilir. Ancak diğer taraftan bölgedeki gaz ve petrol ihrac eden ülkeler, enerji fiyatlarındaki artıştan ve bölgedeki enerji kaynaklarına olan talebin artmasından faydalanacaktır.

Kaynakça

- Suleiman, H. (2022, March 16). العقوبات الاقتصادية على روسيا ومخاطر التصعيد المتبادل. <https://acpss.ahram.org.eg/News/17434.aspx>
- Russian Government. (2022, March 7). The government approved the list of countries and territories unfriendly to Russia (Order dated March 5, 2022 No. 430-r). Russia Government. <http://government.ru/docs/44745/>
- DW. (t.y). G7 rejects Russia's demand for gas payment in rubles. <https://www.dw.com/en/g7-rejects-russias-demand-for-gas-payment-in-rubles/a-61282564>
- Fulwood, M., Hanore, A., Sharples, J., Hall, M. (2022, March). The EU plan to reduce Russian gas imports by two-thirds by the end of 2022: Practical realities and implications. The Oxford Institute For Energy Studies. <https://www.oxfordenergy.org/wpcms/wp-content/uploads/2022/03/Insight-110-The-EU-plan-to-reduce-Russian-gas-imports-by-two-thirds-by-the-end-of-2022.pdf>
- International Energy Agency. (2022, March 3). A 10-Point Plan to Reduce the European Union's Reliance on Russian Natural Gas. <https://iea.blob.core.windows.net/assets/1af70a5f-9059-47b4-a2dd-1b479918f3cb/A10-Point-Plan-to-Reduce-the-European-Unions-Reliance-on-Russian-Natural-Gas.pdf>
- Canuto, O. (2022, March). War in Ukraine and Risks of Stagflation. Policy Center For the New South. https://www.policycenter.ma/sites/default/files/2022-03/PB_18-22_Canuto_0.pdf
- President Of Ukraine. (2022, February 27). Appeal to foreign citizens to help Ukraine in fighting against Russia's aggression. <https://www.president.gov.ua/en/news/zvernennya-do-gromadyan-inozemnih-derzhav-yaki-pragnut-dopom-73213>
- Allam, R. S. (2022, March 15). المقاتلون الأجانب: هل علينا الاستعداد لظاهرة "العائدين من أوكرانيا"؟ <https://acpss.ahram.org.eg/News/17432.aspx#>
- Harding, L. (2022, March 11). This article is more than 1 month old 'My plan is there is no plan': the foreign fighters flocking to Ukraine. <https://www.theguardian.com/world/2022/mar/11/ukraine-russia-war-foreign-fighters-volunteers>
- Marshall, A. (2022, March 8). For foreign fighters, Ukraine offers purpose, camaraderie and a cause. <https://www.reuters.com/world/europe/foreign-fighters-ukraine-offers-purpose-camaraderie-cause-2022-03-07/>
- Seldin, J. (2022, March 11). US Sees No Evidence of Syrian, African Mercenaries in Ukraine. <https://www.voanews.com/a/us-sees-no-evidence-of-syrian-african-mercenaries-in-ukraine/6481309.html>

- Lubold, G., Youssef, N.A., Cullison, A. (2022, March 6). Russia Recruiting Syrians for Urban Combat in Ukraine, U.S. Officials Say. <https://www.wsj.com/articles/russia-recruiting-syrians-for-urban-combat-in-ukraine-u-s-officials-say-11646606234>
- Mchedlishvili, L. (2022, March 8). 'We have only one enemy — this is Russia': the Chechens taking up arms for Ukraine. <https://oc-media.org/features/we-have-only-one-enemy-this-is-russia-the-chechens-taking-up-arms-for-ukraine/>
- Fink, N. C., Clarke, C. P. (2022, March 10). Foreign Fighters Are Heading to Ukraine. That's A Moment for Worry. <https://www.politico.com/news/magazine/2022/03/10/foreign-fighters-are-heading-to-ukraine-thats-a-moment-for-worry-00016084>
- The Cairo Institute for Human Rights Studies (CIHRS). (2022, February 24). The Cairo Institute for Human Rights Studies Condemns Russia's Invasion of Ukraine. <https://cihrs.org/the-cairo-institute-for-human-rights-studies-condemns-russias-invasion-of-ukraine/?lang=en>
- The Cairo Institute for Human Rights Studies (CIHRS). (2022, March 8). Russian Federation: UN General Assembly should suspend Russia's rights of membership of the UN Human Rights Council. <https://cihrs.org/russian-federation-un-general-assembly-should-suspend-russias-rights-of-membership-of-the-un-human-rights-council/?lang=en>
- The Un Refugee Agency (UNHCR). (2022, March 3). News Comment: 1 million refugees have fled Ukraine in a week. <https://www.unhcr.org/news/press/2022/3/62206a824/news-comment-1-million-refugees-fled-ukraine-week.html>
- Martin, I. (2022, March 11). The War in Ukraine: A Migration Crisis Like No Other. <https://www.policycenter.ma/publications/war-ukraine-migration-crisis-no-other>
- African Union. (2022, February 28). Statement of the African Union on the reported ill treatment of Africans trying to leave Ukraine. <https://au.int/en/pressreleases/20220228/statement-ill-treatment-africans-trying-leave-ukraine>
- Al-Sami, A. (2021, August 20). روسيا والصين «أولوية» رئيسي في السياسة الخارجية الإيرانية. <https://bit.ly/3ucWQNB>
- Saber, S. (2022, March 28). هل تؤثر الأزمة الأوكرانية على العلاقات الروسية- الإيرانية؟ <https://acpss.ahram.org.eg/News/17452.aspx>
- Ahmed, S. M. (2022, March 9). الأزمة السورية والحرب في أوكرانيا .. الانعكاسات والمآلات <https://acpss.ahram.org.eg/News/17426.aspx>
- Holtom, P. (2011, February). Ukrainian Arms Supplies to Sub-Saharan Africa. <https://www.sipri.org/publications/2011/sipri-background-papers/ukrainian-arms-supplies-sub-saharan-africa>
- Barabanov, I. (2022, February 27). Ukraine conflict: How Russia forged closer ties with Africa. <https://www.bbc.com/news/world-africa-60506765>
- Norbrook, N. (2022, February 22). Tanzania: President Samia says Russia/Ukraine tension an opportunity for gas sales. <https://www.theafricareport.com/178985/tanzania-president-samia-says-russia-ukraine-tension-an-opportunity-for-gas-sales/>
- Yee, V., Alami, A. (2022, February 25). In North Africa, Ukraine War Strains Economies Weakened by Pandemic. <https://www.nytimes.com/2022/02/25/world/middleeast/in-north-africa-ukraine-war-strains-economies-weakened-by-pandemic.html>
- Puma, M. J., Konar, M. (2022, March 1). What the war in Ukraine means for the food supply. <https://www.nytimes.com/2022/03/01/opinion/what-the-war-in-ukraine-means-for-the-worlds-food-supply.html>
- Aidi, H. (2022, March 22). The Russia-Ukraine War: Implications for Africa. <https://www.policycenter.ma/publications/russia-ukraine-war-implications-africa>
- Al-Ahram Center for Political and Strategic Studies. (2022, March 21). ندوة افتراضية حول التداعيات الإنسانية للأزمة في أوكرانيا على الشرق الأوسط وشمال إفريقيا <https://acpss.ahram.org.eg/News/17437.aspx#>

Öne Çıkan Faaliyetler

“Ukrayna’daki krizin Orta Doğu ve Kuzey Afrika üzerindeki insani sonuçları” üzerine sanal bir seminer düzenlendi

ندوة افتراضية حول التداعيات الإنسانية للأزمة في أوكرانيا على الشرق الأوسط وشمال إفريقيا

T: 02.03.2022

D: Arapça Ü: Mısır

T: Çevrimiçi Seminer

Ukrayna’daki kriz, Orta Doğu ve Kuzey Afrika da dahil olmak üzere dünyanın çeşitli bölgelerinde yankı uyandırıyor. Al-Ahram Siyasi ve Stratejik Araştırmalar Merkezi, krizin bölgedeki yansımalarını anlamak amacıyla, “Birleşmiş Milletler Ortadoğu ve Kuzey Afrika’da İnsani İşler Koordinasyon Bölge Ofisi” ile iş birliği içinde bir araya geldi. 2 Mart Çarşamba, Ukrayna’daki kriz ve bunun Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesindeki yansımaları hakkında sanal bir seminer düzeld. Sempozyumda krizin insani yansımaları ele alındı ve özellikle krizin küresel gıda ve enerji piyasalarına yansımaları tartışıldı.

<https://acpss.ahram.org.eg/News/17437.aspx#>

“Yabancı savaşçılar: “Ukrayna’dan dönüş” olgusuna hazırlanmalı mıyız?” adlı Politika analizi yayınlandı

المقاتلون الأجانب: هل علينا الاستعداد لظاهرة “العائدين من أوكرانيا”؟

T:15.03.2022

D: Arapça

Ü: Mısır

T: Analiz

Al-Ahram Siyasi ve Stratejik Araştırmalar Merkezi, Rabha Saif Allam’ın kaleme aldığı analiz yazısını yayınladı. Allam Rusya-Ukrayna Savaşı’nda kısa bir süreliğine geleneksel savaş yöntemlerinin görünür olduğuna değindi. Savaşın ilk günlerdeki en dikkat çeken olayını ise Ukrayna makamlarının Ruslara karşı savaşmak için gönüllü olmaya istekli çok sayıda yabancı asker aldıklarını açıklaması olarak ifade etti. Rabha Saif Allam yazısında Ukrayna’daki Ruslara karşı savaşan yabancı askerlerin kimliklerini ve isteklerini analiz etti.

<https://acpss.ahram.org.eg/News/17432.aspx>

“Rusya-Ukrayna Savaşı: Afrika’ya Etkileri” Başlıklı Politika Özeti Yayınlandı

The Russia-Ukraine War: Implications for Africa

T: 22.03.2022

D: İngilizce

Ü: Fas

T: Politika Özeti

Yeni Güney Politika Merkezi, Hisham Aidin’in kaleme aldığı politika özetini yayınladı.

<https://www.policycenter.ma/publications/russia-ukraine-war-implications-africa>

“Ukrayna’daki Savaş: Benzeri Olmayan Bir Göç Krizi” Başlıklı Görüş Yazısı Yayınlandı

The War in Ukraine: A Migration Crisis Like No Other

T: 11.03.2022

D: İngilizce

Ü: Fas

T: Görüş Yazısı

Yeni Güney Politika Merkezi, Iván Martín’in kaleme aldığı Ukrayna Savaşı sonucunda oluşacak göç krizi hakkındaki görüş yazısını yayınladı.

<https://www.policycenter.ma/publications/russia-ukraine-war-implications-africa>

Cevdet Said: Barış Aktivisti Endemik Bir Entelektüel

Fatih Okumuş¹

Şekil 10. Mütefekkir Cevdet Said, 2022, Anadolu Ajansı

Barış aktivisti Cevdet Said, “türünün son örneklerinden” biri sayılabilecek endemik bir entelektüeldir. Said 30 Ocak 2022’de zahiren aramızdan ayrılmış olsa da fikrî müktesebâtı ve tesir ettiği şahsiyetler vasıtasıyla yaşamaya devam etmektedir.¹

Barışı kazanmak genellikle savaşı kazanmaktan zor olduğu gibi, barışı savunmak da savaş çığırıklığından daha meşakkatli, maliyetli ve risklidir. Cevdet Said, bu me-

şakkate talip olmuş, barış yanlısı ve savaş karşıtı duruşunun bedelini ödemiş yiğit bir ruhtur.

Barışla kazanılan mevzilerin muhafazası da kolay değildir. Barış tarafında yer almak, erdemi tercih etmek demektir. Fazilet ehli için barış sadece güçsüzken sığınılacak bir liman değil, güçlüyken gemilerin yüzdürüleceği bir okyanustur.

1 Dr.Öğr.Üyesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi (KSÜ), İlahiyat Fakültesi İslam Hukuku Anabilim Dalı. fatihokumus@yahoo.com [<https://orcid.org/0000-0003-0148-2905>]

Habil Mezhebinin İhyası

Cevdet'in mirası Habil mezhebinin ihyası, geleneğin kalıp yargılarını sorgulayarak din-i Mübin-i İslam'ı barış temelli ve barış hedefli okuyabilme cesaretini içerir.

Adem'in iki oğlunun kıssası insanlık yürüyüşünün ilk yol ayrımıydı. Cevdet Said de fikri yolculuğunu bu noktadan başlattı.

Kıssayı hatırlayalım. Maide Suresi 27-32. ayetler:

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ ابْنَيْ آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقْبَلُ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَلْ مِنَ الْآخَرِ قَالَ لَأَقْتُلَنَّكَ قَالَ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ

Onlara Âdem'in iki oğlunun haberini gerçeğe uygun olarak anlat: Hani ikisi de birer kurban sunmuşlar, birininki kabul edilmiş, diğeri-ninki kabul edilmemişti. Kurbanı kabul edilmeyen, diğerine, "Andolsun seni öldüreceğim!" dedi. O da dedi ki: "Allah ancak takvâ sahiplerinden kabul eder.

لَئِنْ بَسَطْتَ إِلَيَّ يَدَكَ لِتَقْتُلَنِي مَا أَنَا بِبَاسٍ يَدَيْ إِلَيْكَ لِأَقْتُلَنَّكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ

Andolsun ki sen öldürmek için bana el uzatsan bile, ben öldürmek için sana elimi kaldıracak değilim! Zira ben âlemlerin rabbi olan Allah'tan korkarım.

إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبُوءَ بِإِغْمِي وَإِغْمِكَ فَتَكُونَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ وَذَلِكَ جَزَاؤُ الظَّالِمِينَ . فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ مِنَ الخَاسِرِينَ

Ben diliyorum ki sen hem benim günahımı hem de kendi günahını yüklenesin, cehennemliklerden olasin! Zalimlerin cezası işte budur."

Sonunda içindeki duygular onu kardeşini öldürmeye itti; onu öldürdü ve böylece hüsrana uğrayanlardan oldu.

فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُؤَارِي سَوَاءَ أَخِيهِ قَالَ يَا وَيْلَتَى أَعَجِبْتُ أَنْ أَكُونَ مِثْلَ هَذَا الْغُرَابِ فَأُوَارِي سَوَاءَ أَخِي فَأَصْبَحَ مِنَ النَّادِمِينَ

Ardından Allah, kardeşinin cesedini nasıl gömeceğini ona göstermek için yeri eşeleyen bir karga gönderdi. "Yazıklar olsun bana! Şu karga kadar olup da kardeşimin cesedini gömmekten âciz miyim?" dedi, ettiğine de pişman oldu.

مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنَّهُ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ إِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ بَعَدَ ذَلِكَ فِي الْأَرْضِ لَمُسْرِفُونَ

İşte bundan dolayı İsrailoğulları'na şöyle yazmıştık: "Bir cana kıymaya veya yeryüzünde fesat çıkarmaya karşılık olması dışında, kim bir kimseyi öldürürse bütün insanları öldürmüş gibi olur. Kim de bir can kurtarırsa bütün insanların hayatını kurtarmış gibi olur." Şüphesiz peygamberlerimiz onlara apaçık deliller getirdiler. Ama bundan sonra da onların çoğu yeryüzünde taşkınlık göstermektedirler.

Âdem'in iki oğlunun kıssası Cevdet Said'e göre bize iki yol, iki mezhep tarif etmektedir. Şiddete bulaşan, elini kana bulayan kişi Habil'in yolundadır. Bir kişiyi öldürebilen, güç ve imkân bulduğunda insanlığı topyekûn yok etme potansiyelini de içinde taşıyor demektir. Habil'in yolu adaletin de üstünde bir fazilet, merhamet, aşk çizgisidir.

Müellif Âdem'in oğlu Habil metodunun prensiplerini tespit eder:

1. "Âdem'in ilk iki oğlundan iyi, haklı olanının tuttuğu metot derken şunları kastediyoruz:
2. Öldürme, suikast gibi şiddet eylemlerini gerçekleştirmemek ve insanları buna sürüklememek.
3. Müslümanın gayesi "Aziz ve Celil olan Allah'a iman etmesi", "Rabbim Allah'tır demesi ve hüküm mercii olarak sadece yüce Allah'ı kabul etmesidir.
4. İnsanları sadece Allah'a davet etmesi.
5. İnsanın kendi fikrini başkalarına şiddet yoluyla kabul ettirmeye çalışmaması ve şiddet korkusuyla, benimsediği düşünceden asla taviz vermemesi.
6. Müslümanın benimsediği tebliğ metodunun başından sonuna kadar peygamberlerin metoduna ters düşmemesi.
7. Davasını başkalarına zorla benimsetmek yerine benimsediği dava uğruna her türlü zorluğa katlanması.
8. Başkalarının hidayeti için çalışıp onlara doğru yolu gösterirken önce kişinin kendinden başlaması.
9. Kişinin davasına olan bağlılığının göstergesi olarak onu ahlakî derecesinin hareket noktası olarak kabul edilmesi.
10. Her zaman ve her yerde kendisinin kabullenip benimsemeye hazır olmadığı şeyi benimsememesi." (Said, 2016, s. 29).

Ya Habil mezhebiniyorsun ya Kabil. Barışta değilsen savaştasın. Habil yolunda savaşın

Barışı kazanmak genellikle savaşı kazanmaktan zor olduğu gibi, barışı savunmak da savaş çığırkanlığından daha meşakkatli, maliyetli ve risklidir. Cevdet Said, bu meşakkate talip olmuş, barış yanlısı ve savaş karşıtı duruşunun bedelini ödemiş yiğit bir ruhtur.

iyisi, güzel, yararlısı, haklı ve meşru olanı, kutsalı yoktur. Savaşın ve şiddetin her türü kategorik olarak reddedilmektedir.

Haklı olmak şiddeti, güç kullanmayı meşrulaştırmaz. Güce başvuran firavundur veya sürecin sonunda firavunlaşır. İnsanlığın üzerine titreyeceği, koruyup kollayacağı en temel değer barıştır: "silm".

Değişim Senden Başlar

Değişim senden başlar. Gerçek anlamda değiştirebileceğin tek kişi sensin. Kendini değiştirdiğinde âlemin bambaşka bir âlem olduğunu hayretle müşahade edeceksin.

Değişim zorla olmaz. İç veya dış zorlamayla değişim sağlanamaz. Şiddet işlevsizdir. Şiddetin yararlı bir neticesi yoktur. İyi ve kötü şiddet mevzubahis değildir. Şiddet kategorik olarak reddedilmedikçe topyekûn barışa dâhil olmak mümkün olmayacaktır.

Ezber bozan bir düşünür Said. Sizin bir ömür ve nesiller boyu iftihar ettiğiniz şanlı tarihinizin aslında sorgulanması, yargılanması gereken unsurlar taşıdığını size gös-

teriverir. Siz onun düşüncesinin derinliğini, özgürleştiren hakperestliğini idrak etmekten aciz iseniz, onun cenazesini, hak etmiş olduğu Fatih Camii'nin haziresine defnetmeyi reddedersiniz. O ise sizi o güzel tebessümü ile Karacaahmet'te bekleyecektir.

Said, sizi değişime zorlar. Çünkü yüzünüze tuttuğu aynadaki aksi siz dahi beğenmezsiniz.

Malik bin Nebi, Cevdet Said, Raşid el-Ğannuşi gibi adamlar İslam ümmetinin son asırdaki öncü mütefekkirleridir. Bu türün ortak özelliği zihin açıcı, konfor bozucu, değişime zorlayıcı etkileridir. Bu tür endemik entelektüellere maruz kaldığınızda birey ve toplum olarak başımıza gelen olumsuzluklar için dış mihrakları artık suçlayamazsınız. Bütün suçu üstlenerek sorumluluk almanız kaçınılmaz olur. Değişirsiniz.

Tevhid ve Tebliğ

"Artık cihadın; Allah yolunda savaştığını sananların yaptıklarından çok daha geniş kapsamlı bir kavram olduğunu öğrenmeliyiz" (Said, 2019, p. 31) diyen mütefekkir İslami harekette "şiddetsizlik" ilkesini benimsemiştir. Ona göre cihat "canımızı, malımızı, vaktimizi ve enerjimizi" İslâm toplumunu inşa/ıslah etmek için ortaya koymak demektir.

Öte yandan şiddetsizlik ve barışçıl eylem batılı yok etmek için sadece öğüt vermekle yetinmek anlamına gelmez. "Zorbalığın gücüne teslim olmak ve zalimin zulmü karşısında sessiz kalmak, asla barışçıl eylem yöntemini benimsemek değildir. Böyle bir tutum eylem bile değildir. Bilakis yenilgiyi ve zilleti içselleştirmektir." (Said, 2019, p. 33).

İstisnasız bütün peygamberlerin tevhid ve tebliğ ilkesiyle çalıştığını vurgulayan Said şöyle der:

"Tevhid ve çağrı. Başka şeye gerek yok, davanın doğuşu, gelişmesi ve devamı anında en geçerli akçe budur." (Said, 2016 s. 53). Velhasılı "açık tebliğ tüm zaman ve mekânların yegâne metodudur." (Said, 2016, s. 55).

Mütefekkiye göre İslam toplumunu inşa edecek, yoldan saptığında ıslah edecek ve bu toplumu ayakta tutacak olan yegâne araç "apaçık tebliğ"dir ve özellikle Hz. Muhammed'in (sav) hayatı bu iddianın ispatına kâfidir.

"Apaçık tebliğ ilahi mesajın güvencesi olduğu gibi, bu mesajın çizdiği çizgiden sapan toplumun ıslahının da güvencesidir. Hatta tebliğ vazifesini yerine getirmek ve ilahi gerçekleri saklı tutmamak toplumun ayakta kalıp varlığını devam ettirmesinin yegâne güvencesidir. "Dinde zorlama yoktur" ayeti de İslâm düşüncesinin yayılması konusunda "şiddet"i devre dışı bırakmak suretiyle, tebliğin önemini vurgulamaktadır. Zira cezalara ilişkin şer'î hükümlerin hadlerinin uygulanması ile cihad, sadece "zulmün" ortadan kaldırılması içindir." (Said, 2016, p. 58).

Said, İslam toplumunda kâfirlerin barınabilmesini ve bunlarla savaşmanın yasaklanmış olmasını *kıtal* yöntemiyle cihadın yeryüzündeki mazlumlara yardım ve zulmü bertaraf etmekle sınırlı olduğuna delil olarak ileri sürer.

Nitekim cihat izni verilmemiş birçok peygamber bulunmakla birlikte, her peygam-

berin tebliğ ile mükellef tutulmuş olması Said'in yaklaşımını pekiştirmektedir.

Demokratik Hilafetin İhyası

Hilafetin ihyası için Avrupa Birliği modelini öneren düşünür, demokrasiye de insanlığın ortak bir değeri olarak sahip çıkmakta bir beis görmez.

İslam dünyasında "demokrasi sorununun, kokusunun bile açığa çıkmadığını" savunan Cevdet Said "Müslümanlar demokrasiye 'sömürgecilikle içli dışlı olmuş, Frenk Avrupa'nın bir uydurması' olarak baktılar" demekte ve onun "En yüce insânî değerler yönünde beşerî bir gelişme, bir ilerleme olduğunu" göremediklerini vurgulamaktadır. (Said, 2006, s. 257)

Said Batı medeniyeti ile İslam dünyası arasında şöyle bir mukayese yapıyor:

"Batı'ya gelince; öncelikle yaşamına yön veren ve hayat tarzını belirleyen kavramlarını değiştirdi. Bunun neticesinde, ne kadar eksiklikleri olursa olsun, ilkel döneme âit hayat tarzından kurtulmayı başardı. Biz ise, bu yeni dünyada nelerin olup bittiğini, insânî ilişkilerin nasıl bir boyut kazandığını kavrayamadık. Sandık ki Batı dünyasında yaşanan değişim, yalnızca maddenin, insanlığın hizmetine boyun eğdirilmesinde meydana gelmişti. Oysa maddenin hizmete boyun eğdirilmesi bile, Batılı insanların evrenin ve hayatın yasalarını kavrama ile alakalı bakış açısındaki değişikliğin bir sonucuydu." (Said, 2006, s. 263)

Cevdet Said, Cezayirli düşünür Malik bin Nebi'nin düşüncede özgürlükçü, harekette

Malik bin Nebi, Cevdet Said, Raşid el-Ğannuşi gibi adamlar İslam ümmetinin son asırdaki öncü mütefekkirleridir. Bu türün ortak özelliği zihin açıcı, konfor bozucu, değişime zorlayıcı etkileridir. Bu tür endemik entelektüellere maruz kaldığınızda birey ve toplum olarak başımıza gelen olumsuzluklar için dış mihrakları artık suçlayamazsınız. Bütün suçu üstlenerek sorumluluk almanız kaçınılmaz olur. Değişirsiniz.

evrimci çizgisinin önde gelen takipçilerindedir. Bin Nebi'ye göre, İslâm demokrasi anlayışı laik demokrasi anlayışından çok farklıdır. Fransız İhtilali insanı "vatandaş" yapmıştır. Bu bir tekâmüldür. Rus ihtilali onu "yoldaş" yapmıştır. Bu da başka bir tekâmüldür. Fakat İslâm dışındaki tüm demokrasi tipleri insana toplum içinde bir değer bahşetmektedirler:

"Hâlbuki İslâmiyet, birdenbire insana siyasî ve içtimaî her değerden daha üstün olan bir kıymet vermektedir. Kur'an-ı Kerim'de ona bu değeri bahşeden bizzat Allahu Teâlâdır: 'İnsanı şerefli kıldık.' Bu yazısız bir İslâm anayasasının bir nevî başlangıcını teşkil eden bir âyettir. Bu ayet, İslâm anayasasına diğer demokrasi tiplerinde olmayan özellik veren bir başlangıçtır. 'İslâmî demokrasi' anlayışı, insanda Allah'ın varlığını, diğer görüşler ise, onda insanlığın

ve cemiyetin varlığını görürler. Bir tarafta kutsal bir demokrasi tipine, diğer tarafta laik bir demokrasi tipine sahip olunur.” (Bin Nebi, 1983, ss. 121-122)

Asr-ı saadet inkılabının olağanüstü mucizelerden değil, Hz. Peygamber’in evrende cârî olan ilahi yasalara (sünnetlere) uygun tutum ve davranışlarından kaynaklandığını belirten Said, ilga edilmiş bulunan hilâfet kurumu ile ilgili olarak şu değerlendirmeyi yapmaktadır:

“Şimdilerde hâlâ bazıları İslâm hilâfeti diye çılgınlık atıyor. Sanki İslâm hilâfeti, her derde devâ olan bir büyümüş gibi. Geçmişte bu kurum, hasta adam olarak niteleninceye ve tamâmen yıkılıncaya dek çok uzun süre varlığını sürdürmüştü. Yeni kavramlara göre düzenlenmiş yeni bir yasama düzenine geçen dünya, bu hasta adamın ölüm sonrası mirasını paylaşma kavgasına düştükleri için çöküşü bir hayli gecikmişti.” (Said, 2006, p. 263)

Cevdet Said’e göre İslam birliği askeri bir gücün kendi hegemonyasını bütün Müslümanlara zorla kabul ettirmesi şeklinde değil, Müslüman bireylerin ve toplumların uzlaşarak teşkil edecekleri bir barış paktı olarak tecelli edecektir

Sonuç

Değişim senden başlar. Gerçek anlamda değiştirebileceğin tek kişi sensin. Kendini değiştirdiğinde âlemin bambaşka bir âlem olduğunu hayretle müşahede edeceksin.

Değişim zorla olmaz. İç veya dış zorlamayla değişim sağlanamaz. Şiddet işlevsizdir. Şid-

detin yararlı bir neticesi yoktur. İyi ve kötü şiddet mevzubahis değildir. Şiddet kategorik olarak reddedilmedikçe topyekûn barışa dâhil olmak mümkün olmayacaktır.

Ya Habil mezhebindensin ya Kabil. Barışta değilsen savaştasın. Habil yolunda savaşın iyisi, güzel, yararlısı, haklı ve meşru olanı, kutsalı yoktur. Savaşın ve şiddetin her türü kategorik olarak reddedilmektedir.

Haklı olmak şiddeti, güç kullanmayı meşrulaştırmaz. Güce başvuran firavundur veya sürecin sonunda firavunlaşır. İnsanlığın üzerine titreyeceği, koruyup kollayacağı en temel değer barıştır: “silm”. Farsça kökenli Müslüman, Arapça aslıyla “muslim” sözü “barışık” anlamına gelir. Müslüman kelimesi bir din müntesibi olmaktan önce kendi kendisiyle, hemcinsleriyle, evrenle ve çevreyle barışık insanı ifade eder.

Kaynakça

Kur’an-ı Kerim: Ayet mealleri Hayreddin Karaman önderliğindeki heyet tarafından hazırlanan *Kur’an Yolu Meal ve Tefsir*’den alınmıştır.

Bin Nebi, M. (1983). *Çağdaş Temel Konular* (V. Uysal, Çev.). İstanbul: Bir Yayıncılık.

Said, Cevdet. (2006). *Makaleler* (A. Keskinsoy, Çev.). İstanbul: Pınar Yayınları.

Said Cevdet. (2016). *Âdemoğlu’nun İlk Mezhebi* (Halil İbrahim Kaçar, Çev.). İstanbul: Pınar Yayınları

Said Cevdet. (2019). *Şiddet Erdemi Öldürür* (Fethi Güngör, Çev.), İstanbul: Pınar Yayınları.

Bu yazıda yazarın şu makalesinden yararlandığıdır: “İslami Hareketin Evrimci ve Devrimci Mezhepleri: Bin Nebi versus Mevdudi – Kutub.” (Evolutionary and revolutionary schools of Islamic movement: The impact of Malik bin Naby and Seyyid Qutb) *Tezkire*, no. 70, ss. 9-26, 2019.

Aylık Faaliyet Görünümü

TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLER

Faaliyetin Başlığı	Faaliyetin Orijinal Adı	Tarih	Dil	Yer	Tür	Açıklama	Link
"Düzensiz Göç Faaliyet Raporu - Tunus 2022" Yayınlandı	Annual Report on Irregular Migration – Tunisia 2021	16.03.2022	İngilizce- Arapça	Tunus	Yıllık Rapor	Tunus Ekonomik ve Sosyal Haklar Forumu tarafından yayımlanan raporda 2021'deki düzensiz göç faaliyetleri ele alınıyor.	https://ftdes.net/en/annual-report-on-irregular-migration-tunisia-2021/
"Irak'ın Şiileri: Cumhurbaşkanı İçin Zor Seçim" Başlıklı Görüş Yazısı Yayınlandı	Iraq's Shiites: The difficult choice for the president of the republic	16.03.2022	İngilizce	Irak	Görüş Yazısı	Al-Bayan Planlama ve Çalışma Merkezi tarafından yayımlanan görüş yazısında Irak'taki seçimler ele alınıyor.	https://www.bayancercenter.org/en/2022/03/3210/
"2003'ten Sonra Iraklı kadınlar (Şiddet Teşvikleri ve Güçlendirme Engelleri)" Başlıklı Araştırma Makalesi Yayınlandı	Iraqi women after 2003 (Violence' Incentives, And Empowerment Barriers)	28.03.2022	İngilizce	Irak	Araştırma Makalesi	Al-Bayan Planlama ve Çalışma Merkezi tarafından yayımlanan araştırma makalesinde Lina Emad Al- Moussawi Irak'taki kadın güvenliğine odaklanıyor.	https://www.bayancercenter.org/en/2022/03/3227/
"Adalah'tan BM İnsan Hakları Komitesi'ne: İsrail, ICCPR Kapsamındaki İnsan Hakları Yükümlülüklerine Tamamen Uymuyor" Başlıklı Haber Yazısı Yayınlandı	Adalah to UN Human Rights Committee: "Israel is completely failing to abide by its human rights obligations under the ICCPR"	10.03.2022	İngilizce	Filistin	Haber Yazısı	İsrail'deki Arap Azınlık Hakları Hukuk Merkezi (Adalah) tarafından yayımlanan haber yazısında Adalah, "Vatandaşlık ve İsrail'e Giriş" yasasının dünyadaki en ırkçı ve ayrımcı yasalardan biri olduğunu belirterek "derhal yürürlükten kaldırılmalı" çağrısında bulunuyor.	https://www.adalah.org/en/content/view/10576
"İsrail, Filistinli Aile Birleşimi Yasağını Yeniden Başlattı" Başlıklı Haber Yazısı Yayınlandı	Israel Reinstates Ban on Palestinian Family Unification	10.03.2022	İngilizce	Filistin	Haber Yazısı	Adalah tarafından yayımlanan haber yazısında İsrail Meclisi'nin onayladığı "İsrail'e Giriş Yasası (Geçici Düzen)" adlı yasa tasarıları eleştiriliyor.	https://www.adalah.org/en/content/view/10576
"Avrupa Devletleri, İnsan Hakları Konseyi 49. Oturumu Sırasında, Filistin'de İnsan Haklarına ve Hukukun Üstünlüğüne Yönelik Tutarlı Bir Yaklaşım Benimsemelidir" Başlıklı Analiz Yayınlandı	European States should adopt a Consistent Approach toward Human Rights and the Rule of Law in Palestine during Human Rights Council Session 49	9.03.2022	İngilizce	Filistin	Görüş Yazısı	Al-Haq İnsan Hakları Savunucusu tarafından yayımlanan yazıda Kahire İnsan Hakları Araştırmaları Enstitüsü (CIHRS) dahil olmak üzere birçok örgüt, önemli Avrupa Birliği (AB) kurumlarını, Üye Devletleri ve İngiltere'yi uluslararası hukukun üstünlüğünü ve Filistin halkı için insan haklarını koruma çağrısında bulundu.	https://www.alhaq.org/advocacy/19680.html
Özel Odak Noktası: Filistin Toprak Günü'nde Al-Haq, Zorla Toplu Nakil Amaçlı Tapu Kaydı Yoluyla Devam Eden Nakba'yı Vurguladı	Special Focus: On Palestine Land Day, Al-Haq Highlights the Continued Nakba Through Land Registration Aimed at Mass Forcible Transfer	30.03.2022	İngilizce	Filistin	Haber Yazısı	Al-Haq tarafından yayımlanan yazıda Nakba'nın 46. yılı olan ve "Toprak Günü" adıyla anılan günde Al-Haq, İsrail'in Filistinlileri, başkent Kudüs'teki evlerinden ve topraklarından toplu taşınmaya zorlamak amacıyla oluşturduğu yeni tapu kayıt önlemlerine dikkat çekiyor.	https://www.alhaq.org/advocacy/19791.html
2021'deki İnsan Hakları İhlallerine İlişkin Al-Haq Saha Raporu Yayınlandı	Al-Haq Field Report on Human Rights Violations in 2021	44.651	İngilizce	Filistin	Rapor	Al-Haq tarafından yayımlanan 2021 İnsan Hakları İhlalleri Raporu'na göre 2021'de bölgedeki ihlaller artarak devam etti ve İsrail işgal güçleri 15'i çocuk 84 Filistinliyi öldürdü. Ayrıca, İsrail'in Gazze'ye düzenlediği askeri operasyonda 240 Filistinli şehit oldu, toplam şehit sayısı ise 324'e ulaştı.	https://www.alhaq.org/monitoring-documentation/19598.html

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

"Spotlight-Myanmar: 31 Mart 2022" Başlıklı Görüş Yazısı Yayımlandı	Spotlight-Myanmar: March 31, 2022	31.03.2022	İngilizce	ABD	Görüş Yazısı	Strateji ve Uluslararası İlişkiler Merkezi tarafından "Spotlight-Myanmar: 31 Mart 2022" adlı görüş yazısında, ABD'nin, Myanmar'da Rohingya'lara yapılan soykırımı tanımamasına ve Myanmar'a yönelik yaptırım ve politikalarına dair yorumlar bulunuyor.	https://www.csis.org/blogs/latest-southeast-asia/spotlight-myanmar-march-31-2022
"Ukrayna'da Savaş, Yükselen Fiyatlar ve Filistin'deki Sosyoekonomik Koşullara Etkileri" Adlı Yuvarlak Masa Toplantısı Gerçekleştirildi	War in Ukraine, Rising Prices and the Effects on the Socioeconomic Conditions in Palestine	22.03.2022	İngilizce	Filistin	Yuvarlak Masa Toplantısı	Uluslararası İlişkiler Çalışmaları Akademi Topluluğu tarafından düzenlenen yuvarlak masa toplantısında, Covid-19 salgını nedeniyle ekonomik sorunlar yaşayan Filistin'in, Ukrayna-Rus Savaşı'ndan dolayı gıda güvensizliği yaşayabileceği belirtildi.	http://www.passia.org/meetings/54
"Afganistan İçin Bir Taahhüt Konferansı... Peki ya insani yardımın ötesinde olan nedir?" Başlıklı Rapor Yayımlandı	A Pledging Conference for Afghanistan... But what about beyond the humanitarian?	31.03.2022	İngilizce	Afganistan	Rapor	Afganistan Analiz Ağı tarafından yayımlanan raporda Afganistan'ın temel ihtiyaçları değerlendirilirken bu doğrultuda "İnsani Müdahale Planı" analiz ediliyor.	https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/international-engagement/a-pledging-conference-for-afghanistan-but-what-about-beyond-the-humanitarian/
"Yaşça Büyük Kızların Eğitiminin Yasaklanması: Taliban Muhafazakârları Yükselişte ve Kargaşada Liderlik" Başlıklı Rapor Yayımlandı	The Ban on Older Girls' Education: Taleban conservatives ascendant and a leadership in disarray	29.03.2022	İngilizce	Afganistan	Rapor	Afganistan Analistler Ağı tarafından yayımlanan raporda Taliban'ın kız çocuklarına getirdiği eğitim yasakları değerlendiriliyor.	https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/rights-freedom/the-ban-on-older-girls-education-taleban-conservatives-ascendant-and-a-leadership-in-disarray/
"Rejim Değişikliği, Ekonomik Gerileme ve Yasal Korumasızlık: Afgan medyasına ne oldu?" Başlıklı Rapor Yayımlandı	Regime Change, Economic Decline and No Legal Protection: What has happened to the Afghan media?	7.03.2022	İngilizce	Afganistan	Rapor	Afganistan Analistler Ağı tarafından yayımlanan raporda Afganistan'daki medya sektörünün karşılaştığı finansal zorluklardan ve Taliban'ın medya üzerindeki kısıtlamalarından bahsediliyor.	https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/rights-freedom/regime-change-economic-decline-and-no-legal-protection-what-has-happened-to-the-afghan-media/
"Afganistan'da ABD Yardımı İçin İkel ve Uygulanabilir Bir Yol" Adlı Görüş Yazısı Yayımlandı	A Principled and Implementable Path for American Assistance in Afghanistan	9.03.2022	İngilizce	Afganistan	Görüş Yazısı	Afgan Stratejik Çalışmalar Enstitüsü tarafından yayımlanan görüş yazısında ABD'nin Afganistan'a Taliban'ın kontrolünden bağımsız, daha uygulanabilir piyasa temelli bir ekonomi hazırlaması öneriliyor.	https://www.aiss.af/aiss/news_details/opinions/62320ee725bb2
"Rusya'nın Ukrayna'ya Yönelik Askeri Saldırısını Şiddetle Kınıyoruz" Başlıklı Bildiri Yayımlandı	Strongly condemn Russia's military aggression against Ukraine	7.03.2022	İngilizce	Karadağ	Bildiri	Demokratik Geçiş Merkezi (CDT), Demokrasi ve İnsan Hakları Merkezi (CEDEM), Karadağ Hukukçular Derneği (UPCG) ve Yurttaşlık Eğitimi Merkezi (CCE), Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik acımasız ihlalle gerçekleştirdiği askeri saldırısını şiddetle kınıyor.	https://www.cedem.me/en/uncategorized/strongly-condemn-russias-military-aggression-against-ukraine/
"Irak Federal Yüksek Mahkemesi: Tarafsız Hakem Mi, Siyasi Güç Mü?" Adlı Görüş Yazısı Yayımlandı	Iraq's Federal Supreme Court: Impartial Arbiter or Political Force?	10.03.2022	İngilizce	BAE	Görüş Yazısı	Emirlikler Politika Merkezi tarafından yayımlanan görüş yazısında Irak Federal Yüksek Mahkemesinin (FSC) siyasal alandaki merkezi rolü değerlendiriliyor.	https://www.epc.ae/en/details/brief/iraq-s-federal-supreme-court-impartial-arbiter-or-political-force-

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

"Harekete Geçin: Dünya Kadınlar Gününde Kadın İnsan Hakları Savunucularıyla Dayanışma" Başlıklı Çevrim İçi Seminer Düzenlendi	Take Action: On International Women's Day, show solidarity with women human rights defenders	8.03.2022	İngilizce	BAE	Çevrim İçi Seminer	Avrupa Demokrasi ve İnsan Hakları Merkezi (ECDHR), GCHR, Birleşik Arap Emirlikleri Uluslararası Özgürlük Kampanyası (ICFUA) ve ALQST tarafından organize edilen etkinlikte insan hakları savunucuları, kadınlar arasındaki dayanışmayı sürdürmek için bir araya geldi.	https://www.icfuae.org.uk/events/take-action-international-women%E2%80%99s-day-show-solidarity-women-human-rights-defenders
"Ukrayna'ya Karşı Rus Saldırısı Batı Balkanlar'da Önemli Endişeler Arttırıyor" Başlıklı Görüş Yazısı Yayımlandı	Russian Aggression Against Ukraine Raises Profound Concerns in the Western Balkans	12.03.2022	İngilizce	Kosova	Bildiri	NGO AKTİV tarafından yayımlanan raporda Kosova ve Sırbistan'daki sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri, Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik saldırınlığını kınıyor ve hükümetleri Avrupa Birliği'nin tutumuna uyum sağlamaya çağırıyor.	http://ngoaktiv.org/news/russian-aggression-against-ukraine-raises-profound-concerns-in-the-western-balkans
"AI Terörle Mücadelenin Tehditleri, Fırsatları ve Zorlukları" Başlıklı Çevrim İçi Konferans Gerçekleştirildi	Guest Lecture titled "Threats, opportunities and challenges of AI counter terrorism	14.03.2022	İngilizce	Kırgızistan	Çevrim İçi Konferans	OSCE Akademi ve Birleşmiş Milletler Bölgeler Arası Suç ve Adalat Araştırma Enstitüsü (UNICRI) yapay zekanın kullanımını insan hakları ve etik ikilemler üzerinden değerlendirdi.	https://osce-academy.net/en/news/full/1044.html

STRATEJİ VE ENERJİ ÇALIŞMALARI

Faaliyetin Başlığı	Faaliyetin Orijinal Adı	Tarih	Dil	Yer	Tür	Açıklama	Link
"Ukrayna'daki Krizin Orta Doğu ve Kuzey Afrika Üzerindeki İnsani Sonuçları" Üzerine Çevrim İçi Bir Seminer Düzenlendi	ندوة افتراضية حول التداعيات الإنسانية للأزمة في أوكرانيا على الشرق الأوسط وشمال إفريقيا	2.03.2022	Arapça	Mısır	Çevrim İçi Seminer	Al-Ahram Siyasi ve Stratejik Araştırmalar Merkezi tarafından düzenlenen seminerde krizin insani yansımaları ele alınmakla birlikte özellikle küresel gıda ve enerji piyasalarına yansımaları tartışıldı.	https://acpss.ahram.org.eg/News/17437.aspx#
"Mısır'ın Afrika'daki Yumuşak Gücü ve Bunu Geliştirmenin Yolları" Adlı Rapor Yayımlandı	القوة الناعمة لمصر في أفريقيا وسبل تعزيزها	1.03.2022	Arapça	Mısır	Rapor	Al-Ahram Siyasi ve Stratejik Araştırmalar Merkezi, baş editörlüğünü Dr. Dina Shehata'nın yaptığı "Mısır'ın Afrika'daki yumuşak gücü ve bunu geliştirmenin yolları" adlı bir rapor yayımladı.	https://acpss.ahram.org.eg/Esdatat/25/29/إصدارات-المركز/الملف-0/المصري.aspx
"Yabancı Savaşçılar: 'Ukrayna'dan Dönüş' Olgusuna Hazırlanmalı mıyız?" Adlı Analizi Yayımlandı	المقاتلون الأجانب: هل علينا الاستعداد لظاهرة "العائدين من أوكرانيا"؟	15.03.2022	Arapça	Mısır	Analiz	Al-Ahram Siyasi ve Stratejik Araştırmalar Merkezi tarafından yayımlanan analizde Ukrayna'daki yabancı savaşçılar hakkında değerlendirmede bulunuldu.	https://acpss.ahram.org.eg/News/17432.aspx#
"Trump'ı Takip Ederek: Rusya Nükleer Anlaşmadan Çekilecek mi?" Başlıklı Yazı Yayımlandı	على خطى ترامب: هل تنسحب روسيا من الاتفاق النووي؟	11.03.2022	Arapça	Mısır	Görüş Yazısı	Al-Ahram Siyasi ve Stratejik Araştırmalar Merkezi tarafından yayımlanan yazıda Rusya-Ukrayna Savaşı başlamadan önce NATO tarafından daha evvel gündeme alınmamış hipotezlerin gündeme alınmaya başladığını belirten Dr. Nagy, bu hipotezlerin en önemlilerinden birinin ise Putin'in eski ABD Başkanı Donald Trump'ın yaptığı gibi nükleer anlaşmadan çekilmesiyle ilgili olduğunu ifade ediyor.	https://acpss.ahram.org.eg/News/17428.aspx

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

"Dünya Düzeninde Geçiş Nasıl Gerçekleşecek?" Başlıklı Yazı Yayımlandı	كيف سيحدث الانتقال في النظام العام؟	13.03.2022	Arapça	Mısır	Görüş Yazısı	Al-Ahram Siyasi ve Stratejik Çalışmalar Merkezi tarafından yayımlanan görüş yazısında Mejeed, dünya düzeninde meydana gelecek olan değişimin Rusya-Ukrayna Savaşı'ndan çok önce konuşulmaya başlandığını, Rusya'nın saldırgan tavrının ve birçok lişiyeye göre Batı'nın savunma tepkisinin dünya düzeninde değişimi çoktan başlattığını belirtti.	https://acps.ahram.org.eg/News/17429.aspx
"Tunus'ta Parlatentonun Feshedilmesinin Etkileri" Başlıklı Analiz Yayımlandı	دلالات حل البرلمان في تونس	31.03.2022	Arapça	Mısır	Analiz	Al-Ahram Siyasi ve Stratejik Çalışmalar Merkezi tarafından yayımlanan analizde Tunus Cumhurbaşkanı Kais Saied'in Ulusal Güvenlik Konseyi toplantısına başkanlık ederken yaptığı konuşmada (30 Mart 2022), 25 Temmuz'daki olağanüstü kararların ardından sekiz ay süreyle askıya alınan parlatentonun feshedildiğini açıklamasının, Tunus'taki istisnai aşama için önemli bir dönüm noktası olduğunu belirtti.	https://acps.ahram.org.eg/News/17456.aspx
"Herzog'un Ankara Ziyareti: İsrail-Türkiye İlişkilerinin Yakında Düzeleceğine Dair Hiçbir Garanti Yok" Başlıklı Analiz Yayımlandı	زيارة هرتزوج لأنقرة: لا ضمانات لتحسن العلاقات الإسرائيلية- التركية قريباً	14.03.2022	Arapça	Mısır	Analiz	Al-Ahram Siyasi ve Stratejik Araştırmalar Merkezi tarafından yayımlanan analizde İsrail Devlet Başkanı Yitzak Herzog'un Mart ayında yaptığı Türkiye ziyaretinin Ortadoğu yorumcuları tarafından fazlasıyla ilgi gördüğünü ve yapılan yorumların iki ülke arasındaki gerginlikleri giderme hususunda bir eğilim gösterdiğini belirtiyor. Ancak yine de tüm bu yorumlar için henüz erken olduğunu, Türkiye-İsrail ilişkilerini geliştirme fırsatını baltalayacak birçok faktör olabileceğini de ifade ediyor.	https://acps.ahram.org.eg/News/17431.aspx
"Ukrayna Krizi Rusya-İran İlişkilerini Etkiliyor Mu?" Başlıklı Analiz Yayımlandı	هل تؤثر الأزمة الأوكرانية على العلاقات الروسية- الإيرانية؟	28.03.2022	Arapça	Mısır	Analiz	Al-Ahram Siyasi ve Stratejik Araştırmalar Merkezi tarafından yayımlanan analizde Ukrayna krizinin Rusya-İran ilişkilerine olumsuz etki ettiğini ancak Tahran'ın Moskova ile güçlü ilişkileri sürdürme konusundaki kararlılığının, sonunda geçici gerginliğin giderilmesine ve iki ülke arasındaki birçok bölgesel ve uluslararası dosyadaki anlayışların yeniden başlatılmasına katkıda bulunduğunu belirtiyor.	https://acps.ahram.org.eg/News/17452.aspx
"Hindistan-Japonya zirvesi.. Ukrayna Sorunu Neden Marjinalleştirildi?" Başlıklı Analiz Yayımlandı	القمة الهندية-اليابانية .. لماذا همشت المسألة الأوكرانية؟	23.03.2022	Arapça	Mısır	Analiz	Al-Ahram Siyasi ve Stratejik Araştırmalar Merkezi tarafından yayımlanan analizde 20 Mart 2022'de Hindistan'da düzenlenen Japonya-Hindistan zirvesi sonucunda yayımlanan yirmi üç fıkralık tebliğin bir fıkrasını oluşturan Ukrayna krizi ile ilgili bölümün içeriğini ve etkilerini inceliyor.	https://acps.ahram.org.eg/News/17440.aspx

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

“Washington, Ukrayna Krizinde Bazı Ülkelerin Tarafsızlığını Kırmayı Başaracak mı?” Başlıklı Analiz Yayınlandı	هل تتجح واشنطن في كسر حياء بعض الدول في الأزمة الأوكرانية؟	22.03.2022	Arapça	Mısır	Analiz	Al-Ahram Siyasi ve Stratejik Araştırmalar Merkezi tarafından yayımlanan analizde Ukrayna-Rusya krizinde tarafsız kalmayı tercih eden birçok ülkenin ABD ve müttefikleri için büyük bir sorun teşkil ettiği, ABD'nin bu tarafsızlığı kırma heveslerinin Çin gibi, Rusya üzerinde ekonomik etki uyandırabilecek ülkeler üzerinde yoğunlaştığı belirtiliyor.	https://acpss.ahram.org.eg/News/17439.aspx
“Rusya-Ukrayna Savaşı Filistin Meselesine Nasıl Yansıyor?” Başlıklı Analiz Yayınlandı	كيف تنعكس الحرب الروسية- الأوكرانية على القضية الفلسطينية؟	16.03.2022	Arapça	Mısır	Analiz	Al-Ahram Siyasi ve Stratejik Araştırmalar Merkezi tarafından yayımlanan analizde Rusya-Ukrayna Savaşı'nın Filistine'e olan etkisi ele alınıyor.	https://acpss.ahram.org.eg/News/17433.aspx
“Arap Birliği Üyeleri, İran ve Türkiye’de Kuraklık ve Büyüme” Başlıklı Konferans Bildirisi Yayınlandı	Drought and Growth in Arab League Members, Iran and Turkey	30.03.2022	İngilizce	Mısır	Bildiri	Ekonomik Araştırma Forumu (ERF) tarafından bu yıl 28’si düzenlenen konferansta sunulan Thibault Lemaire’in kaleme aldığı bildiri yayımlandı.	https://erf.org.eg/publications/drought-and-growth-in-arab-league-members-iran-and-turkey/
“İklim Değişikliği Nil Havzasındaki Çocukların Yetersiz Beslenmesini Etkiler mi?” Başlıklı Konferans Bildirisi Yayınlandı	Does Climate Change Affect Child Malnutrition in the Nile Basin?	30.03.2022	İngilizce	Mısır	Bildiri	Ekonomik Araştırma Forumu (ERF) tarafından bu yıl 28’si düzenlenen konferansta sunulan Amira Elayouty, Hla Abou-Ali ve Ronia Hawash’in kaleme aldığı bildiri yayımlandı.	https://erf.org.eg/publications/does-climate-change-affect-child-malnutrition-in-the-nile-basin/
“MENA Ülkelerinde Adem-i Merkeziyetçilik, Kamu Alımlarının Şeffaflığı ve Yolsuzluk” Başlıklı Konferans Bildirisi Yayınlandı	Decentralization, Transparency of Public Procurement and Corruption in MENA Countries	30.03.2022	İngilizce	Mısır	Bildiri	Ekonomik Araştırma Forumu (ERF) tarafından bu yıl 28’si düzenlenen konferansta sunulan Najah Souissi-Kachouri ve Mariem Guizani Jelassi’nin kaleme aldığı bildiri yayımlandı.	https://erf.org.eg/publications/decentralization-transparency-of-public-procurement-and-corruption-in-mena-countries/
“Ukrayna’daki Savaş: Benzeri Olmayan Bir Göç Krizi” Başlıklı Görüş Yazısı Yayınlandı	The War in Ukraine: A Migration Crisis Like No Other	11.03.2022	İngilizce	Fas	Görüş Yazısı	Yeni Güney Politika Merkezinin yayımladığı yazıda Iván Martín, Ukrayna Savaşı sonucunda oluşacak göç krizi hakkındaki görüşlerini ifade ediyor.	https://www.policycenter.ma/experts/martin
“Rusya-Ukrayna Savaşı: Afrika’ya Etkileri” Başlıklı Politika Özeti Yayınlandı	The Russia-Ukraine War: Implications for Africa	22.03.2022	İngilizce	Fas	Politika Özeti	Yeni Güney Politika Merkezi tarafından yayımlanan politika özetinde Rusya-Ukrayna Savaşı’nın Afrika’ya olan etkileri ele alınıyor.	https://www.policycenter.ma/publications/russia-ukraine-war-implications-africa
“Ukrayna’daki Rus Kayıpları: Taşma Noktasına Ulaştı” Başlıklı Analiz Yayınlandı	Russian Casualties in Ukraine: Reaching the Tipping Point	31.03.2022	İngilizce	ABD	Analiz	Strateji ve Uluslararası İlişkiler Merkezi tarafından yayımlanan analizde, Rusya’nın Ukrayna’ya yönelik başlattığı işgal girişiminde askeri alandaki kayıpları yorumlanıyor.	https://www.csis.org/analysis/russian-casualties-ukraine-reaching-tipping-point
Sekizinci Yemen Değişim Programı Gerçekleştirildi	The Eighth Yemen Exchange Concludes	11.03.2022	İngilizce	Yemen	Çevrim İçi Konferans	Sana’a Stratejik Çalışmalar Merkezi tarafından gerçekleştirilen sekizinci Yemen Değişim Programı’nda çeşitli konular tartışıldı. Yemen’de BM liderliğindeki baş süreci, Husiler, bölgede Seleflerin rolü, Arap Yarımadası’nda El Kaide ve Yemen’de İslam Devleti, Rus-Ukrayna Savaşı’nın Yemen ekonomisine etkisi, kabile kadınlarının çatışmalardaki arabuluculuk rolü, Yemen’deki insani yardım sistemi ve Yemen ekonomisi gibi başlıklar ele alındı.	https://sanaacenter.org/publications/news/16989

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

“Özbek-Fransız İlişkilerinin Umut Verici Yönleri” Başlıklı Toplantı Gerçekleşti	Promising directions of Uzbek-French relations were discussed at ISRS	17.03.2022	İngilizce	Özbekistan	Toplantı	Özbekistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığına bağlı Stratejik ve Bölgesel Araştırmalar Enstitüsü tarafından organize edilen toplantıda, Özbekistan’da son 5 yılda gerçekleştirilen reformlar ile toplumun ve devletin tüm alanlarındaki yapısal dönüşümlerin sonuçlarından bahsedildi.	https://isrs.uz/en/yanjiliklar/v-ismi-obsudili-perspektivnye-napravlenia-uzbeksko-francuzskih-otnosenij
“Uluslararası Toplumun Terörle Mücadele Çabalarının Pekleştirilmesine Önemli Bir Katkı: Taşkent” Konferansı Düzenlendi	The Tashkent Conference is an Important Contribution to The Consolidation of The Efforts of The International Community in The Fight Against Terrorism	25.03.2022	İngilizce	Özbekistan	Konferans	Özbekistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığına bağlı Stratejik ve Bölgesel Araştırmalar Enstitüsü’nün BM Terörle Mücadele Ofisi ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı ile müşterek olarak düzenlediği bu konferansta “Orta Asya’da BM Küresel Terörle Mücadele Stratejisi’nin (GCTS) nitelikleri tartışıldı.	https://isrs.uz/en/maqolalar/taskentskaa-konferencia-vaznyj-vklad-v-konsolidaciu-usilij-mezdunarodnogo-soobsestva-v-borbe-s-terrorizmom
“COVID-19’un Orta Asya Su Sektörü Üzerindeki Etkisine İlişkin” Başlıklı Çevrim İçi Konferans Gerçekleştirildi	“Public Lecture on the impact of COVID-19 on the Central Asian water sector”	15.03.2022	İngilizce	Kırgızistan	Çevrim İçi Konferans	OSCE Akademisi’nin düzenlediği çevrim içi konferansta, pandemi sırasında eyaletler arası su ile ilgili gerilimlerin son derece hassas iki vakası olan Sardoba baraj felaketi ve 2021’deki Kırgız-Tacik ihtilafında bölgesel iş birliği sürecinden bahsedildi.	https://osce-academy.net/en/news/full/1043.html
Yeni Trans Avrupa Ulaşım Ağı ve Avrupa Güvenliği Mimarisi: Batı Balkanlar Avrupa Koridorunda Koridor 8” Adlı Rapor Yayınlandı	The New Trans European Transport Network and the European Security Architecture Corridor VII in the Western Balkans European	32.022	İngilizce	Amavutluk	Rapor	İş Birliği Kalkınma Enstitüsü ve Ekonomi Politika Enstitüsü tarafından hazırlanan raporda Koridor 8 adlı ulaşım ağının Batı Balkan ülkeleri ve NATO’nun iş birliği ve bölgenin güvenliği için önemli olduğuna işaret ediliyor.	https://cdinstitute.eu/wp-content/uploads/2022/03/Policy-paper-The-New-Trans-European-Transport-Network-and-Corridor-VIII_-17032022-1.pdf
“İslam Medeniyeti Sohbet Dizisi (ICTS): Güvenlik ve Barış Jeopolitiğinde Küresel Süper Güçler” Başlıklı Çevrim İçi Konferans Düzenlendi	Islamic Civilisation Talk Series (ICTS): Global Superpowers in the Geopolitics of Security and Peace	15.03.2022	İngilizce	Malezya	Çevrim İçi Konferans	IAIS Malezya tarafından düzenlenen konferansta Rusya’nın Ukrayna’yı işgalinin tarihsel süreçteki yeni bir mesele olmadığı vurgulandı ve bu savaşta AB ve NATO ile inşa edilen Batı’nın rolü değerlendirildi	https://iais.org.my/events-sp-1744003054/past-events/item/1410-islamic-civilisation-talk-series-icts-global-superpowers-in-the-geopolitics-of-security-and-peace
“Çin, Endonezyalı Müslüman Öğrencilerin Görüşlerini Şekillendirmek İçin Bursları Nasıl Kullanıyor?” Başlıklı Görüş Yazısı Yayınlandı	How China is using scholarships to shape Indonesian Muslim students’ views	17.03.2022	İngilizce	Endonezya	Görüş Yazısı	The Conservation tarafından yayımlanan görüş yazısında, Çin’in Endonezya’da büyüyen ekonomik ve politik alanıyla son yıllarda Endonezya’daki yumuşak güç nüfuzunu genişlettiğine dikkat çekiliyor.	https://theconversation.com/how-china-is-using-scholarships-to-shape-indonesian-muslim-students-views-176383
“TikTok, Propagandacıların Güneydoğu Asya’daki Seçimleri Kazanmak İçin Yeni Aracı” Başlıklı Görüş Yazısı Yayınlandı	TikTok is propagandists’ new tool to win elections in Southeast Asia	25.03.2022	İngilizce	Endonezya	Görüş Yazısı	The Conservation tarafından yayımlanan görüş yazısında Filipinler, Malezya ve Endonezya’daki siyasi aktörlerin seçimleri kazanmak için bölgedeki kamuoyunu sosyal medya aracılığıyla şekillendirdiğinden bahsediliyor.	https://theconversation.com/tiktok-is-propagandists-new-tool-to-win-elections-in-southeast-asia-179684
“Yemen Dosyasına İlişkin Körfez Kaygıları İkinci Körfez Girişimini Zorlayacak mı?” Adlı Analiz Yazısı Yayınlandı	Will Gulf Concerns over the Yemeni Dossier Push for a Second Gulf Initiative?	28.03.2022	İngilizce	Yemen	Analiz	Abaad Çalışmaları tarafından yayımlanan analiz yazısında, KİK ülkeleri ile Yemenli aktörlerin işarelerinin Yemen krizini nasıl dönüştüreceğine odaklanılıyor.	https://abaadstudies.org/news-59897.html

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

"Niyetlerin En İyisi: Biden Yönetimi Yemen'deki Savaşı Nasıl Bitirmeye Çalıştı ve Başarısız Oldu?" Adlı Analiz Yazısı Yayımlandı	The Best of Intentions: How the Biden Administration Tried and Failed to End the War in Yemen	27.03.2022	İngilizce	Yemen	Analiz	Sana'a Stratejik Çalışmalar Merkezi tarafından yayımlanan analizde ABD'nin Yemen siyaseti değerlendiriliyor.	https://sanaacenter.org/publications/analysis/17228
"Yemen ve Suudi Arabistan Bölüm II: Komşuluk İlişkilerinin Geleceği" Adlı Analiz Yazısı Yayımlandı	Yemen and Saudi Part II: A Future of Neighborly Relations	30.03.2022	İngilizce-Arapça	Yemen	Analiz	Sana'a Stratejik Çalışmalar Merkezi tarafından yayımlanan analiz yazısında Suudi Arabistan ve Yemen arasındaki çatışmacı ilişkiye neden olan etkenler değerlendiriliyor ve öneriler sunuluyor.	https://sanaacenter.org/the-yemen-review/march-2022/17285
"İrak'ın Erbil'ine İran Füze Saldırısı: Gerçek Hedef İsrail'in Mossad'ı mıydı?" Adlı Görüş Yazısı Yayımlandı	Beijing's Afghanistan gamble: Can emerging China-Taliban-Pakistan triangle deliver peace?	22.03.2022	İngilizce	BAE	Görüş Yazısı	Emirlikler Politika Merkezi tarafından yayımlanan görüş yazısında 13 Mart 2022'de Irak'ın kuzeyindeki Erbil şehrine başlattığı füze saldırısı değerlendiriliyor.	https://www.epc.ae/en/details/brief/iranian-missile-attack-on-iraq-s-erbil-was-israel-s-mossad-the-real-target-
"İran/Üçüncü Baskı: 2021'de İran'ın Durumu" Adlı Rapor Yayımlandı	Strategic Report - Iran / Third Edition: The Iranian Situation in 2021	25.03.2022	İngilizce	BAE	Rapor	Emirlikler Politika Merkezi tarafından yayımlanan raporda İran'ın siyasi, coğrafi ve kültürel bağlamından hareketle bölgede inşa ettiği politika analiz ediliyor.	https://www.epc.ae/en/details/publications/strategic-report-iran-third-edition-the-iranian-situation-in-2021
"Lübnan'ın Yaklaşan Seçimleri ve Parçalanmış Sünni Toplum" Adlı Görüş Yazısı Yayımlandı	Lebanon's Upcoming Elections and the Fragmented Sunni Community	31.03.2022	İngilizce	BAE	Görüş Yazısı	Emirlik Politika Merkezi tarafından yayımlanan görüş yazısında eski başbakan Saad Hariri'nin Lübnan siyaset sahnesini terk etme kararı ve seçimleri boykot çağrısının Lübnan'ın Sünni toplumunda yarattığı çatlaklar değerlendiriliyor.	https://www.epc.ae/en/details/brief/lebanon-s-upcoming-elections-and-the-fragmented-sunni-community
"Rusya'dan Batı Ticareti Çıkışı ve Körfez İçin Fırsatlar" Adlı Görüş Yazısı Yayımlandı	Western Business Exodus from Russia and Opportunities for the Gulf	22.03.2022	İngilizce	BAE	Görüş Yazısı	Emirlik Politika Merkezi tarafından yayımlanan görüş yazısında 24 Şubat 2022'de patlak veren Rusya-Ukrayna Savaşı'nda bir aktör olarak Körfez ülkelerinin politikaları ve etkisi değerlendiriliyor.	https://www.epc.ae/en/details/brief/western-business-exodus-from-russia-and-opportunities-for-the-gulf

TOPLUMSAL REFAH

Faaliyetin Başlığı	Faaliyetin Orijinal Adı	Tarihi	Dili	Yeri	Türü	Açıklama	Linki
Irak'ta Ekonomik Reform Beklentileri" Başlıklı Görüş Yazısı Yayımlandı	Prospects for Economic Reform in Iraq	12.03.2022	İngilizce	Irak	Görüş Yazısı	Al-Bayan Planlama ve Çalışma Merkezi, Dr. Muhannad Hmid Mahidi'nin kaleme aldığı görüş yazısını yayımladı.	https://www.bayancenter.org/en/2022/03/3201/
"Yeni Sanayi Devriminde Yapay Zeka ve Dijital Teknoloji" Konulu Konferans Düzenlendi	نطلاق محاضرات الاتحاد، محاضرة حول الذكاء الاصطناعي والتكنولوجيا الرقمية في الثورة الصناعية الجديد	16.03.2022	Arapça	Mısır	Konferans	İslam Dünyası Üniversiteler Federasyonu, Abdelmalek Saadi Üniversitesi'nden Dr. Mustafa al-Zayani, yeni Sanayi Devrimi 4.0'da yapay zeka ve dijital teknoloji üzerine bir konferans düzenledi.	http://www.fumi-fuiw.org/ar/article/442

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

"Küresel Krizler Nasıl Aşılır: İklim Değişikliği ve Pandemiler" Başlıklı Çevrim İçi Seminer Gerçekleştirildi	How to Overcome Global Crises: Climate Change and Pandemics	11.03.2022	İngilizce	İngiltere	Çevrim İçi Seminer	Oxford İslami Çalışmalar Merkezi tarafından hazırlanan "Küresel Krizler Nasıl Aşılır: İklim Değişikliği ve Pandemiler" adlı çevrim içi seminerin konuşmacısı, eski BM Genel Sekreteri Ban Ki-Moon'du. Ban Ki-moon, Covid-19 pandemisinin ve iklim krizinin temellerinin birbirine bağlılığını vurguladı. Bu küresel krizlerin ancak küresel ortaklık ve işbirliği yoluyla etkin bir şekilde ele alınabileceğine değindi.	https://www.oxcis.ac.uk/events/how-overcome-global-crises-climate-change-and-pandemics
"Siyasi reformlar: Uzman görüşü" Başlıklı Bir Yuvarlak Masa Toplantısı Düzenlendi	KAZISS And CCS Held A Round Table As Part Of The Discussion Of The Address By President of TheRk	17.03.2022	İngilizce	Kazakistan	Yuvarlak Masa Toplantısı	Kazakistan Cumhurbaşkanlığı'na bağlı Kazakistan Stratejik Çalışmalar Enstitüsü tarafından düzenlenen yuvarlak masa toplantısında, Cumhurbaşkanı'nın siyasi reformlar gerçekleştirmesi gerektiği, bu reformlar olmadan etkili ekonomik kalkınmanın ve sivil toplumun inşasının gerçekleşmeyeceği vurgulandı.	http://kisi.kz/index.php/en/events/2022-year/9480-kaziss-and-ccs-held-a-round-table-as-reformlar-gerçekleştirmesi-gerektiği-part-of-the-discussion-of-the-address-by-president-of-the-rk-gerçekleşmeyeceği-vurgulandı
"Suç Faaliyetlerinden Edinilen Varlıkların Müsaderesi Hakkında" Eğitim Programı Düzenlendi	Multidisciplinary Training on Confiscation of Assets acquired from Criminal Activity, Budva, Montenegro	18- 19.03.2022	İngilizce	Karadağ	Eğitim Programı	Avrupa'da Bireysel Haklar Danışma Merkezi (AIRE Merkezi) ve Bölgesel Yolsuzlukla Mücadele Girişimi (RAI) Sekreterliği tarafından düzenlenen eğitim programında, katılımcılara uzun süreli mal varlıklarına el konulmasının ulusal ve uluslararası hukuk açısından işleyişinden bahsedildi.	https://rai-see.org/multidisciplinary-training-on-confiscation-of-assets-acquired-from-criminal-activity-budva-montenegro/
"Sejahtera Verimlilik Kültürü İndeksi Araçlığıyla 'Refah' Anlamak" Başlıklı Görüş Yazısı Yaymlandı	Understanding 'wellbeing' through Sejahtera Productivity Culture Index	25.03.2022	İngilizce	Malezya	Görüş Yazısı	Uluslararası İslam Üniversitesi tarafından yayımlanan görüş yazısında Y ve Z kuşağının pandemi dönemindeki üretkenlikleri karşılaştırılıyor.	https://newsroom.iium.edu.my/index.php/2022/03/25/understanding-wellbeing-through-sejahtera-productivity-culture-index/
"Malezya'nın Orta Sınıfını Covid-19 Sonrası Kurtarmak" Başlıklı Politika Özeti Yaymlandı	Saving' Malaysia's middle class post-Covid-19	20.03.2022	İngilizce	Bangladeş	Politika Özeti	Malezya Stratejik ve Uluslararası Çalışmalar Enstitüsü (ISIS) tarafından yayımlanan politika özetinde gelişmekte olan ülkelerde artan gelirler ve her yıl milyonlarca insanın yoksulluktan kurtulmasıyla orta sınıfın büyümesine dikkat çekiliyor.	https://www.isis.org.my/2022/03/08/saving-malysias-middle-class-post-covid-19/
"Kadınların Siyasete Katılımının Artması Bekleniyor" Başlıklı Görüş Yazısı Yaymlandı	Partisipasi Perempuan dalam Politik Diharapkan Meningkatkan	21.03.2022	Endonezce	Endonezya	Görüş Yazısı	Muhammediye tarafından yayımlanan görüş yazısında politika yapımcılar kadınların tüm cinsiyetlere dost bir çalışma ortamı yaratacağı ifade ediliyor.	https://muhammadiyah.or.id/partisipasi-perempuan-dalam-politik-diharapkan-meningkat/
"Topluluk Yönetişimi Etnografisi: Bangladeş'te Bir Kentsel Gecekondu Mahaltesinde Bir COVID-19 Tepkisi Örneği" Başlıklı Makale Yaymlandı	Ethnography of Community Governance: A Case of COVID-19 Response of an Urban Slum in Bangladesh	20.03.2022	İngilizce	Bangladeş	Makale	BRAC Yönetim ve Kalkınma Enstitüsü tarafından yayımlanan makalede kentsel yönetimdeki kayıt dışılık teorisinden hareketle gecekondu mahallelerinde yaşayanların pandemiyle mücadelesi değerlendiriliyor.	https://bigd.bracu.ac.bd/publications/ethnography-of-community-governance-a-case-of-covid-19-response-of-an-urban-slum-in-bangladesh/

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

Arap Düşünce Forumu Haftalık Bülten Yayını.	الشفرة الأسبوعية	27.03.2022	Arapça	Ürdün	Bülten	Arap Düşünce Forumu Mart ayı bülteninde kadın, eğitim, küresel ve ekonomik gelişmeler hakkında makalelere yer veriliyor. Ayrıca "Eğitimin Başlatılması: Dönüşüm Sorunu" ve "Ürdünlü Kadınların Siyasi ve Ekonomik Olarak Güçlendirilmesi Ulusal Bir Öncelik" adlı konferanslar değerlendiriliyor.	https://www.atf.org.jo/?q=ar/node/20729
"Ulusal Bilim Forumu'nun Mevcut krizlere yanıt olarak Cezayir'de Kadın Girişimciliğinin Gelişimi" Adlı Çevrim İçi Konferans Gerçekleştirildi	L'ouverture des activités du Forum Scientifique National sur: Le développement de l'entreprenariat féminin en Algérie en réponse aux crises actuelles	10.03.2022	Araçça	Cezayir	Çevrim İçi Konferans	Kalkınma Uygulamalı Ekonomi Araştırma Merkezi ve Ebu Bekir Belkaid Üniversitesi (Tlemcen) tarafından düzenlenen çevrim içi seminerde kadın girişimcilerin Cezayir'deki durumundan bahsedildi.	http://www.cread.dz/louverture-des-activites-du-forum-scientifique-national-sur-le-developpement-de-lentreprenariat-feminin-en-algerie-en-reponse-aux-crisis-actuelles/
"Cezayir'de Gıda Güvenliği Üzerine Çalıştay: Güncel Sorunlar ve Gelecekte Zorluklar" Başlıklı Çalıştay Düzenlendi	JOURNÉE D'ÉTUDE SUR LA SÉCURITÉ ALIMENTAIRE EN ALGÉRIE: ENJEUX ACTUELS ET DÉFIS À VENIR	23.03.2022	Arapça	Cezayir	Çalıştay	Kalkınma İçin Uygulamalı Ekonomi Araştırmaları Merkezi ve Ulusal Yönetim Okulu tarafından düzenlenen çalıştayda Cezayir'deki gıda güvenliği ve sürdürülebilir gıda güvenliği perspektifi değerlendirildi.	http://www.cread.dz/journee-detude-sur-la-securite-alimentaire-en-algerie-enjeux-actuels-et-defis-a-venir/
"Çökmüş Bir Ekonomide Yaşamak (3): Yoksulluktan, Gıda Güvensizliğinden ve Sert Kıştan Sağ Çıkmak" Başlıklı Rapor Yayınlandı	Living in a Collapsed Economy (3): Surviving poverty, food insecurity and the harsh winter	13.03.2022	İngilizce	Afganistan	Rapor	Afganistan Analistler Ağı tarafından yayımlanan raporda mülakat yöntemi kullanılarak Afgan halkının karşılaştığı ekonomik zorluklara karşı tutumu değerlendiriliyor.	https://afghanistan-analysts.org/en/reports/economy-development-environment/living-in-a-collapsed-economy-3-surviving-poverty-food-insecurity-and-the-harsh-winter%E2%82%BC/
"Karadağ'da İslami Tesis Uygulaması Sunuyor" Başlıklı Sunum Gerçekleşti	Predstavljena Aplikacija Islamski Objekt U Crnoj Gori	25.03.2022	Hırvatça	Karadağ	Sunum	Karadağ İslam Topluluğu "Karadağ'daki İslami Dini Yapılar" adlı Android uygulamasını ve Vakufi.me adlı web sitesini tanıtıyor. Bu uygulamalarla dini yapıları modern bir şekilde inananlara ve turistlere anlatmak hedefleniyor.	http://www.monteislam.com/novosti/26043
"BAE'nin Önerilen Federal Kurumlar Vergisi ve Küresel Şeffaflık Arayışı" Adlı Görüş Yazısı Yayınlandı	The UAE's Proposed Federal Corporate Tax and its Quest for Global Transparency	3.03.2022	İngilizce	BAE	Görüş Yazısı	Emirlikler Politika Merkezi tarafından yayımlanan görüş yazısında, BAE'nin kurumlar vergisi ile ilgili düzenlemelerinin ekonomik açıdan etkisi analiz ediliyor.	https://www.epc.ae/en/details/brief/the-uae-s-proposed-federal-corporate-tax-and-its-quest-for-global-transparency
"Kosova-Sırbistan Diyalogunun 11. Yıldönümünde, Nihai Anlaşma Gerçekleştirilmesi İçin Taahhüt Gerekliyor" Adlı Bildiri Yayınlandı	On the 11th Anniversary of the Start of the Kosovo-Serbia Dialogue, Commitment is Needed to Reach a Final Agreement	10.03.2022	İngilizce	Kosova	Bildiri	Kosova Demokratik Enstitüsü yayımladığı bildiriye, Kosova ve Sırbistan vatandaşlarının yaşamlarının iyileşmesi ve Avrupa entegrasyonunun sağlanması için diyalogun önemine vurgu yapıyor.	https://kdi-kosova.org/en/activities/on-the-11th-anniversary-of-the-start-of-the-kosovo-serbia-dialogue-commitment-is-needed-to-reach-a-final-agreement/

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

“Sektörel, Toplumsal Cinsiyet ve Bütçe Tahsisi Perspektifinden Hükümetin 2021'deki Kararları” Başlıklı Rapor Yayınlandı	Government's decisions in 2021 from a sectorial, gender and budget allocation perspective	10.03.2022	İngilizce	Kosova	Rapor	GAP Enstitüsü tarafından yayımlanan rapor, Kosova Başbakanı Kurti'nin Mart 2021'deki görev süresinin başından 2021'in sonuna kadar gerçekleştirdiği politikaları analiz etmeyi amaçlıyor.	https://www.institutigap.org/news/2889
“Afganistan Covid-19 Yoksulluk Raporu” Yayınlandı	Afghanistan Covid-19 Poverty Monitor	9.03.2022	İngilizce	Afganistan	Rapor	Afganistan Araştırma ve Değerlendirme Birimi (AREU) tarafından yayımlanan ve anket yönteminden faydalanılan raporda, uzun yıllar süren çatışmalar ve şiddetli kuraklıklar nedeniyle gıda güvenliğine sahip olmayan Afganistan'da, pandeminin de etkisiyle halkın yoksulluk düzeyinde artış olduğu belirtiliyor	https://areu.org.af/publication/2201/

KÜLTÜREL FAALİYETLER

Faaliyetin Başlığı	Faaliyetin Orijinal Adı	Tarihi	Dili	Yeri	Türü	Açıklama	Linki
“Babür ve Osmanlı Dünyasında Daluat, Saltanat ve Modern Devlet” Başlıklı Çevrim İçi Seminer Gerçekleştirildi	Daulat, Saltanat and the State in the Mughal and Ottoman Worlds	9.03.2022	İngilizce	İngiltere	Çevrim İçi Seminer	Oxford İslami Çalışmalar Merkezi tarafından hazırlanan “Babür ve Osmanlı Dünyasında Daluat, Saltanat ve Devlet” adlı çevrim içi seminer, London School of Economics'te erken modern uluslararası tarih alanında doçent olan Gagan D. S. Sood tarafından sunuldu.	https://www.oxcis.ac.uk/events/daulat-saltanat-and-the-state-the-mughal-and-ottoman-worlds
“Halk Eğitimi - Nefsin Yapısal ve Dinamik Modeli” Başlıklı Çevrim İçi Seminer Gerçekleştirildi	Public Lecture- A Structural and Dynamic Model of Nafs	1.03.2022	İngilizce	İngiltere	Çevrim İçi Seminer	Cambridge Müslüman Koleji tarafından hazırlanan çevrim içi seminerde Dr. Nesip Mustafa Merter, İslam terminolojisinde “nefs” olarak adlandırılan “benliğin” psiko-ruhsal bileşenine psikoloji ve psikiyatri tarafından yeterince dikkat edilmediğini savunduğu bir konuşma gerçekleştirdi. Dr. Merter, bu yeni ruh modelinin çok seviyeli, iki kutuplu yapısını ve doğası gereği dinamik doğasını araştırıyor.	https://www.cambridgemuslimcollege.ac.uk/public-lecture-a-structural-and-dynamic-model-of-nafs/
Bosna-Hersek ve Avrupa'nın Ruhü İçin Savaş	Bosnia and Herzegovina and the Battle for the Soul of Europe	8.03.2022	İngilizce	İngiltere	Görüş Yazısı	Kurtuba Vakfı tarafından yayımlanan “Bosna-Hersek ve Avrupa'nın Ruhü İçin Savaş” adlı görüş yazısında Büyükelçi Filipovic, Bosna'da gerçekleşen soykırımın tarihsel arka planını incelerken aynı zamanda uluslararası toplumun soykırımı durdurmadaki başarısızlığına değiniyor.	https://thecordobafoundation.com/publications/insights-bosnia-and-herzegovina-and-the-battle-for-the-soul-of-europe/
“İslam Etik Söyleyişindeki Tipolojiler” Adlı Çalıştay Düzenlendi	Workshop on Typologies in the Islamic Ethical Discourse	10-12.03.2022	İngilizce	Lübnan	Çalıştay	Doğu Beyrut Enstitüsü (OIB) ve Beyrut Amerikan Üniversitesi'nin müşterek düzenlediği “İslam Ahlakı Söyleminde Tipolojiler” adlı çalıştayda modern öncesi döneme ait metinlerdeki etnik, dini, toplumsal, tarihsel ve cinsiyete dayalı tipolojilerin basmakalıp karakterleri nasıl yansıttığı ve tanımladığı analiz edildi.	https://www.orient-institut.org/events/event-details/typologies-in-the-islamic-ethical-discourse

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

"Ufuk E- Bülten 126" Yayımlandı	نشرة أفق الإلكترونية 126	32.022	Arapça	Lübnan	E- Bülten	Arap Düşünce Vakfı tarafından yayımlanan Mart ayı bülteninde toplumsal meselelerden modernitenin problemlerine kadar birçok konu tartışılıyor.	https://arabthought.org/ar/researchcenter/fofoelectronic
"Modern Filistin Kavramı: Liberal Bilginin Örnekleri" Adlı Sempozyum Düzenlendi	The Modern Palestine Concept: Examples of Liberal Knowledge	22.03.2022	Arapça	Lübnan	Sempozyum	Filistin Çalışmaları Enstitüsü tarafından düzenlenen sempozyumda Filistin ulusal kimliği, post kolonyal çalışmalar, Siyonist rejim ve Filistin mücadelesine dair birçok makalenin yer aldığı "Modern Filistin'i Anlamak" adlı kitap incelendi.	https://www.palestine-studies.org/ar/node/1652660
"Irak'ta Silahlara Karşı Kameralar Ali Arkady ile Söyleşi" Gerçekleştirildi	Cameras versus Guns in Iraq A Conversation with Ali Arkady	17.03.2022	Arapça-İngilizce	Lübnan	Söyleşi	Ortadoğu ve Kuzey Afrika Hapishane Forumu ve UMAM Belgeleme ve Araştırma Demeği'nin düzenlediği söyleşiye konuk olarak katılan fotoğrafçı ve film yapımcısı Ali Arkady, Irak'taki cezasızlık kültürüne karşı verdiği uzun mücadelesini yansıtan fotoğraf çalışmalarından bahsetti.	https://www.umam-dr.org/event_detail/103/103/
"Vaazda, Sosyal Dönüşümü Ciddi Bir Şekilde Üstlenmek Gerekliyor" Başlıklı Seminer Düzenlendi	Dalam Berdakwah Perlu Serious Melakukan Transformasi Sosial	24.03.2022	Endonezce	Endonezya	Görüş Yazısı	MAARIF Enstitüsü tarafından P3M ile iş birliği içinde düzenlenen "Dijital Çağda NU ve Muhammediye Dava Stratejisi" konulu seminerde, NU hareketinin dava stratejisinin, geleneksel anlayıştan dijital çağa doğru bir dönüşüm geçirdiğine işaret ediliyor.	https://muhammadiyah.or.id/dalam-berdakwah-perlu-serius-melakukan-transformasi-sosial/
"Prof. Dr. Franjo Topic, Bosna ve Hırvatistan Vatanımızdır" Adlı Kitabının Sunumu Gerçekleştirildi	Mufti at the Presentation of the Book by Prof. Dr. Franjo Topic "Bosnia and Herzegovina Our Homeland	15.03.2022	Hırvatça	Hırvatistan	Kitap Lansmanı	Hırvatistan Ekonomi Geliştirme Kültür Merkezi'nde "Bosna ve Hırvatistan Vatanımızdır" adlı kitabın tanıtımını gerçekleştiren yazar Prof. Dr. Franje Topića, Bosna ve Hırvatistan'ın birlikte çalışması ve diyalog kurması gerektiğini ifade etti.	https://www.islamska-zajednica.hr/izdvojeno/muftija-nag-gerceklestiren-yazar-prof-dr-franje-topica-bosna-i-hercegovina-nasa-domovina
"Filistin'in Tarihi Pazarlarında Günlük Yaşamı Fotoğraflamak" Adlı Sergi Gerçekleştirildi	Photography of Daily Life In Palestine's Historic Markets	21.03.-07.01.2022	İngilizce	Kanada	Sergi	McGill Üniversitesi'ndeki İslami Çalışmalar Enstitüsü tarafından düzenlenen Filistin'in tarihi çarşılarını anlatan bir fotoğraf sergisinde, Filistin'in kamusal alanları ve Filistin için siyasi olanakların keşfedilmesi amaçlanıyor.	https://www.mcgill.ca/lin-centre/channels/event/rgdst-souq-stories-reclaiming-commons-337855
"Türk Misafir İşçilerin Sendika ve Şirketlere Demokratik Katılıma Yönelik Tutumları: İşe Alım Yasağına Kadar Köln ve Frankfurt Göçmen Derneklerinden Kanıtlar (1973)" Adlı Çevrim İçi Seminer Gerçekleştirildi	Attitudes of the Turkish Guest Workers towards Democratic Participation in Trade Unions and Companies: Evidence from the Migrant Associations in Cologne and Frankfurt until the Recruitment Ban (1973)	14.03.2022	İngilizce	Almanya	Çevrim İçi Seminer	Leibniz Zentrum Moderner Orient tarafından düzenlenen seminerde 1961-1973 dönemlerinde Türk dernekleri ile Alman sendikaları arasında mezkûr dönemde geçen anlaşmazlıklara odaklanıldı.	https://bit.ly/37xu82K
Üsküp'teki "İNCEPT" Adlı Proje Gerçekleştiriliyor	PROJEKTI "İNCEPT" U PËRMBYLL NË SHKUP	31.03.2022	Arnavutça	Makedonya	Proje	İslami Gençlik Forumu (FRI), "Gençlik Mozaïği" platformu kapsamında yürüttüğü "Incept" projesinde, lise öğrencilerine "zorbalık, ahlak, zaman yönetimi, sosyal ağların ruh sağlığına etkisi" hakkında grup çalışmaları düzenliyor.	https://fri.org.mk/projekti-incept-u-permyll-ne-shkup/

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

"Fars'ın Yeni Yılı olarak adlandırılan 'Nevruz Bayramı ve Uyum Günü' Kutlamaları" Adlı Şölen Gerçekleştirildi	Persian New Year "Nowruz" and Harmony Day Celebrations	26.03.2022	İngilizce	Avustralya	Şölen	Fars Avustralya Topluluğu Birliği, Avustralya'nın her yıl 21 Mart'ta kutladığı "Uyum Günü"nü ve yeni yılın ya da baharın gelişini müjdeleyen Nevruz and-harmony-day-bayramını kutlamak için müzik ve yemek eşliğinde kültürel etkinliklerin yer aldığı bir şölen düzenledi.	https://cais.cass.anu.edu.au/events/persian-new-year-nowruz-and-harmony-day-celebrations
"Kudüs'teki Müslüman Mezarlıkları-Sorunlar ve Tehditler" Adlı Yuvarlak Masa Toplantısı Gerçekleştirildi	Muslim Cemeteries in Jerusalem – Issues and Threats	1.03.2022	İngilizce	Filistin	Yuvarlak Masa Toplantısı	Filistin Uluslararası İlişkiler Çalışmaları Akademi Topluluğu tarafından düzenlenen yuvarlak masa toplantısında Müslümanların mezarlarının kültürel ve tarihsel açıdan öneminden bahsedildi.	http://www.passia.org/meetings/54
"Kudüs'te Hristiyan Varlığı ve Mirası - Bugün ve Gelecek" Adlı Çalıştay Düzenlendi	Christian Presence and Heritage in Jerusalem - Present and Future	29.03.2022	İngilizce	Filistin	Çalıştay	Filistin Uluslararası İlişkiler Çalışmaları Akademi Topluluğu tarafından düzenlenen çalıştayda Filistinli Hristiyanlar'ın tarihsel ve düşünsel anlamda aktör olarak önemi değerlendirildi. Ayrıca Müslümanların ve Hristiyanların Siyonist tehdide karşı birlikte hareket etmesi gerektiği ifade edildi.	http://www.passia.org/meetings/54
Tabah Vakfı 26. Kültür Salonunda "Ramazan Maneviyatı" Adlı Konferans Düzenlendi	روحانيات رمضان في الصالون الثقافي السادس والعشرين لمؤسسة طابة	31.03.2022	Arapça	BAE	Konferans	Tabah Araştırma ve Geliştirme Danışmanlığı Vakfı tarafından düzenlenen konferansta Nijerya, Hindistan ve Mısır'dan gelen birçok katılımcıyla Ramazan'ın toplumsal açıdan önemi değerlendirildi.	https://bit.ly/37xu82K
Şeyh Hasher bin Maktoum, 84 Ülkenin Katılımıyla Dubai Yardım ve Kalkınma Sergisi ve Konferansının Açılışını Gerçekleştirdi	سمو الشيخ حشر بن مكتوم يفتتح معرض و مؤتمر دبي للإغاثة و التطوير "ديهاد" بمشاركة 84 دولة	15.03.2022	Arapça	BAE	Konferans	Dubai'deki İslami İşler ve Hayırseverlik Dairesi tarafından düzenlenen etkinliğe 600'den fazla sivil toplum kuruluşu, insani yardım derneği, şirket, tedarikçi ve uluslararası marka katılarak insani yardım merkezli iş birliği anlaşmaları imzaladı ve desteklerini sundu.	https://www.iacad.gov.ae/ar/Media/Pages/NewsDetails.aspx?NewsID=1273
Kazakistan'da "Dubai Islamic" Tarafından Yürütülen 120 Hayır Projesi	مشروعاً خيرياً نفذتها 120 «إسلامية دبي» في كازاخستان	16.03.2022	Arapça	BAE	Proje	Dubai'deki İslami İşler ve Yardım Faaliyetleri Departmanı için oluşturulan yeni bir istatistik, geçtiğimiz yıl Kazakistan Cumhuriyeti'nde uygulanan hayır projelerinin boyutunu gösterdi.	https://www.iacad.gov.ae/ar/Media/Pages/NewsDetails.aspx?NewsID=1274
"BAE Hakkında Bilmeniz Gerekli Önemli Gerçekler" Başlıklı Görüş Yazısı Yayımlandı	Important Facts You Have to Know about the UAE	28.03.2022	İngilizce	BAE	Görüş Yazısı	Birleşik Arap Emirlikleri'nde Uluslararası Özgürlük Kampanyası (ICF UAE) tarafından yayımlanan görüş yazısında, BAE'nin kadın hakları ve siyasi mahkûmlara yönelik politikaları değerlendiriliyor.	https://www.icfuae.org.uk/research-and-publications-factsheets-media-publications-issues/important-facts-you-have-know-about

BÜLTENDE YER ALAN KURUMLAR

Abaad Studies and Research Centre

Yemen Sosyal Çalışmalar Bakanlığı onaylı kâr amacı gütmeyen bir sivil toplum kuruluşu olarak demokrasi, seçimler, terörizm, ekonomi gibi konular üzerinde yoğunlaşmaktadır.

<https://abaadstudies.org/>

Accounting and Auditing Organization for Islamic Financial Institutions

1991 yılında kurulan ve merkezi Bahreyn'de bulunan AAOIFI, İslami finans ve üretim üzerine çalışmalar yürütmektedir. Uluslararası İslami finans için Şeriat, muhasebe, denetim, etik ve yönetim alanlarında yayınlar gerçekleştirmekle birlikte uluslararası eğitim faaliyetleri de gerçekleştirmektedir.

<http://aaoifi.com/?lang=en>

Afghanistan Analysts Network (AAN)

2009 yılında kurulan Afganistan Analistler Ağı (AAN) bağımsız, kâr amacı gütmeyen bir politika araştırma organizasyonudur. Kurum, daha iyi bir politika bilgilendirmesi ve Afganistan gerçeklerinin anlaşılması için bilgi, deneyim ve araştırmacıların çalışmalarını bir araya getirmeyi amaçlamaktadır. Kurum araştırma ve verilere dayalı analiz çalışmaları yayımlamaktadır. Afganistan merkezli çalışmalar üreten kurum ülkenin insan hakları, iklim değişikliği, ekonomisi ve tarihi olmak üzere birçok meseleyi ele alan raporlar ve analizler yayımlamaktadır.

<https://www.afghanistan-analysts.org/>

Al-Ahram Center for Political and Strategic Studies

ACPSS, 1968 yılında Al Ahram Vakfı bünyesinde bağımsız bir araştırma birimi olarak kuruldu. 1990'lardan bu yana, iç politika ve siyasi reform ACPSS araştırma gündeminde merkezi bir öneme sahip oldu. Yaptıkları anketler ve analizler ile Mısır toplumunun ve Arap toplumunun sosyopolitik incelemelerini yapan kurum, en geniş haber sitesi unvanını da taşımaktadır.

<https://www.euromesco.net/>

Al Asmarya Islamic University-Tunus

Al Asmarya Islamic University 2013 yılında Zliten'deki Sidi Abdul-Salam al-Asmar al-Fituri Camii'nin köşesinde kuruldu. İslam ilimleri ve Arap dili alanında uzmanlaşmaktadır. Üniversitenin diğer bölümleri bu iki alanı temel alarak gelişmektedir. Beşeri ve Edebiyat Fakülteleri, Bilimsel Kolejer ve Adli Bilimler Fakültelerinden oluşmaktadır. Üç adet araştırma merkezi bulunmaktadır. Bunlar Araştırma ve Bilimsel Çalışmalar Merkezi, Bilgi ve Dokümantasyon Merkezi ve Yabancı Dil Merkezidir

<https://asmarya.edu.ly/>

Al- Bayan Center for Planning and Studies

Irak'ta ve Orta Doğu'da meydana gelen dönüşümler hakkında araştırmalar yapmak ve akademik tartışmalar yürütmek için kurulmuştur. Ekonomi ve kalkınma, enerji, dış politika, hukuk ve demokrasi, kamu politikası, toplumve kamuoyu üzerine çalışmalar gerçekleştirilmektedir.

<https://www.bayancenter.org/en/>

Aljezeera Center for Studies

El Cezire medya organizasyonunun Jeopolitik ve stratejik gelişmeler odaklı araştırma kurumudur. Yoğunlaştığı bölge Orta Doğu olmakla birlikte burayı çevreleyen faktörleri de mercek altına almaktadır. Bölgenin siyasi karışıklığını aydınlatmak ve anlaşılır kılmak adına analizler, webinarlar düzenlemektedir. Kurumun yayınlarından biri Gannuşi tarafından yazılan İslam'da Demokrasi ve İnsan Hakları adlı kitap. Araştırma birimlerinden istifade edilebilir. Sitenin "contact" kısmında birimlerin özel iletişim şekilleri yazıyor.

<https://studies.aljazeera.net>

Arabic Network for Human Rights

Mısırlı avukat ve insan hakları aktivisti Gamal Eid tarafından kuruldu. Bölgedeki yaklaşık 140 Arap insan hakları kuruluşunun yayınlarını, kampanyalarını, raporlarını ve açıklamalarını toplar ve web sitesinde günlük bir özet halinde yeniden yayınlar. Grup, özellikle internet ve kitle iletişim araçları aracılığıyla ifade özgürlüğünü desteklemeye odaklanır ve kişisel görüşlerini ifade ettikleri için gözaltına alınan kişiler adına çalışır.

<https://www.anhri.info/?lang=en>

Arab Thought Forum

1981 yılında El Hassan bin Talal tarafından kurulan Arap birliğini esas alan bir kurumdur. Arap toplumlarının karşılatığı güvenlik, birlik, sosyoekonomik sorunlara karşı çözüm üretmeyi misyon olarak belirlemiştir.

<https://www.atf.org.jo/>

Bahrain Center for Strategic International and Energy Studies

Derasat, Bahreyn'in istikrarı, refahı ve sürdürülebilirliği ile ilgili ulusal, bölgesel ve küresel ölçekte stratejik gelişmeleri analiz eden ve araştıran, 2009 yılında kurulan bağımsız bir düşünce kuruluşudur.

<https://www.derasat.org.bh/about-derasat/>

Brac Institute of Governance and Development (BIGD)

Yönetişim ve Kalkınmayı güçlendirme misyonunu haiz olan kurum sosyoekonomik konular üzerine araştırmalar yapmaktadır.

<https://bigd.bracu.ac.bd/>

Cairo Institute for Human Rights Studies) (CIHRS)

1993 yılında kurulan Kahire İnsan Hakları Araştırmaları Enstitüsü (CIHRS), Arap bölgesinde insan hakları ve demokrasi ilkelerine saygıyı teşvik etmeyi amaçlayan bağımsız bölgesel bir sivil toplum kuruluşudur. Bu amaçla, CIHRS uluslararası insan hakları hukukunun uygulanmasında karşılaşılan zorlukların analizine, bölgede insan haklarına saygı kültürünün yayılmasına ve çeşitli uluslararası insan hakları anlaşmaları ve bildirgelerine ilişkin kültürler arası diyaloga girmeye odaklanmaktadır.

<https://cihrs.org/about-us/?lang=en>

Center for Arab and Islamic Studies

Avustralya Milli Üniversitesi bünyesinde yer alan bir araştırma merkezi özellikle Orta Doğu ve Orta Asya odaklı ekonomi, tarih, siyaset ve İslam'ın rolüne ilişkin araştırmalar yapmaktadır.

<https://cais.cass.anu.edu.au/>

Center for Policy Dialogue

Politika Diyalogu Merkezi (CPD), eşitlik, adalet, hakkaniyet ve iyi yönetişime dayalı kapsayıcı bir toplum yaratma vizyonuyla 1993 yılında kurulmuştur. 2001 yılından bu yana, CPD ve Dünya Ekonomik Forumu (WEF) ortaklaşa olarak, Küresel Rekabet Edebilirlik Raporunun (GCR) Bangladeş bölümünü hazırlamaktadır.

<https://cpd.org.bd/>

Center for Strategic and International Relations (CSIS)

Jakarta'da 1971 yılında kurulmuştur. Bağımsız, kâr amacı gütmeyen kuruluş yerel ve uluslararası konularda politika odaklı çalışmalara odaklanmaktadır. Kurumun misyonu politika odaklı araştırmalar, diyalog ve kamuoyu tartışmaları yoluyla politika üretimine katkı sağlamaktır. Kurum Endonezya ve bölge için üretilecek uzun vadeli planlama ve vizyonun bölgesel ve uluslararası gelişmeler de dahil olmak üzere ekonomik, politik ve sosyal konuların derinlemesine anlaşılması gerektiğini öne sürmektedir.

<https://www.csis.or.id>

Council American Islamic Relations (CAIR)

CAIR'in misyonu, İslam anlayışını geliştirmek, sivil hakları korumak, adaleti teşvik etmek ve Amerikalı Müslümanları güçlendirmektir.

https://www.cair.com/about_cair/about-us/

Democratic Institute of Kosovo

Politikalarda ve devletin her biriminde kurumsal şeffaflığı ve kamusal hesap verilebilirliği güçlendirmeyi hedefleyen bir kuruluştur.

<https://kdi-kosova.org/>

Doha Enstitute

Doha Enstitüsü, sosyal bilimler, beşeri bilimler, kamu yönetimi, kalkınma ekonomisi, işletme, klinik ve sosyal psikoloji, sosyal hizmet, çatışma yönetimi ve insani yardım, kritik güvenlik çalışmaları ve insan hakları alanlarında lisansüstü çalışmalar yapan bağımsız bir akademik kurumdur.

<https://www.dohainstitute.edu.qa/EN/About/Pages/vision.aspx>

Economic Research Forum

Economic Research Forum 1993 yılında Mısır'da kuruldu. Ana ofisi Kahire olan kurumun Birleşik Arap Emirlikleri- Dubai'de de bir ofisi bulunmaktadır. Forum Arap ülkeleri, İran ve Türkiye'de sürdürülebilir kalkınmaya katkıya sağlama amacını güden bir platformdur. Konferanslar, seminerler, mentorluk çalışmaları vb. etkinlikler düzenlemektedir. Kitaplar, makaleler, politika özetleri olmak üzere birçok yayın yapmaktadır. Kalkınma, yoksulluk, eşitsizlik, küresel Güney, dijitalleşme olmak üzere ekonomik gelişmeler üzerine çalışmalar üretmektedir.

<https://erf.org.eg/contact-us/>

Hamad bin Khalifa University

Katar Eğitim, Bilim ve Toplum Geliştirme Vakfı'nın (QF) bir üyesi olan Hamad Bin Khalifa Üniversitesi (HBKU), QF'nin insan potansiyelini ortaya çıkarma vizyonunu yerine getirmek amacıyla 2010 yılında kuruldu. HBKU, Katar'da ve bölgede olumlu dönüşüm için bir katalizör görevi görürken küresel bir etkiye sahip olan araştırma ve lisansüstü eğitim üniversitesidir.

<https://www.hbku.edu.qa/en/about-hamad-bin-khalifa-university>

Gap Institute for Advanced Studies

Kosovada 2007 yılında bir düşünce kuruluşu olarak kurulan enstitü, kamusal politikalar üretme noktasında hükümetle iş birliği halinde çalışmaktadır. Kosova toplumu için sürdürülebilir çözümler üretme misyonu taşıyan kurumun yüzü aşkın yayını bulunmaktadır.

<https://www.institutigap.org/>

Institute of Islamic Studies McGill University

McGill Üniversitesi bünyesinde İslam ve bölge araştırmaları yapan bir araştırma enstitüsüdür.

<https://www.mcgill.ca/islamicstudies/>

Institute of Strategic and International Studies (ISIS) Malaysia

ISIS Malezya; ekonomi, dış politika, güvenlik çalışmaları, ulus kurma, sosyal politika, teknoloji, inovasyon ve çevre çalışmalarını içeren çeşitli araştırma odaklarına sahiptir. Ayrıca, ulusal kalkınma ve uluslararası ilişkiler gibi önemli alanlarda ulusal ve uluslararası kuruluşlarla

araştırma iş birliğini üstlenir. Dış politika ve güvenlik çalışmaları, Güneydoğu Asya siyaseti ve askeri konular, ekonomi, ticaret ve bölgesel entegrasyon, bankacılık ve finans, teknoloji ve sürdürülebilirlik konularına odaklanır.

www.isis.org.my

Institute for Palestine Studies

Institute for Palestine Studies, 1963 yılında Beyrut'ta kuruldu. İsrail-Filistin çatışması odağında çalışmalar yürütürken Orta Doğu'da siyasi tercihlerin değişmeye başlaması ile kuru-
mun çalışmalarının da seyri değişti. Güncel yaptığı faaliyetler ise Filistin sorununu tekrar Arap devletlerinin gündemine dahil etmek yönündedir.

<https://www.palestine-studies.org/>

Institute for Political and International Studies

İran Dışişleri Bakanlığına bağlı olarak 1983'te kuruldu. İran İslam Cumhuriyeti'nin dış po-
litikasına yönelik projeler yürütmekle birlikte, uluslararası ilişkiler konusunda uygulamalı araştırmalar yapmaktadır.

<https://ipis.ir/en>

Institute of World Economics and Politics

Nursultan Nazarbayev Vakfı'na bünyesinde bir kurum olan Dünya Ekonomi ve Politika Ens-
titüsü (IWEP) dünya ekonomisi, uluslararası ilişkiler ve güvenlik sorunlarının bilimsel araş-
tırmalar gerçekleştirmektedir.

<https://iwep.kz/#/>

Islamic Affairs and Charitable Activities Department (IACAD)

"İlimli İslam" değerleri yaymayı amaçlayan ve bu noktada yardımlar ve cami inşası hizme-
tinde bulunan kurum Birleşik Arap Devletleri'nin hükümet kurumlarından biridir.

<https://www.iacad.gov.ae/>

Islamic Youth Forum (Forumi Rinor Islam)

Makedonya'da 2000 yılında kurulmuş olan gençlik teşkilatı, ülkede İslami gençlik çalışma-
ları yapan bir kuruma olan ihtiyaç sonrası kurulmuştur.

<https://fri.org.mk/>

Islamic Community in Croatia

<https://www.islamska-zajednica.hr/>

Islam Montenegro

<https://www.monteislam.com/>

Justice and Development Party

Fas Adalet ve Kalkınma Partisi (PJD), 2011-2021 yılları arasında iktidar olan İslamcı bir partidir. 1990'lardan itibaren bütün parlamento ve yerel seçimlere katılan parti Fas siyasi tarihinde önemli bir yer edinmiştir.

King Abdul-Aziz Al Saoud Foundation for Islamic Studies and Human Science

Devlet destekli bir sivil toplum kuruluşu olan King Abdul-Aziz Al Saoud Foundation for Islamic Studies and Human Science Kazablanka'da 12 Temmuz 1985'te kuruldu. Kurulan vakıf üniversitelere, akademik kuruluşlara, özel sektöre ve kamuya sosyal ve beşeri bilimler alanında bilimsel araştırma yapma hizmeti sağlamaktadır. Aynı zamanda vakfın web sitesinden bibliyografik veri, kitap, ders, makale gibi birçok kaynağa ücretsiz olarak erişilebilir.

Kosova Center for Security Studies

2008'de kurulmuştur. KCSS'nin temel ilgi alanı, Kosova ve Batı Balkanlar'da iyi yönetime dayalı güvenlik sektörünün geliştirilmesidir. Yaklaşık on yıldır, KCSS, Kosova'da güvenlik araştırmalarında sınırlı akademik katkı boşluğunu doldurarak alternatif bir uzmanlık sunmaktadır.

<http://www.qkss.org/en/Home>

LEGIS

LEGIS 2009 yılında Makedonya'nın Üsküp kentinde kurulmuş bir sivil toplum kuruluşudur. Kurumun yardıma ihtiyacı olan insanlar üzerine çalışmalar yapmaktadır. Savaş, doğal afet, açlık vb. durumlara maruz kalmış insanlara yardım ulaştırmaktadır. İnsan haklarını korumak, dayanışmayı desteklemek ve ihlali önlemek amacıyla Suriye, Somali, Makedonya, Yunanistan gibi birçok ülkede çalışma yürüttü.

<http://www.legis.mk/>

Labanese Center for Policy Studies

1989'da kurulan Lübnan Politika Araştırmaları Merkezi, misyonu Lübnan ve Arap bölgesinde yönetişimi iyileştiren politikalar üretmek ve savunmak olan bağımsız bir sivil toplum kuruluşudur.

<https://www.lcps-lebanon.org/about>

Muhammediyah Movement

Muhammadiyah Society olarak da bilinen Endonezya'daki önemli bir İslami sivil toplum örgütüdür. Örgüt, 1912 yılında Yogyakarta şehrinde Ahmed Dahlan tarafından reformist bir sosyo-dini hareket olarak kuruldu. Muhammadiyah liderleri ve üyeleri Endonezya'daki siyasetin şekillenmesine aktif olarak dahil olsalar da Muhammadiyah bir siyasi parti değildir.

<https://muhammadiyah.or.id>

NGO Aktiv

Bölgesel ve uluslararası kuruluşlarla partner olarak çalışan kurum, Kosova'da demokrasi ve insan haklarının gelişmesi için çalışmaktadır.

<http://ngoaktiv.org/>

Policy Center for the New South

Yeni Güney Politika Merkezi (PCNS), küresel Güney'in ayrılmaz bir parçası olarak Fas'a ve Afrika'nın geri kalanı için ekonomik ve sosyal kamu politikalarının geliştirilmesine katkıda bulunmayı amaçlayan Faslı bir düşünce kuruluşudur. "Küreselleşmede Yeni Güney", "Karşılıklı Bağımlık Ülkesinde Otonom Bir Afrika İnşa etmek", "Fas Ekonomisini Yeniden Düşünmek", "Yeni Küreselleşmede Afrika'nın Varlığını Yeniden Düşünmek" adlı araştırma programları bulunmaktadır. Bu doğrultuda kitap, makale, politika notu, yıllık raporlar, görüş yazıları yayınlamaktadır.

<https://www.policycenter.ma/>

Regional Anti-corruption Initiative

Bölgesel Yolsuzlukla Mücadele Girişimi (eski adıyla İstikrar Paketi Yolsuzlukla Mücadele Girişimi – SPAI) yolsuzlukla mücadele sorunlarıyla ilgilenmektedir. Bu girişim dokuz üye ülkeyi kapsayan hükümetler arası bir bölgesel kuruluştur. Bu ülkeler Arnavutluk, Bosna- Hersek, Bulgaristan, Hırvatistan, Moldova, Karadağ, Kuzey Makedonya, Romanya ve Sırbistan'dır.

<https://rai-see.org/who-we-are/about-us/>

SETARA Institute for Democracy and Peace

SETARA Enstitüsü, farklılıklara saygılı, dayanışmayı ön planda tutan ve insan onurunu koruyan herkese eşit davranılması idealine kendini adanmış bazı kişiler tarafından kurulmuş bir kuruluştur. Din, etnik köken, kabile, ten rengi, cinsiyet ve diğer sosyal statüler temelinde ayrımcılığı ve hoşgörüsüzlüğü ortadan kaldırmak amacındadır.

<https://setara-institute.org/en/profile/>

Tabah Foundation

Çağdaş İslami söylemin kapsayıcı bir bakış açısından yoksun olduğu düşüncesinden hareketle İslam toplumuna ve medeniyetine faydalı tavsiyeler ve fikirler üreten kâr amacı gütmeyen bir sivil toplum kuruluşudur.

<https://www.tabahfoundation.org/>

The Center for Democracy and Human Rights (CEDEM)

1998 yılında Karadağ Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı onaylı bir sivil toplum kuruluşu olan CEDEM, sivil toplum ve demokrasinin güçlendirilmesi çalışmalarında bulunmaktadır.

<https://www.cedem.me/>

The International Campaign for Freedom in the United Arab Emirates (ICFUAE)

2015 yılında Birleşik Arap Emirliklerinde demokratik reformu desteklemek ve bu noktada siyasi aktivizm ortaya koymak amacıyla kurulmuştur. BAE'de İnsan hakları savunuculuğu yapmaktadır.

<https://www.icfuae.org.uk/about-us>

The Emirates Policy Center (EPC)

Arap baharı sonrasında Körfez ülkelerine yönelik iç ve dış tehlikeleri araştırmak ve jeopolitik gelişmeler ve değişimleri Körfez bölgesi özelinde takip etmek amacıyla 2013 yılında Abu Dabi'de kurulmuş bir düşünce kuruluşudur.

<https://www.epc.ae/en/about-us/about-epc>

The Sana'a Center for Strategic Studies

Yemen ve çevresindeki bölgeye odaklanarak bilgi üretimi yoluyla değişimi teşvik etmeye çalışan bağımsız bir düşünce kuruluşudur. Merkezin hem Arapça hem de İngilizce olarak sunulan yayınları ve programları, politikayı yerel, bölgesel ve uluslararası düzeyde etkilemeyi amaçlayan politik, sosyal, ekonomik ve güvenlikle ilgili gelişmeleri kapsamaktadır.

<https://sanaacenter.org/>

Tunisian Forum for Economic and Social Rights

Tunisian Forum for Economic and Social Rights Mağrip, Akdeniz ve Arap iş birliğini güçlendirmek; sivil toplumun rolünü sağlamlaştırmak; yolsuzlukla mücadele ve kamu varlıklarını korumak amacıyla kurulmuş bir araştırma merkezidir. Tununs'un siyasî, sosyal ve ekonomik gündemini takip edip raporlamalar yapmaktadır

<https://ftdes.net/en/qui-sommes-nous/>

The Afghanistan Economic and Legal Studies Organization

The Afghanistan Economic and Legal Studies Organization Afganistan'da yer alan bağımsız düşünce kuruluşudur ve resmi olarak 2009'da çalışmalara başladı. Afgan toplumuna katkı sağlamayı hedeflemektedir. Bu amaç doğrultusunda yeni nesil için özgürlük, refah ve barış kavramlarına anlatan çalışmalar üretmektedir. Afganistan'ın tüm kesimlerine hitap etmekte ve bölgesel ve uluslararası iş birliğini güçlendirmek istemektedir.

<https://aelso.org/>

The Afghanistan Research and Evaluation Unit (AREU)

Uluslararası toplumun destekleriyle 2002 yılında Kabil merkezli bir düşünce kuruluşudur. Temel misyonu çeşitli araştırmalarla politika yapıcılara önerilerde bulunmak ve nitelikli politika üretmektir.

<https://areu.org.af/>

The West Asia-North Africa Institute

Prens El Hassan bin Talal'ın başkanlığında faaliyet gösteren Enstitü, Batı Asya ve Kuzey Afrika'nın karşı karşıya olduğu kalkınma ve insani zorluklarla mücadele etmek amacıyla kanıta dayalı politika ve programlamaya geçişi teşvik etmek için çalışmaktadır.

<http://wanainstitute.org/en>

The Lebanese Center for Policy Studies

1989'da kurulan Lübnan Politika Araştırmaları Merkezi, misyonu Lübnan ve Arap bölgesinde yönetişimi iyileştiren politikalar üretmek ve savunmak olan ve bağımsız olarak yönetilen, kar amacı gütmeyen, hükümet dışı bir düşünce kuruluşudur.

<https://www.lcps-lebanon.org/about.php>

The International Institute of Advanced Islamic Studies (IAIS) Malaysia

Enstitü, küresel ümmet ve İslam'ın diğer uygarlıklarla entegrasyonunu ilgilendiren çağdaş meseleler hakkında akademik araştırmalar yapmaktadır.

<https://iais.org.my/about-sp-1100978955/the-institute>

The Afghan Institute for Strategic Studies (AISS)

Afgan Stratejik Araştırmalar Enstitüsü (AISS) Ekim 2012'de kurulmuş ve o zamandan beri Afganistan'da önde gelen bir araştırma kurumu haline gelmiştir. Daha geniş bölgesel ve uluslararası bağlamlarda Afganistan'a ilişkin stratejik konuları ele almak için entelektüel bir alan yaratmayı amaçlamaktadır. AISS, yüksek kaliteli araştırma raporları yayınlamak ve geniş bir paydaş yelpazesi arasında diyalogu teşvik ederek Afganistan hakkında zamanında tartışmaları teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

<https://www.aiss.af/>

The Conversation

Africa, Avustralya, Kanada vb. pek çok bölgede aktif olarak çalışmalar yapan The Conversation siyaset, toplum, bilim gibi alanlarda haber ve analiz yayımlamaktadır.

<https://theconversation.com/id>

Movement of Society of Peace

Filistin Hamas Partisinin Cezayir koludur. Cezayir'de siyasi bir parti olarak Berberiler, Müslümanlar ve Arapları kapsayan bir siyasi program geliştirmiştir.

<https://bit.ly/3q3PScf>

The Omani Center for Human Rights

Misyonu insan hakları ihlallerini izlemek ve toplumun tüm kesimleri arasında insan hakları bilincini teşvik etmektir. Kurum insanların görüş, din ve inanç farklılıklarına bakılmaksızın kendilerini ifade ettikleri bir Amman için çalıştıklarını ifade etmektedir.

<https://ochroman.org/eng/category/annual-reports/>

The Palestinian Academic Society for the Study of International Affairs (PASSIA)

1987 yılında Dr. Mahdi Abdul Hadi tarafından kurulan bağımsız bir düşünce kuruluşudur. Filistin sorunu, sivil toplumun güçlendirilmesi alanında araştırmalar ve çalıştaylar organize etmektedir.

<http://www.passia.org/>

Qatar Foundation

Katar Vakfı (QF), eğitim, araştırma ve toplum geliştirme alanlarında çalışan 50'den fazla kuruluştan oluşan kar amacı gütmeyen bir çatı kuruluşudur. Bütün kurumlar Katar Vakfı çatısı altında devletin gözetimi altında faaliyetlerini icra etmektedir.

<https://www.qf.org.qa/about>

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

Müslüman Dünyadan Fikrî Birikimler Bülteni, İLKE Vakfı Toplumsal Düşünce ve Araştırmalar Merkezi tarafından Müslüman Toplumlarında Düşünce ve Hareketler Projesi kapsamında aylık olarak yayımlanıyor. Proje kapsamında her ay 43 ülkeden yaklaşık 250 sivil toplum, araştırma ve düşünce kuruluşunun yazılı ve sözlü faaliyetleri taranıyor ve bültende değerlendiriliyor. Müslüman dünyanın gündemine dair oluşturulan bu envanter ışığında, önemli görülen konular hakkında analiz metinlerine yer veriliyor. Hem güncel gelişmelere hem de literatüre atıfla yazılan analizlerde Müslüman toplumların meseleleri mukayeseli ve bütüncül bir perspektifle inceleniyor.

İLKE
ilim kültür eğitim vakfı

todam
TOPLUMSAL DÜŞÜNCE VE ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Adres: Aziz Mahmut Hüdayi Mah. Türbe Kapısı Sk. No: 13 Üsküdar/ İstanbul

Telefon: +90 216 532 63 70 E-posta: todam@ilke.org.tr Web: ilke.org.tr/todam